

PROF. KORAL ÇALGAN

MÜZİK FIKRALARI

Hoffnung'un Karikatürleriyle

MÜZİK ANSİKLOPEDİSİ YAYINLARI

Prof. Koral algan

MÜZİK FIKRALARI
(Hoffnung'un Karikatürleriyle)

MÜZİK ANSİKLOPEDİSİ YAYINLARI

MÜZİK ANSİKLOPEDİSİ YAYINLARI

(İlkadım Sok. 21/5, G.O.Paşa, Ankara, (312) 437 99 05

Kapak: İbrahim Demirel

Dizgi ve sayfa düzeni: Damar Ltd.

Montaj ve baskı: Odak Ofset

Kapak Baskısı: Odak Ofset, Ankara, Tel: 230 02 49

Basım Yılı: 1993, Ankara

Bu kitapta yer alan yüzlerce fıkranın bir kısmı yaşanmış olaylardan çıkartılarak hazırlanmış, bir kısmı müziğe ilişkin yerli ve yabancı kitaplardaki fıkralar gözden geçirilerek yeniden kaleme alınmış, başka bir bölümü ise "Filarmoni", "Opus", "Orkestra" gibi müzik dergilerinden derlenmiştir. Üslup bütünlüğüne ulaşmak amacıyla tüm fıkralar yeniden ele alınarak yazılmıştır.

Bu kitapta yer alan Gerard Hoffnung'un katürleri, Büyük Britanya'daki Dobson Books Ltd. adlı yayınevi tarafından 1957 Şubat ayında yayımlanan "The maestro", "The Hoffnung Music Festival", "The Hoffnung Companion to Music", "Hoffnung's Musical Chairs", "Hoffnung's Acoustics", "Hoffnung's Little Ones", "Hoffnung's Constant Readers" ve "Ho ho Hoffnung" kitaplarından seçilerek alınmıştır.

ISBN 975 - 7436 - 01 - 1

Bana derin bir müzik sevgisi aşılayan, bu mesleği seçmemde ve yetişmemde büyük katkıları olan, ilk hocam, dostum, meslektaşım, dert ortağım, giderek artan bir özlemle andığım, "en iyi baba" örneklerinden, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın emekli viyolacısı babam Turgut Çalgan'ın anısına...

ÖNSÖZ

Sanatçıların genel bir özelliği de, espri üretmeleri, hazırcevap ve nükteci olmalarıdır. Kendi işlerini son derece ciddiye almalarına karşın, yaşama ve insanlara ilişkin her şeyi mizah yoluyla anlatmaya bayılır sanatçılar. Aralarındaki sürtüşmeleri, hatta çekememezlikleri, iğneleyici ve alaycı sözlerle dile getirdikleri bilinen bir gerçektir. Bu alayların bir bölümü fıkralaşmıştır, bir bölümü ise, taşıdığı ironi dolayısıyla fıkra lezzetindedir. Suçlamalar, tartışmalar, eleştiriler, övgü gibi gözüken ince alaylar içine gizlenmiş yergiler, gülmece sanatına katkı getiren niteliktedir.

Fıkralar aslında bir "olgunluk" göstergesidir. Kimi zaman yaşamla dalga geçebilmek için, özgüvenden kaynaklanan bir olgunluğa ulaşabilmek, çoğu şeyi aşabilmek gerekir. Fıkraların konusu, bir sanat dalına özgü ise, o zaman bu sanat dalının özünü, inceliklerini, sorunlarını, özlemlerini, kısaca bu alanın dünyasını yakından tanıma fırsatı ele geçmiş olur.

Bu kitabı, fıkra tadından yola çıkarak müzik evrenini daha yakından tanıtmak amacıyla hazırladık. Seçtiğimiz üç yüz dolayındaki fıkra aracılığıyla kitabın çağdaş eğitsel bir özellik kazanacağını düşündük. Böylece, çok sayıda müzikçinin adını, yaşam biçimini, dünya görüşünü, kişisel özelliklerini ve yine çok sayıda müzik teriminin özünü birer ipucu olarak fıkra kimliğiyle sergiledik. Kitabın içeriğindeki bilgilerle yetinmeyecek okurlarımız için de, fıkraları zorlamayacak oranda küçük dipnotları ekledik. Bu dipnotlar, kendiliğinden gelen bir istekle okurların ilgisini çekerse, daha çok sevineceğiz.

Kuşkusuz ki, "Müzik Fıkraları" adlı bir kitaba gerçekten katkı getirecek, içerikteki güldürü özsuyu'nu bollaştıracak, hatta kitabı çiçeklendirecek temel öge, karikatür sanatıdır. Ünlü İngiliz karikatürist Gerard Hoffnung, müziğin özel sorunlarını yakından tanıyan bir sanatçı olarak, "müzik karitürleri" alanında dünyanın sevgilisi olmuştu. Hoffnung'un hemen tüm ülkelerde yayınlanan karikatürlerini Türkiye'de ilk kez tanıtmak fırsatı da böylece doğmuş oldu.

Otuz dört yaşında beklenmedik bir kaza sonucunda ölen Gerard Hoffnung'un (1925 - 1959) kitabımıza aldığımız altmışı aşkın "müzik karikatürü"nün, yukarda belirttiğimiz gibi, sayfaları çiçeklendirdiğini okurlarımız gereğince değerlendirecektir.

Kitabın sayfalarını çevirirken dudaklarınızdan düşmeyeceğini umduğumuz gülümsemenin hiç eksilmemesi dileğiyle....

Prof. Koral Çalgan
(28 Ağustos 1991)

YAZARIN NOTU:

"Müzik Fıkraları" dağarcığını zenginleştirmek ve kitabın içeriğini geliştirmek amacıyla tüm okurlarımızı, müzikseverleri ve gülmece sanatını sevenleri, müzikle ilgili yerli ya da yabancı yeni fıkraları, "Koral Çalgan, Hacettepe Üniversitesi, Ankara Devlet Konservatuarı, Beştepe/Ankara" adresine göndermelerini rica ediyor, bu katkılar için şimdiden teşekkür ediyorum.

K.Ç.

MÜZİKÇİNİN SIRRI

Toscanini provalardan birinde, orkestrasına yeni almış olduğu bir kemancının hiç de mutlu görünmediğini farketti. Adam iyi çalışıyordu; parmakları tellerin üzerinde uçuyor, yayları doğru, nüanslara dikkat ediyor, tempoyu kaçırmıyordu. Ne varki, sanki akli başka bir yerdeydi. Maestro böylesini hiç görmemişti yönettiği orkestralarda. Kendine bir hakaretti bu. Daha büyük bir ateşle yönetmeye koyuldu. Eserin her yüksek noktası büyük bir gerginlikle patlıyor, tatlı ve duygulu yerler en dokunaklı ifadeler kazanıyordu. Adamın suratında bir ilgi belirtisi okunmuyordu gene de. Sıkıntıdan patlayacak gibiydi. Aralarda yerinden kıpırdamıyor, öylece duruyordu; sigara bile içmeye gitmemiştir.

Prova bitince Toscanini dayanamadı artık, adamın yanına gitti:

–Neniz var kuzum, bir üzüntünüz mü? Yoksa, çaldığımız eserleri mi beğenmediniz?

–Hayır, Maestro, dedi adam, fena eserler değil.

–Öyleyse benim yönetimimi beğenmediniz.

–Hâşâ, çok iyi yönetiyorsunuz.

–Peki, ister misiniz, sizi ikinci kemanlardan birinci kemanlara alayım?

–Yoo, fena değil burası.

–E, nedir öyleyse yüzünüzdeki o sıkıntılı anlam?

–Maestro, ben müzikten pek hoşlanmam da...

ARTURO TOSCANINI –1867’de doğdu, 1957’de öldü. İtalyan orkestra şefi.

TEMPO –Basit olarak "hız", "sürat" anlamındadır.

MAESTRO –"Üstat anlamına gelen İtalyanca terim. Günümüzde orkestra şefleri için kullanılan bu terim, önceleri önemli besteciler için kullanılırdı.

NÜANS –Bir müzik eserini ifadelendirmekte kullanılan "piano" "forte" gibi müzikal dinamiklerin tümü.

ŞEF'TEN HABERSİZ

Londra'daki Crystal Palace'de bir orkestra provası yapılırken, şef üçüncü kornocunun yerinde olmadığını görmüş:

–Nerede üçüncü kornocu? Neden zamanında gelmedi?

–Öldü, efendim.

Şef iyice kızmış:

–Bana bir haber göndermek yok mu?

KİME NİYET, KİME KISMET

Amerika'da müzikseverlerden biri bir mektup almış ve bu mektubu, üzerinde "dünyanın en büyük kemancısına" yazılı bir zarfla atmış postaya. Adres bulmakta usta olan Amerikan Posta İdaresi, mektubu Jascha Heifetz'e teslim etmiş fakat Jascha Heifetz, "bu bana değildir, olsa olsa Yehudi Menuhin'edir" demiş ve ona postalamış.

Menuhin de açmamış zarfı ve doğru Nathan Milstein'e yollamış. Milstein, zarfın üstünü okur okumaz derhal David Oistrakh'a göndermiş. Oistrakh, düşünmüş taşınmış ve mektubu İsaac Stern'e göndermeye karar vermiş. İsaac Stern ya akıllı yatığından, ya da merakından açmış ve ilk cümleyi okumuş:

–Sevgili Helmut Zacharias'cığım...

JASCHA HEİFETZ –Rus asıllı Amerikalı ünlü kemancı.

YEHUDİ MENUHİN –1916'da Amerika'da doğdu. Keman virtüözü.

NATHAN MİLSTEİN –1904'de Odesa'da doğdu. Rus kemancı.

DAVİD OİSTRAKH –1908'de doğdu, 1974'de öldü. Rus keman virtüözü ve orkestra şefi.

ISAAC STERN –1920'de doğdu. Rus asıllı Amerikalı kemancı.

İKİSİ BİRDEN

Orkestra bir bestecinin uzun ve tatsız bir eserini prova ediyordu. O sırada besteci salona girip de üflemeli çalgıların sessizliğe büründüklerini, yalnızca yaylı çalgıların çaldığını görünce haykırdı.

–Nedir bu yaptığınız? Üflemeliler nerede? Onlar niçin çalmıyor?

Orkestra yöneticisi nezaketle cevap verdi:

–Hoşgörünüz efendim, onlar zor durumdalar, çünkü hem üflemek, hem de es-nemek olmuyor.

"SANIYORUM..."

Besteci Elgar, insan ilişkilerinde çok titizdi. Uşağının da bu konuda dikkatli olmasını isterdi.

–Bir gün uşağı salona girdi:

–Özür dilerim beyfendi, dedi, sanıyorum telefonda sizi istiyorlar...

–Ne demek istiyorsun Robert? Beni telefonda ya arıyorlardır, ya da aramıyorlardır. Ne demek "sanıyorum?"

–Beyefendi, telefonda ses, "aptal, kel kafalı, ihtiyar budalayla mı görüşüyorum?" dedi de...

EDWARD ELGAR–1857'de doğdu, 1934'de öldü. İngiliz besteci. İkiyüz yıllık bir durgunluk döneminden sonra İngiliz müziğine canlılık getirdi. Kendisinin "şövalye" payesi verildi.

BU SIR ARAMIZDA

Sağlığında opera sanatçılarının "Azrail"i olarak bilinen ünlü İtalyan orkestra şefi Arturo Toscanini, Metropolitan'daki bir provada durmadan hatalar yapan bir sopranoyu azarlamış.

Soprano:

–Sayın Maestro, şunu biliniz ki ben dünyanın en ünlü primadonnasıyım! diye bağırması

Toscanini gülümsemiş:

–Korkmayın madam, bu sırtınızı ölünceye kadar saklayacağım...

PRİMA DONNA–Operada önde gelen kadın şancı. Başsoprano.

ALİŞKANLIK

Bir gazeteci ünlü bir sinema artistimizle yaptığı röportaj sırasında sanatçının genel kültürünü ve zevklerini merak edip sormuş:

–Beethoven hakkında ne düşünüyorsunuz?

Genç ve güzel bayan hemen yanıtlamış:

–Aaa, biz sadece arkadaşız ayol!

LUDWIG VAN BEETHOVEN –1770'de Alınanya'nın Bonn kentinde doğdu, 1827'de Viyana'da öldü. Müzikte "Klasik dönem"in doruğu olan ünlü Alman besteci.

MATEMATİKÇİYE DERS

Tamınmış piyanist Arthur Schnabel'le ünlü matematikçi Albert Einstein birlikte akşam yemeği yemişlerdi. Einstein'ın evindeydiler; güzel bir sonbahar akşamıydı. Yemekten sonra Einstein kemanını çıkardı, notaları önüne koydu, Mozart'ın bir sonatını çalmaya hazırlandı. Schnabel'e de rica etti, eşlik etmesi için.

Başladılar çalmaya. Ünlü matematikçi hiç de iyi çalmıyordu ya, Schnabel sevgili dostuna duyduğu saygıdan ötürü sesini çıkarmıyor, yanlışlara göz yumuyor, arada biraz bekliyordu. Einstein hiç oralı değildi, gözlerini kapamış, ne tempoya aldınıyordu, ne de beraberliğe.

Ancak durum Schnabel için dayanılmaz bir hale geldi ve birden patladı:

–Albert, Albert! Ah, hiç de saymasını bilmiyorsun canım! O kadar zor mu bu? Bir, iki, üç, dört... Bir, iki, üç, dört...

ARTHUR SCHNABEL–1882'de doğdu, 1951'de öldü. Avusturyalı piyanist.

WOLFGANG AMADEUS MOZART– 1756'da Salzburg'da doğdu, 1791'de Viyana'da öldü. Bestecilik tarihinin en büyük dehalarından.

EŞLİKÇİ– Eşlik eden. Bir soliste, bir ya da birden çok çalgıya refakat etmek.

SONAT– Genellikle dört bölümlü olan, piyano, keman, viyolonsel gibi solo çalgılarda, ya da piyano eşliğinde yaylı ya da üflü çalgılardan birine yazılan kompozisyon.

EĞER İZİN İSTERSEN...

Genç adam, konser salonunun fuayesinde görevliye sordu:

–Sigara içebilir miyim?

–Hayır efendim, burada sigara içilmiyor...

–Ama bakın, sigara içenler var?

–Onlar içerler efendim, çünkü onlar izin istemediler.

TEMEL'İN MEKTUBU

Büyük Bach'ın solo keman için yazdığı bir eseri dinleyip beğenmeyen ve hareketsiz bulan Temel, kemençeyle çalınan parçaları övmek amacıyla Bach'ın Almanya'daki Leipzig kentindeki adresine bir mektup gönderdi. Mektupta kendisini Trabzon'a davet ettiğini ve Sümela Manastırını gezdirmeye hazır olduğunu da yazmayı ihmal etmedi.

Mektup, iyi niyetli Temel'e zarfın üzerindeki şu notla iade edilmiştir:

"28 Temmuz 1750 tarihinden beri kendisi bu adresten ayrılmıştır."

JOHANN SEBASTIAN BACH –1685'de Almanya'nın Eisenach kentinde doğdu, 1750'de Leipzig'de öldü. Alman besteci. Barok müzik sanatının doruğudur.

YILDIZLAR

Toscanini, Metropolitan'da bir prova esnasında şımarık bir sopranonun yanlışlarını düzeltmeye kalkınca, kadın:

–Maestro, beni böyle azarlayamazsınız, ben bir yıldızım! der.

Toscanini sakince yanıt verir:

–Madam, bildiğim kadanyla yıldızların tümü gökyüzündedir!

METROPOLİTAN– New York'daki ünlü operasının adı.

SOPRANO– En ince kadın veya çocuk şancı sesi.

Doğuştan kemancı

TÜRK ESERLERİ TOPTANCI HALİ

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın Helsinki konserinde Suna Kan dinleyiciler arasında bir bakan eşinin yanında oturuyordu. Ulvi Cemal Erkin'in "Köçekçe" rapsodisi çalınırken Finlandiya'lı bayan Suna Kan'ın kulağına eğildi ve hayranlıkla:

–Bu eser bir Türk bestecisinin mi? diye sordu.

–Evet, dedi Suna Kan, Ulvi Cemal Erkin'in.

Programdaki ikinci esere sıra gelince Ayla Erduran sahneye çıktı. Konçertonun ilk bölümü biter bitmez Finlandiya'lı bayan heyecanla Suna Kan'ın koluna yapıştı:

–Bu da mı bir Türk bestecisinin eseri?

–Hayır, dedi Suna Kan; bu Brahms'ın "Keman Konçertosu..."

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI–Sultan II. Mahmut döneminde saraydaki batılılaşma hareketinin sonuçlarından biri olarak 1826'da kurulan Muzika-i Hümayun ile başlayıp değişik adlar altında günümüze kadar gelen senfonik orkestra. Dünyanın en eski orkestralarındandır. 1924 yılında Atatürk'ün emriyle Ankara'ya getirilerek Riyaseticumhur Filarmoni Orkestrası adı altında görev yapmış, daha sonra bugünkü adıyla anılmıştır.

KÖÇEKÇE–Köçek ya da köçek takımının dansına eşlik eden kıvrak müzik parçası.

RHAPSODİ –Genellikle halk türkülerinden ve ulusal ezgilerden yararlanılarak bestelenen serbest formdaki eser.

KONÇERTO –Bir solo çalgının (bazen iki ya da daha fazla çalgının) orkestra eşliğinde çaldığı eser çeşiti.

JOHANNES BRAHMS –1833'de Hamburg'da doğdu, 1897'de Viyana'da öldü. Ünlü Alman romantik besteci. 1862'de Viyana'ya yerleşerek piyanist ve besteci olarak ün yaptı. Zengin armonisiyle yapıtlarının değeri müzik tarihinde ayrı bir yer alır.

TALİHLİ VİYOLONSELÇİ

Şan öğretmenliği yapan, biraz da viyolonsel çalan bir müzikçi, Brahms'ın da hazır bulunduğu özel bir davette bestecinin viyolonsel ve piyano için yazmış olduğu bir sonatı çalmak istedi. Ricayı kabul eden Brahms, piyanoya oturduktan sonra öyle kuvvetli çalmaya başladı ki; viyolonselin sesi işitilmez oldu.

Kısa bir aradan sonra viyolonselci:

–Üstadım, dedi rica ederim, o kadar kuvvetli çalmayın, kendi çalgımı duyamıyorum.

Brahms yumuşak bir sesle karşılık verdi:

–Ne kadar talihlisiniz.

İŞİNE SÂDİK GARSON

Suna Kan ile Gülay Uğurata'nın İstanbul'da bir resitali vardı. Kendilerine ayrılan bir odada konser saatini beklerken odaya garson girdi ve bir şeyler içip içmeyeceklerini sordu. Yeterli zamanları olan sanatçılar, iki orta kahve rica ettiler. Ancak kahveler bir türlü gelmiyordu:

Konser saati geldi ve sanatçılar sahneye çıkarak başladılar çalmaya. Bir iki dakika geçmişti ki, garson, herkesin şaşkın bakışları altında, elinde tepsiyle sahnede yürüdü ve iki fincan kahveyi piyanonun üstüne bıraktı, sonra çıkıp gitti.

HAYIR

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın Türkiye'de uzun süre kalmış eski şeflerinden Prof. Lessing, Karabük'de birkaç orkestra üyesine güzel bir Alman fıkrası anlatmıştı.

Dinleyenler fıkra biter bitmez gülmeye başladılar; rahmetli olan başkeman-cılarımızdan biri herkesten çok gülüyordu, Lessing başkemancının kolunu tuttu ve sordu:

–Anladınız değil mi?

Başkemancı birden ciddileşti ve yanıt verdi:

–Nein...

GOTTHOLD EPHRAİM LESSING– 1903'de doğdu, 1975'de Almanya'da öldü. Alman orkestra şefi ve eğitimcisi, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasını 1963-1971 yılları arasında yönetmiştir.

ŞU BİZİM LESSING

Münih Müzik Akademisi Başkanı, ünlü besteci Karl Höller, kendi eserlerinden birini çaldırmak üzere 1964 Şubatında Ankara'ya gelmişti. O dönemde Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın yöneticisi olan Prof. Lessing bütün gece uyumamış ve Almanya'daki hocasını orkestraya tanıtmak üzere, kısa ve tatlı bir konuşma hazırlamıştı.

Lessing kürsüye çıktı:

–Arkadaşlar, size Karl Höller'i üç özelliği ile tanıtmak isterim: Birincisi besteci, ikincisi Münih Müzik Akademisi'nin Başkanı, üçüncüsü ve en kötüsü de benim eski hocam olması...

Höller, Lessing'e ve orkestraya teşekkür ettikten sonra kısaca konuştu:

–Buraya gelirken iki şey düşündüm: "Sweelinck Çeşitlemeleri"ni çaldırmak, bir Türk orkestrasını yakından tanımak ve bir de, gideyim de kendi gözlerimle göreyim dedim, şu bizim Lessing ne işler karıştırıyor Ankara'da?

KARL HÖLLER –1907'de doğdu. Alman besteci

EVLİLİK

Genç bir kadın Brahms'a sormuş:

- Zeki ve yetenekli erkekler aynı zamanda iyi bir koca olur mu, üstat?
- Zeki ve yetenekli erkekler hiç bir zaman evlenmezler hanımefendi!

KASABALIDAN BU KADAR

Liszt, günün birinde küçük bir kent olan Altenburg'a gitti ve konser vermek üzere oranın orkestrasını çalıştırmaya başladı; ama obuacının sürekli olarak çok kuvvetli üflemesi canını sıkıyordu.

Sonunda tepesi attı Liszt'in:

–Daha hafif çalamaz mısınız? diye bağırdı.

Obuacı hiç istifini bozmadı:

–Kızmayın üstadım, eğer hafif çalmasını becerebilseydim Altenburg'da olmazdım herhalde...

FRANZ LISZT –1811'de Macaristan'da doğdu, 1886'da Bayreuth'da öldü. Besteci ve piyanist olarak 19. yüzyılın en ünlü müzikçilerindendir.

OBUA– Ünemeli tahta müzik aletleri ailesindendir. Alt kısmı geniş, üst tarafa doğru daralan taha bir boru olup, üç parçadan oluşur.

.LISZT'İN KIZI MI?

Geçen yüzyılın ikinci yarısında, Paris sosyetesinin güzelliğiyle ünlü hanımlarından biri, kızını yanına çağırıp:

–Bak yavrum, dedi, artık büyüdün, şimdi sana bazı gerçekleri söyleyebilirim... Senin baban, asıl baban, kocam değil, Orleans Düku'dür.

Kız, hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı:

–Anneciğim, bütün hayallerimi yıktın! Ben de kendimi Franz Liszt'in kızı sanıyordum!

ELEŞTİRMENLER HAKKINDA

Ravel, iyice dış bilemediği müzik eleştirmenlerini şöyle tanımlıyormuş:

–İçlerindeki öfkeyi kustukları eleştirilerinde, neden hep "biz" diye söz ettiklerini uzun bir zaman kendime sorup durdum. Sonunda buldum galiba: Herhalde çok kalabalık oldukları izlenimini verip, bizi ürkütmek istiyorlar...

MAURICE RAVEL– 1875'de doğdu. 1937'de öldü. Fransız besteci.

BESTECİLİĞİN ÜÇ KOŞULU

Candan bir arkadaşı Johann Strauss'a bütün dünyayı fetheden o eşsiz güzel-
likteki ezgilerini nasıl olup da kolayca bulduğunu sorar:

Strauss gülerken yanıt verir:

–Bu ezgiler bana üç şekilde gelir azizim: Ormanda kuş cıvıltıları arasında dolaşırken, bakanım ki, hafif ve tatlı bir rüzgar, bir demet rengârenk çiçeğin küçücük goncalarını zarif bir vals temposunda oraya buraya savuruyor, alırım elime kağıdı kalemi ve derhal bestelerim. Baktım ki, önümde duran bomboş nota kağıdı adeta yalvaran bir nazarla beni davet ediyor, o zaman parmaklarımda bir kaşınma olur, derhal oturur bestelerim. Şimdi geldik en önemlisine. Baktım ki, para cüzdanımda müthiş bir cezir hüküm sürüyor, işte en güzel yapıtlarım o zaman doğar!

JOHANN STRAUSS –1825'de doğdu, 1899'da öldü. Avusturyalı vals bestecisi.

EVDE KALAN PIYANO

Bir Japon, kızına piyano almıştı. Tüm uğraşlara karşın, kız piyanosunu ilerletemiyordu. Bir gün kız:

–Anneciğim, evlendiğim zaman bu piyanoyu da beraberimde götüreceğim mi? diye sordu.

–Elbette yavrum. Ama götürebilmen için bazı şeylere dikkat etmen gerek.

–Nelere dikkat etmeliyim?

–Örneğin, müstakbel damat adaylarının ve akrabalarının yanında evleninceye kadar piyano çalmamalısın, yoksa piyano da evde kalır!

ERKEN EĞİTİM

Zoltan Kodaly, çocukların müzik eğitimine son derece önem veren bir besteci-ydi. Bu inancını şöyle dile getiriyordu:

–Eskiden, çocuğun müzik eğitimi doğumunadan dokuz ay önce başlamalı, diye düşünürdüm. Şimdi aynı düşüncede değilim: Çocukların müzik eğitimi, annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalı...

ZOLTAN KODALY –1882'de doğdu, 1967'de öldü. Macar besteci, müzik kuramcısı.

BELLİNİ NASIL HARCANIR?

Verdi, Bellini üzerine konuşuyordu:

–Eşi bulunmayan üstün kaliteleri var. Hiçbir konservatuvar bunları ona kazandıramazdı. Ve şöyle devam etti Verdi:

–Öte yandan, ona her konservatuvarın verebileceği temel bilgiler var...

VINCENZO BELLİNİ –1801'de doğdu, 1835'de öldü. Ünlü bir İtalyan opera bestecisidir.

KULAK MUAYENESİ

–Müjgan hanım, siz misiniz?

–Evet...

–Ben doktorum, sizi muayene etmeğe geldim.

–Ama ben doktor istemedim ki...

–Komşularınız piyano çalarken söylediğiniz şarkıları duyup duymadığınızı saptamadan sizi şikâyet etmek istemiyorlarmış...

GENEL İSTEK ÜZERİNE

Yolda Amazon yağmurlarına yakalanan Brezilyalı bir şarkıcı, kendisini dinsel törenin başlamak üzere olduğu bir kiliseye zor atmıştı; ama içeri girdiğinde başındaki sombrero'sunu çıkarmayı akıl edemedi. Kilisedekilerden biri seslendi:

–El sombrero!

Şarkıcı aldırmandan ilerlemeye devam etti, fakat sağlı sollu sıralardan çıkan sesler gittikçe artıyordu:

–Hey... El sombrero!

Brezilyalı, papazın kürsüsü önüne kadar geldi. Bu kez papaz gürledi:

–El sombrero!

Bunun üzerine şarkıcı yüzünü halktan yana çevirip şöyle dedi:

–Sayın bayanlar, baylar. Genel istek üzerine şimdi sizlere son şarkım olan "El sombrero"yu söyleyeceğim!

YABANCI DİL SORUNU

Yaşamının önemli bir bölümünü İngiliz Kraliyet sarayında geçirmiş olan Haendel'e sordular:

- İlk gittiğinizde İngilizce bakımından zorluk çektiniz mi?
- Ben mi? Yooo çekmedim. İngilizler çekti biraz.

GEORGE FRİEDRİCH HAENDEL– 1685'de doğdu, 1759'da öldü. Alman barok besteci ve orgcu.

YER DEĞİŞECEĞİZ

Vals kralı Johann Strauss'un aynı adı taşıyan babası Johann Strauss, çocuklarının müzikçi olmasını istememiş. Zaman geçmiş, oğullarından Johann babanın en büyük rakibi olarak karşısına çıkıvermiş. Zaten ikisi arasındaki ilk anlaşmazlık Johann daha küçükken başlamış.

Bir gün baba piyanoya oturmuş, yeni bestelediği bir valsine, zevkli, düzgün bir geçiş arıyormuş. Çalışmış, çalışmış, bir türlü istediği güzellikte birşey bulamamış. Yanına sekiz yaşındaki oğlu Johann gelmiş; yerine oturan, güzel bir geçiş çaldıktan sonra keyifle eklemiş:

–Bunu böyle yapabilirsiniz babacığım!

Baba sevineceği yerde, kızmış:

–Bana bak, böyle giderse galiba sen benim valslerimi besteleyeceksin, ben de senin okul ödevlerini yapacağım!

BETERİN BETERİ

Nükteleriyle de ünlü Rubinstein, konserlerinden sonra gelen imza meraklıları için şöyle dermiş:

–İmza isteyip duranlar kadar bıkmıncı kişiler yoktur. Ama onlardan da beterleri vardır: İmza istemeyenler.

ALET

Gazeteci, bir besteciyle röportaj yapıyordu. Tüm çalgıları eserlerinde büyük bir ustalıklarla kullanan sanatçıya sordu:

–Bir alet kullanmasını bilir misiniz?

–Evet! Traş makinesi, telefon, konserve açacağı, ayakkabı çekeceği...

SİGARA

Manchester'de Sir John Barbirolli yönetimindeki orkestra konserine hazırlık olmak üzere, son bir prova yapılıyordu. Jacques Thibaud, konserin solistiydi.

Beethoven'in Keman Konçertosu'nun ilk tuttisinde bir aralık Thibaud'nun öksürüğü tuttu. Barbirolli orkestrayı durdurdu ve soliste yaklaşıp dostça şöyle dedi:

–Zavallı Thibaud, fazla sigara içiyorsun.

Gece konser sırasında, bir raslantı sonucu aynı tuttıda, aynı yerde, orkestra şefinin fena halde öksürüğü tuttu ve Thibaud, Barbirolli'ye yavaşça seslendi:

–Zavallı dostum, yeterince sigara içmediğin için öksürüyorsun.

JOHN BARBİROLLİ– 1899 Yılında doğdu, 1970'de öldü. Ünlü bir İngiliz orkestra şefi.

TUTTI– "Tüm, hepsi, hep birden" anlamındadır.

TEK YER

Piyanist Rubinstein, konserlerinden önce çok sinirli olurdu. Bir gece, konser salonunun kulisinde, hayranlarından biri yaklaşıp, gişede "yerimiz yoktur" diye yazıldığını ve olanağı varsa kendisine bir yer bulmasını rica etti.

Rubinstein gülümseyerek yanıt verdi:

–Bir tek yerim var. Onu size seve seve veririm.

Adam mutlu bir sesle sordu:

–Oh, çok teşekkür ederim. Nerede?

–Piyanonun önündeki sehpa!

PERDE

Müzikseverlerin toplantısında, sonradan görme zengin bir iş adamı da bulunuyordu. Konu Mozart'ın operalarından açılmıştı. Bir ara içlerinden biri iş adamına sordu:

–Siz Mozart'ın "Saraydan Kız Kaçırma" operasının üçüncü perdesini nasıl buluyorsunuz?

Sonradan görme, bilgic bir tavırla purosunu çekerek yanıtladı:

–Vallahi, o perdenin alt tarafında ufak bir yırtık vardı. Onu yamadılarsa fena sayılmaz hani...

"SARAYDAN KIZ KAÇIRMA"– Mozart'ın üç perdelik komik operası. İlk kez 1782'de Viyana'da sahnelendi.

BU DA KEMANSA

Eugen Ysaye bir kontese yemeğe davetliydi. Yemekten sonra kontesin hi-mayesindeki genç bir kemancı bir konser verdi. Konserden sonra kemancı hak-kında fikri sorulan Ysaye şunu söyledi:

- Evet, fevkalâde, adeta Paderewski'yi anımsatıyor.
- Kontes şaşkın bir tavırla:
- Ama üstadım, Paderewski keman çalmazdı?
- Eh madam, dedi Ysaye, bunun çaldığı da keman değil ki.

ÇİĞ KALAN PROGRAM

Hikmet Şimşek, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ile bir konser hazırlığı içindeydi. Ancak, oldukça yüklü programa sadece iki prova verildiği için üzgün-dü... Çalışma sırasında bir ara çok bunaldı ve umutsuzlukla:

- Çıkmayacak bu program, eserler oturmadı, pişmedi...
- Viyolacı Turgut Çalgan seslendi:
- Pişmesine pişer ama Hikmet'çiğim, düdüklü tencerede pişer...

BAYILIP KALAN

Azerbeycanlı orkestra şefi Niyazi Takizade, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Or-kestrası ile konserler vermek üzere Ankara'ya geldiği zaman orkestra sanatçıları tarafından büyük bir sempatiyle karşılandı ve pek çok kişiyle arasında dostluk ku-ruldu.

Niyazi Takizade, Bakü'ye döndükten sonra, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Or-kestrası Müdürüne şu telgrafi çekti:

MÜKERREM BERK
CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ
ORKESTRASI - ANKARA

MENE KARŞI BÜTÜN SEVGİ VE HÜRMETLERE KALBEN TEŞEK-
KÜRLERİMİ KABUL EDİN. SİZE VE ORKESTRA HEYETİNE BAYILAN.
NIYAZI

MAREŞAL

Rus imparatoriçesi II. Katerina, zamanın ünlü şarkıcısı Gabrieli'yi Petrograd'a çağırıp sarayda şarkı söylemesini istemiş. Ücreti sorulduğunda, Gabrielli her gece için beş bin ruble isterim demiş.

Bu yüksek ücrete şaşırان Katerina:

–Ben, mareşallerime bile beş bin ruble vermiyorum, demiş.

Gabrieli şöyle karşılık vermiş:

–O halde mesele yok, Majeste! Siz de mareşallerinize şarkı söyletirsiniz...

SİĞİR ETİ

Gustav Mahler, bir gün besteci Goldmark'ı Walküre temsiline götürmek istedi, ama Goldmark, Wagner müziğinin etkisinde kalmamak için Walküre'ye gitmeyeceğini söyledi.

Mahler çok şaşırılmıştı:

–Saçma bu! Hergün sığır eti yersiniz; hiç şimdiye kadar öküz olduğunuz vaki mi?

GUSTAV MAHLER –1860'da Bohemya'da doğdu, 1911'de Viyana'da öldü. Besteci ve orkestra şefi.

KARL GOLDMARK –1830'da doğdu, 1915'de öldü. Macar besteci.

WALKÜRE– Wagner'in "Niebelungen Yüzüğü" adlı dört operadan oluşan dizisinden biri. İlk kez 1869'da Münih'te sahnelendi.

RİCHARD WAGNER –1813'de doğdu, 1883'de öldü. Alman besteci.

BÖREK YETER

Berlioz imza meraklılarına çok kızardı ve kimseye imza vermezdi. Birgün ünlü bir bayan şarkıcı Berlioz'a haber yolladı:

"Eğer bana imzasını lütfederse kenidisine bir tepsi börek pişireceğim ve bir de öpücük vereceğim".

Berlioz derhal masanın başına geçti ve hanımefendiye tek satırlık bir mektup yazdı:

"Böreği hemen gönderin."

HEKTOR BERLIOZ –1803 Yılında doğdu, 1869'da öldü. 19. Yüzyılın ünlü Fransız bestecilerindendir.

ÖNCE SİZ BUYRUN

Dünyadan elini eteğini çekmiş, sıkılgan ve içine kapalı Bruckner'in bir konserde orkestra yönetmesi gerekmişti. Bruckner, heyecan içinde sahneye çıktı, yerini aldı ve beklemeye başladı...

Sonunda başkemancı dayanamadı, üstadın kulağına:

–Başlasanıza Profesör, diye fısıldadı.

Bruckner her zamanki alçakgönüllülüğüyle yanıt verdi:

–Rica ederim, önce siz başlayın!

ANTON BRUCKNER –1824'de doğdu, 1896'da öldü. Avusturya'nın 19. yüzyılda yetiştirdiği önemli besteci ve orgculardandır.

BAŞKEMANCI– Almanca "Konzertmeister". Etimolojik anlamı "konserbaşı"dır. Gerekliğinde konseri yöneten solo kemancılar için kullanılır.

PAZARLIK

Büyük Bach'ın koroda şarkı söyleyen oğlu Philipp Emmanuel kızamığa yakalanmıştı. Çağırdığı doktorun fazla para istediğinden şikâyet ediyordu Bach.

Doktor:

–Unutmayınız, oğlunuz için evinize tam on bir kez geldim, dedi.

Bach'ın yanıtı şöyle olmuştu:

–Hastalığı bütün koroya oğlumun aşıladığını da siz unutmayın!

ELEŞTİRMENE BELÇİKA VİZESİ

Müzik eleştirmenleri konusunda anlatılan fıkralara kemancı Saim Akçıl bir yenisini ekledi:

"Avrupa'daki müzik etkinliklerini yerinde izlemek isteyen bir eleştirmenimiz, Belçika Konsolosluğu'na gitmek üzere kendisine tarif edilen İstanbul'daki Taksim Meydanı'nda konsolosluğu aramaya başladı. Tam birine soracağı sırada, o zaman konsolosluğun sırasında olan eski Devlet Opera ve Balesi binasının girişi üzerinde Menotti'nin "Konsolos" operasının kocaman afişini görerek, konsolosluğu bulmanın sevinciyle içeri girdi ve gişedeki memurla konuşmaya başladı:

–Kardeşim, acaba konsolosu görebilir miyim?
–"Konsolos" bugün yok, efendim "4. Murat" var.
–O zaman yann gelsem?
–"Konsolos" yarın da yok. "Sevil Berberi" var.
–Ama benim berberlik işim yok! Benim işim konsolos ile. Pekî yarından sonra gelsem?
–O gün öğleden sonra "Figaro'nun Düğünü", gece de "Maskeli Balo" var.
–Eveet, çok hoşsohbetsiniz, ama ben buraya düğün ve balo için gelmedim. İnşallah başka zaman eğleniriz, perşembeye gelsem?
–Maalesef perşembe günü de olmayacak; çünkü o gün "Damdaki Kemancı"nın son günü; o kalkıp yerine "Uçan Hollandalı" konacak.
–O zaman cumaya geleyim de şu işim görülsün.
–Cuma günleri "Maça Kızı" oynar. İlginç bir oyun, ona gelmek istemez miydiniz?
–Bir defa, kâğıt oyunlarından ben yalnız pişpirik bilirim. Hem artık şakayı bırakın da cumartesi günü beni konsolosa çıkarın, gecikiyorum...
–Beyefendi, çok üzgünüm, ama o gün de "Otello" var. O da çok güzeldir. İsterseniz yer ayırayım...
–Sağ olun ama benim İstanbul'da kalacak yerim var. Bana otel değil konsolos lâzım. Acaba hafta sonu gelsem olmaz mı?
–Hafta sonu "Konsolos" hiç olmaz. Her pazar "Paris'te Bir Amerikalı"yla "Aida" olur.
–Allah Allah, yani konsolos pazar günleri Amerikalılarla aya mı gidiyor?
–Alay mı ediyorsunuz? Ben bir müzik eleştirmeniyim ve bir vize istiyorum. Onun için buraya geldim, anlıyor musunuz?
–Beyefendi, şunu başından beri söylesenize... Bizet için geldim, "Carmen"i görmek istiyorum desenize! Pekî yeriniz neresi olsun ve kaç kişilik istiyorsunuz? Çok şükür, derdimi sonunda anlatabildim. Belçika için tek kişilik lütfen...

GIAN CARLO MENOTTİ –1911'de Milano'da doğdu. İtalyan besteci.

"DÖRDÜNCÜ MURAT" – Kemancı ve besteci Okan Demiriş'in operası.

"KONSOLOS" –Gian Carlo Menotti'nin üç perdelik operası. İlk kez 1950'de New York'ta sahnalandı.

"FIGARONUN DÜĞÜNÜ" –Mozart'ın dört perdelik komik operası. İlk kez 1786'da Viyana'da sahnalandı.

"MASKELİ BALO" –Puccini'nin 5 perdelik operası. İlk kez 1859'da Roma'da sahnalandı.

"UÇAN HOLLANDALI" –Wagner'in üç perdelik operası. İlk kez 1843'de Dresden'de sahnalandı.

"OTELLO" –Verdi'nin dört perdelik operası. İlk kez 1887'de Milano'da sahnalandı.

"PARİSTE BİR AMERİKALI" –Gershwin'in tanınmış müzikali.

"AIDA" –Giuseppe Verdi'nin en ünlü operalarından biridir. İlk kez 1871 yılında Kahire'de sahnalandı. Libretto Fransızca olarak C. du Lorde tarafından yazıldı, A. Ghislanzoni tarafından İtalyancaya çevrildi. Aida Türkiye'de ilk kez 1958'de Ankara'da sergilendi.

GEORGES BIZET – 1838 yılında doğdu, 1875'de öldü; ünlü Fransız bestecisi. "Carmen" adlı operasıyla tanınmaktadır.

"CARMEN" – Georges Bizet'in dört perdelik operası. İlk kez 3 Mart 1875'de Paris'de sahnalandı.

BERBER BULAMAMA FELAKETİ

Puccini'nin o gün canı sıkındı. Bestelediği son operadaki bir aria'dan hoşnut değildi, içine sinmemiştir bu aria. Üstelik rejisör, Puccini'nin istediği tenor ve baritonun yerine, başka operacılara rol vermişti. Evdeki piyanonun akordu da bozuktur. Akordcu söz verdiği halde, iki gündür gelmemiştir.

Sokağa çıktı Puccini, "parklarda gezinmektense, şu saç traşı işini halledeyim..." diye düşündü. Her zamanki berberine gitti.

Puccini'nin berberi gevezeydi. Yakınlarda kuyruklu yıldızın dünyamıza çarpacağını ayrıntılarıyla anlatıp duruyordu:

– Aman yarabbi, ne felâket! diyordu berber, dünyanın sonu geliyormuş! Önümüzdeki ayın ikisinde bütün hayvanlar, ayın dördünde de bütün insanlar ölecektir!

– Vah vah, dedi Puccini, gerçekten büyük bir felâket! Bu durumda ayın üçüncü günü beni kim traş edecek?

ARIA– Türkçe söylenişi "arya". Sözcük anlamı "hava" olmasına karşın, müzikte özel bir anlamı olan aria, genellikle yavaş, akıcı ve dokunaklı, süslümelî pasajlar sayesinde, söyleyen kişinin yeteneğini gösterme fırsatı veren bir şan parçasıdır.

TENOR– Erkek seslerinden en incesi.

BARİTON– Tenor ile bas arasındaki erkek sesine verilen ad.

AKORD– Çalgıların doğru ses çıkartmasını sağlamak için yapılan bakım işlemine "akord etmek" denir.

KADERİMİZ

Kemancı Menuhin konser turnesi sırasında küçük bir kente gitmişti. Konserinden bir kaç saat önce de berbere traş olmaya indi.

Berber sordu:

– Yabancı mısınız siz?

– Evet... İlk kez geliyorum kenınıza.

– Tam zamanında gelmişsiniz. Çünkü bu akşam Yehudi Menuhin burada bir resital verecek. Siz de gidersiniz, değil mi?

– Giderim herhalde.

– Bilet aldınız mı?

– Hayır daha almadım.

– Yazık biletlerin hepsi satıldı. Ayakta kalacaksınız zannedirim.

– Fark etmez. O adamın konserlerinde ben zaten hep ayakta dururum...

MAESTRO

Bir orkestra sanatçısına şefin o gece ne yöneteceğini sormuşlar: "Vallahi" demiş "Onun ne yöneteceğini bilmiyorum; ama biz Beethoven'ın beşinci senfonisini çalacağız."

PİRELİ FIKRA

"Bir Sergiden Tablolar", "Çıplak Dağda Bir Gece" gibi olağanüstü yapıtlar vermiş olan Musorski'nin yaşamı yoksulluk içinde geçmişti. Ancak kalender yaradılışlı bir insandı. Giyimine kuşamına dikkat etmediği için, mahalle çocuklarının onunla alay ederek ardından koştuğu söylenirdi.

Bir gün Musorski, Moskova'dan Petersburg'a gidiyordu trenle. Karşısında genç ve güzel bir hanım oturuyor ve hanım, kucığındaki büyücek köpeği okşuyordu. Musorski köpeklerden pek hoşlanmazdı:

– Bayan, dedi, köpeğinize lütfen dikkat edin; şu anda birkaç pirenin vücudumda dolaştığını hissediyorum!

Genç kadın gülümseyerek köpeğini okşadı:

– Aman kıpırdama Lili, dedi, karşımızdaki beyde pire varmış. Sana sıçrayabilir!

ÖLÜM HABERİ

Besteci Paul Duranc bir Paris gazetesinde kendi ölüm haberini okudu. Şaşkınlık içinde telefona sarılarak dostu Paul Beucher'i buldu:

– Paul, ölüm haberimi okudun mu?

– Elbette, elbette, dedi Beucher, sen şu anda nereden telefon ediyorsun?

BEN ONDAN ISMARLAMADIM

Yeni zengin, pınl pınl mehtaba karşı, gazinonun en güzel köşesine oturmuştu.

Bu sırada sahnede çigan müziği çalan kemancı, yeni zenginin masasına yaklaştı ve sordu:

– Özür dilerim beyefendi. Schumann'dan bir parça isteyen siz miydiniz?

Adam başını salladı:

– Hayır... Ben patatesli köfte istemiştim...

VİSKİ ÜRETİMİ

Dvorak, bestelediği senfonilerle, dünyanın birçok ülkesine yaptığı turnelerle ün yapmıştı. Dvorak'ın pek bilinmeyen bir tarafı da viskiye düşkünlüğüydü. Bir İngiltere seyahati sırasında, fırsatına getirip İskoçya'ya gitmişti. Orada, geri kalmış bir yörede bir bataklıkta rastladı. Yanındaki İskoçyalıya sordu:

– Görünüşe bakılırsa, şu bataklık suyu sağlığa aykır! Ne gibi önlemler alıyorsunuz?

– Çok sıkı önlemler alıyoruz, dedi İskoçyalı. Önce suları süzuyoruz, sonra kaynatıyoruz, ayrıca içine klor katıyoruz, sonra da viski yapıp satıyoruz!

ANTONİN DVORAK– 1841'de doğdu, 1904'de Prag'da öldü. Ünlü Çek bestecisi, orkestra yönetmeni ve kompozisyon öğretmeni.

UNUTULAN VARSA

Brahms kendi kusurlarını bilir, açık kalple konuşur, bu nedenle de sık sık tartışmış dostlarıyla.

Viyana'da hemen her akşam yemek yediği "Kırmızı Kirpi" lokantasındaki sohbet ve tartışmalardan sonra masadakilere şu sözleri söyleyerek ayrılırmış:

– Herkese iyi geceler! Eğer içinizde sözlerimle kalbini kırmayı unuttuğum kimse kaldıysa, özür dilerim...

İŞİN GERÇEĞİ

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nı yönetmek üzere Ankara'ya gelmiş olan İngiliz orkestra şefi George Hurst, programa Berlioz'un Fantastik Senfoni'sini koymak isteyince başkemancılardan biri şöyle itiraz etti:

– Bilmem doğru olur mu? Bu eseri hiç çalmamış pek çok genç müzikçi var aramızda...

George Hurst güldü:

– Ah dostum, ben çalmamış olanlardan değil de, çalmış olanlardan korkarım!

ESKİ TANIDIKLAR

Rossini genç bestecilerden birinin yeni operasını dinlerken ikide bir ayağa kalkıp şapkasını çıkarıyor ve saygıyla yerlere kadar eğiliyordu.

–"Allahını seversen, kimi selamlıyorsun sen?" dediler.

İhtiyar besteci göbeğini sallaya sallaya güldü:

–Her ölçüde karşıma çıkan eski tanıdıkları!

ANTONIO ROSSINI –1792'de doğdu, 1868'de öldü. İtalyan besteci.

İKİ İMPARATOR

Bir akşam operaya giden 3. Napoleon, Rossini'nin de orada bulunduğunu duyunca besteciye locasına davet eder.

Ünlü besteci resmi kıyafeti olmadığı için imparatorдан özür diler.

Fakat İmparator sözünü keserek şöyle der:

–Önemi yok. İmparatorlar arasında teklif yoktur.

BİR DE BANA SOR!

Rossini'nin de bulunduğu bir toplantıda, amatör kadın şarkıcılardan biri "Sevil Berberi"nden Rosina'nın ariasını söylemek hevesine kapılmış.

Başlamadan önce Rossini'ye yaklaşıp:

–Ah, maestro, bilemezsiniz ne kadar heyecanlıyım, demiş.

–Ya ben madam, ya ben? diye fısıldamış Rossini.

"SEVİL BERBERİ" – Rossini'nin iki perdelik komik operası. İlk kez 1816'da Roma'da sahnelendi.

Con fuoco
Ateşli

Piano
Hafif

Sextett
Altılı

"TANNAHEUSER"

,

Wagner'in şerefine ziyafet veriliyordu. Birdenbire salonun dışında bir şangırtı koptu. Gürültü üzerine bir an herkes susmuştu ki, titrek bir ses duyuldu:

–Dışarda Tannhaeuser'i kim çalıyor Allah aşkına?

"TANNHEUSER"– Richard Wagner'in üç perdelik operası. İlk kez 1845'de Dresden'de sahnelendi.

BALECİ DEĞİL, SOPRANO!

Kanarya seven bir tenor, karısına sürpriz olarak yeni bir kanarya daha getirmişti eve. Kuş da olağanüstü şakıyordu. Karısı bayıldı. Ama tenor kuşun topal olduğunu farketti. Kafesi kapıldığı gibi, doğru kuşçu dükkânına gitti.

–Baksanıza dedi, bana sattığınız bu kanarya topal!

–N'olmuş yani? dedi satıcı, biz size ötsün diye kuş verdik, dans etsin diye değil!

DOMUZLAR VE...

Max Reger, adını duyuruncaya kadar çok sıkıntı çekmiş, mücadele etmişti.

İlgi görmediği günlerde her önüne gelene şu sözü söylüyordu:

–Domuzlarla bestecilerin değeri ölümlerinden sonra anlaşılır!

MAX REGER– 1873'de doğdu, 1916'da öldü. Alman besteci.

YANLIŞIN DOĞRUSU

Salome'nin provaları sırasında Strauss bir ara ayağa kalktı ve haykırdı:

–Çekinmeyin, daha cesur çalın arkadaşlar! Ne kadar yanlış gibi tınlarsa, o kadar doğrudur!

"SALOME"– Richard Strauss'un tek perdelik operası. İlk kez 1905'de Dresden'de sahnelendi.

RICHARD STRAUSS –1864'de doğdu, 1949'da öldü. Alman besteci.

YANILGI

Adam, konser yerine, genel provaya gitmeyi yeğliyormuş.

Entel çevreler, buna bir gerekçe aramışlar:

"Kalabalıklardan sıkılıyor herhalde... Provada müziğin daha derinine inmek istiyor. Çok kültürlü adamdır..."

Adamcağız bu söylentileri yalanlayarak asıl gerekçeyi açıklamış:

"Provada öksürmek serbest!"

FRANSIZ KADINI

Opera rejisörü Fransız kadınlarını övüyordu:

–On altı yaşındayken, bir çiçek tomurcuğu gibi sır taşırlar, yirmi yaşında zarıflığın sembolü haline gelirler, otuz yaşında olağanüstü şarkıcı kimliğine kavuşurlar...

–Peki, otuz yaşından sonra? diye sordu biri.

–Fransa'da otuzu geçkin kadına henüz rastlamadım!

ÇARE YOK

Genç bir besteci iki senfoni yazmıştı ve senfonilerinden birini basturacaktı.

Fikrini almak için Rossiniye gitti. Rossini, senfonilerden birini baştan sona kadar sabırla dinledi ve şöyle dedi:

–Öbürünü bastır evlâdım, öbürünü...

SENFONİ –Klasik sonatın orkestra için yazılmış biçimine verilen ad.

ALKIŞ

Açık hava tiyatrosunda, daha oyunun başında sahneye çıkan tenor, olağanüstü alkışlarla karşılaşınca seyircilerin önünde eğiliyor, alkışlar kesilmeyince, yine eğiliyor, eğiliyor...

Durumu kulisten izleyen sahne müdürü dayanamamaya sahnedeki tenora sesleniyor:

–Eğilip durma, seyirci seni alkışlamıyor, sivrisinek öldürüyor!

GİZLİ BELGE

İgor Stravinski, II. Dünya Savaşı sırasında İtalya'da oturan dostu Pablo Picasso'ya konuk gitti. Picasso fırsattan yararlanarak Stravinski'nin bir portresini yaptı. Dönüşte, gümrük memuru, Stravinski'nin elindeki tabloya bir türlü geçiş izni vermek istemiyordu.

Stravinski:

–Ama bu tablonun benim için büyük bir değeri var. Nihayet bir resim; acaba bir kolaylık yapamaz mısınız?

Gümrük memurunun tepesi atmıştı, kaşlarını çatıp bağırdı:

–Siz "tablo", "resim" diye bunu başkasına yutturun! Düpedüz müstahkem mevki plânları bunlar!

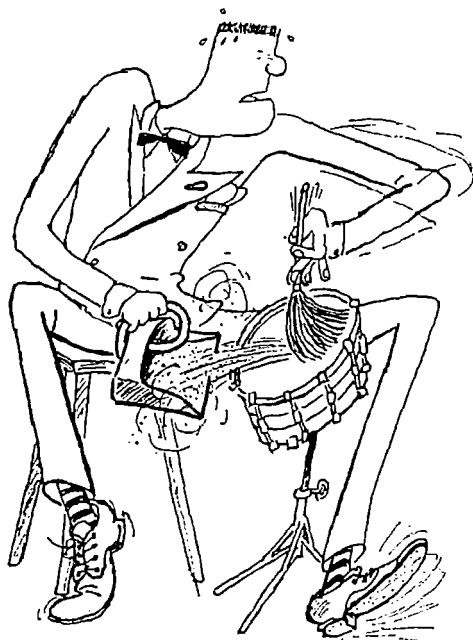
İGOR STRAVİNSKİ –1882'de doğdu, 1971'de öldü. Çağdaş müzikte önemli bir yeri olan Rus besteci.

ZAHMET ETME STRAVİNSKİ!

Stravinski yeni tamamladığı eserlerinden birini Viyana Filarmoni Orkestrası ile prova ediyordu. Daha ilk ölçülerde bir pasaj kaşıverdi. Stravinski orkestrayı durdurdu, eseri baştan aldırды. Ama yine olmamıştı. Bir daha, bir daha... Bir türlü olmuyordu orası.

Stravinski çaresizlik içinde düşünürken, viyolonsellerin başında oturan sanatçı ayağa kalktı ve son derece saygılı bir ifadeyle şöyle dedi:

–Boşuna zahmet etmeyin, biz bu pasajı Mahler'in Beşinci Senfonisinde de kıvıramamıştık...

Jazz

Hot Jazz

ŞEFİN KISMETİ

Şef Otto Matzerath, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve viyolonselci Nusret Kayar ile Çaykovski'nin "Rokoko Çeşitlemeleri"ni çalışıyordu. Flüt ile viyolonselin beraber çaldığı bölümlerden biri iyi olmadı. Matzerath o pasajı defalarca çalıştırdı. Sonunda sevinçle flütçüye seslendi:

–Fevkalâde! Söylediklerimi unutmayın, akşam konserde de böyle çalın!

Flütçü usulca ayağa kalkı ve şöyle dedi:

–Ama üstadım, birinci flütçü biraz rahatsız da, bugün ben onun yerine geldim; akşam yine o çalacak...

OTTO MATZERATH –1914'de Almanya'da doğdu. Alman orkestra şefi.

PIYOTR İLİÇ ÇAYKOVSKI –1840'da Rusya'nın Kamko Votinks kentinde doğdu, 1893'de St. Petersburg'da öldü. Rus müzik okulunun ünlü bestecisi.

"ROKOKO ÇEŞİTLEMELERİ" –Çaykovski'nin viyolonsel ve orkestra için ünlü eseri.

FLÜT –Eski çağlardan beri kullanılan ve günümüz orkestralarında önemli yeri bulunan ağaç üflemeli çalgı. Flüt ailesinin üyeleri şunlardır: Basflüt, altoflüt, flüt ve pikolo.

TÜRK'MÜŞ

Mükerrem Berk, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Müdürlüğü yaptığı yıllarda bir turnenin ön hazırlıkları nedeniyle Avrupa ülkelerinden birine gitmişti. Büyükelçiliğimize bir nezaket ziyaretiinde bulunan Mükerrem Berk kendini tanıttı:

–Ben Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Müdürü Mükerrem Berk.

–Memnun oldum. Hoşgeldiniz. Sebebi ziyaretiniz?

–Orkestramız bir turne hazırlığı içinde. Konser tarihi, çalacağımız salon ve konaklama gibi konuları kesinleştirmek için buradayım.

–Sizi ağırlamaktan ve konserinizi dinlemekten mutlu olacağız. Hatta bu vesileyle belki kırk yıldır görmediğim, sizin orkestrada keman çalan, ama şimdi adını anımsayamadığım bir ilkokul arkadaşım da karşılaşmış olacağım...

Mükerrem Berk büyükelçinin yaşını tahmin etmeye çalışarak onun yaşdaşı olabilecek kemancıların adlarını saymaya başladı.

–Büyükelçi sözünü kesti:

–Hayır, hayır. Hiç biri değil. Sanırım birinci kemanların önlerinde çalışıyormuş.

–Konzertmeister mi?

–Hayır canım Türk, Türk!

KUTLAMALAR

İkinci Dünya Savaşı sırasında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda pek çok yabancı uzman vardı. İkinci keman grup şefi Gilbert Back, daha önce Furtwaengler ile çalışmış olduğu için orkestranın şefi Dr. Ernst Praetorius'u hiç beğenmez, her fırsatta eleştirirdi.

Bir gün, Beethoven'in "Beşinci Senfoni"sinin de çalındığı bir konserden sonra üç beş müzikçi konservatuvanın önünde çene çalıyordu. Konser dinleyicilerinden bir hanım Dr. Praetorius'a yaklaştı;

–Sizi kutlanm üstat, Beethoven'i gerçekten güzel çaldırdınız, dedi.

Gilbert Back, yüzünde bir hayret ifadesiyle fırladı yerinden:

–Demek ki tanıdınız senfoniyi; madam, asıl ben sizi kutlanm!

WILHELM FUTRWÄNGLER – 1880'da doğdu, 1954'de öldü. Ünlü Alman orkestra şefi.

ERNST PRAETORIUS – 1880'de doğdu, 1946'da Türkiye'de öldü. Alman orkestra şefi. 1935-1946 yılları arasında ülkemizde çoksesli müziğin sevilmesine ve yaygınlaşmasına katkılar getirmiş ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının şefliğini üstlenmiştir.

ALBAY GELİRSE

Ankara Devlet Opera'sı yeni bir sezona başlayacaktı. Her yıl olduğu gibi yine orkestranın yeni oturuş düzeni ilân tahtasına asılmıştı.

Bu listeyi gören bir kemancı arkadaşına dert yanmaya başladı:

–Yirmi yıldır bu orkestrada çalışıyorum ve her yıl beni birinci kemanların en arkasına yazıyorlar. İnsaf be! İnsan yirmi yılda hiç olmazsa bir iki rahle öne terfi etmez mi?

Arkadaşı teselli etti:

–Üzülme şekerim. Türkiye artık bir ihtilâl ülkesi oldu. Görüyorsun, on yılda bir ihtilâl oluyor. Günün birinde yine bir ihtilâl olur da başımıza bir albay verirlerse, o da orkestraya "geriye dön" dedi mi, sen başkemancısın!

KEMENÇE SESİ

Temel gece geç vakit arkadaşlarından ayrılmış ve evin yolunu tutmuş. Evin önüne gelince bir de bakmış ki, adamın biri elinde testere, pencerenin demirini kesiyor.

–"Uyyy uşak" ha sen neydersun?

Hırsız cevap vermiş:

–Kör misun? Kemençe çalayrum...

–Ha peçi neden bu kemençenin sesi çıkmıir?

–Bu kemençenin sesi sabah çıkiir...

KEMENÇE– Kemana benzeyen, küçük, üç telli, yaylı bir geleneksel çalgımız.

BİR KADEH DAHA

Cortot onbeş yaşındayken öğretmenini Diémer, piyanist Anton Rubinstein'ın Paris'i ziyaret edeceğini ona kendisini dinletmek istediğini söyledi.

Genç Cortot odadan içeri girdiği zaman Rubinstein'ın bir elinde puro, diğer elinde konyak kadehi ile bir koltuğa gömülmüş buldu. Üstadı selamladı, ama karşılığını alamadı. Öğretmeninin işaretini üzerine piyanoya oturarak "Appassionata Sonatı"nı çaldı. Son akor... Ses yok!

Beğenildi mi? derken gür bir ses odayı çınlattı:

–Fevkalâde bu konyak! Diémer, dostum bir kadeh daha!

Corcot üzgün bir halde kapıdan çıkacağı sırada, Rubinstein ona seslendi:

–Yetenekli genç, şu sözümü hiç unutma: "Appassionata Sonatı" çalınmaz, yaratılır...

ALFRED CORTOT –1877'de doğdu, 1962'de öldü. Fransız piyano virtüozü ve orkestra yöneticisi. Türkiye'de çok sayıda konser vermiştir.

ANTON RUBINSTEIN –1829'da doğdu, 1894'de öldü. Rus besteci ve piyanist.

APPASSIONATE –İtalyanca, ihtiraslı, hareketli, heyecanlı anlamlarına gelen terim.

HAKARET

İki genç müzikçi konuşuyordu:

–Dünkü konser için sana ne verdiler?

–500 mark.

–Ne? 500 Mark mı? Ama bu düpedüz hakaret! Peki sen ne yaptın?

–Hiç, hakareti cebime attım.

HALEF-SELEF VE ÜCRETLER

Bir Hollywood filmine müzik yazması için, besteci Igor Stravinski'ye 4000 dolar önermişlerdi. Stravinski bu parayı yeterli bulmadı.

Film prodüktörü:

–Ama sizden önceki besteciye de bu kadar ücret vermiştik. dedi.

Stravinski'de yanıt hazırды:

–Selefim yetenekliydi. Ben değilim. Onun için bu çalışma benim için daha zor olacak...

ZANGOÇUN İNTİKAMI

Verona'da satıcılardan biri, Mehmet Ali Kızıltuğ'un orkestrada kontrabas çaldığını öğrenince:

- Çok iyi sinyor, çok iyi, dedi; ben de müzisyenim.
- Yaa... diye gülümsedi Kızıltuğ; ne çalarsınız?
- Buranın kilisesinde tam on yıl zangoçluk ettim, çan çaldım.
- İlâhi dostum, buna müzisyenlik mi diyorsunuz?
- Niye olmasın sinyor? Siz bom bom yapıyorsunuz, ben de bang bang...

ÇAN –Kiliselerdeki dinsel törenlere ilişkin haber vermek aracı olarak kullanılan tunç alaşımli, değişik boyutlardaki müzik aleti.

PAPAĞAN ÖYKÜSÜ

Yaman bir papağan varmış. Uzun süre bir gemide kaldığı için çok sayıda küfür biliyor, vapur düdüğü gibi sesler de çıkarıyormuş.

Daha sonra bir kontrabascıya satılan papağan, kontrbasa merak salmış, bunu da öğrenmiş.

Papağanın hikayesini dinleyen kontrbascının arkadaşı:

- Kontrbas çaldığını anladık... Koca âleti nasıl tutuyor. Bunu anlayamadık?
- Bana tutturuyor... Kendisi sadece çalışıyor kerata!

BİR ADET ENTONASYON

Uzun zamandır müzik öğretmeni bulunmayan bir okula öğretmen atanmıştı. Öteden beri keman çalmakla övünen bir öğrencinin ilk işi, öğretmene kemanını dinletmek oldu.

Öğretmen birkaç parçayı dinledikten sonra:

- Fena değil ama, senin entonasyonun yok, dedi.
- Öğrenci biraz düşündükten sonra konuştu:
- Satıldığı yeri söyleyin, bir tane de ondan alayım efendim...

ENTONASYON –Seslerin temiz çalışması.

KOSTÜMLE DE OLSA...

Gluck, "İphigenia Aulis" operasının provalarını yapıyordu ve Agamemnon rolüne çıkan sanatçıdan hiç hoşnut değildi. Dayanamadı, düşüncelerini şarkıcının yüzüne karşı söyledi; ama şarkıcı vurdumduymazdı.

–Üstat bak bakalım, kostümlerimi giydiğim vakit beni tanıyabilecek misin?

Günler geçmiş, sıra genel provaya gelmişti. Agamemnon, görkemli barok kostümler içinde ilk aryasını söylemeye başlar başlamaz Gluck yerinden fırladı ve:

–Dostum , dostum! diye seslendi. Seni yine tanıdım!

RİTTER VON C. W. GLUCK– 1714'de doğdu, 1787'de öldü. Döneminin ünlü Alman bestecisi.

SATIŞLAR

İşlek bir caddede, öyle tuhaf bir mağaza açılmış ki, yalnız davul ile tabanca satılıyormuş. Komşular merak edip sormuşlar:

–Ne garip mal çeşidi bu? Hangisi daha çok satılıyor?

–İkisi de aynı: Bir çocuğa davul sattıktan iki gün sonra; bir başkası gelip tabanca satın alıyor!

FERRUH BEY

Bir Amerika'lı yönetici, Türk işadamıyla konuşuyordu:

–Soyadından ötürü şanslı olan insanlar var. Bizim şirkette bir arkadaşın soyadı Mariott. Yaptığı her seyahatte, mutlaka Mariott oteline iner. Hangi başkent gitse, bir Mariott oteli bulur. Soyadından ötürü, onu Mariott ailesinden sanırlar, hem indirim yaparlar, hem de V.I.P işlemi uygularlar.

Türk işadamı güldü:

–Sizinki de bir şey mi? Bizim Ferruh Verdi, ne zaman İtalya'da Scala Operası'na gitse, onu Guiseppe Verdi'nin torunu sanırlar... Hem bilet istemezler, hem de bestecilere ait locada oturturlar!

YANILGI

Ünlü bir besteci, sekreterini çağırarak şöyle dedi:

–Bu mektupta bir hata yaptığınızı görüyorum, küçük hanım.

–Ne gibi efendim?

–Size bu mektubu hiçbir zaman "Muhterem Dostum" diye yazdırmış olamam.

Böyle namussuzlardan dostum yok benim!

–Öyle mi beyefendi?

–Eveet... Mektubu baştan yazın ve başlık olarak "Muhterem meslektaşım" deyin!

YETERLİ NİTELİKLER

Ünlü tenor Enrico Caruso 25 Şubat 1873'te değil de, bir gün önce dünyaya gelseydi, ilk gerçek opera yapıtının sahnelendiği günün tam 266. yıldönümünde doğmuş olacaktı. Çünkü, Claudio Monteverdi tarafından yaratılan ve operanın ilk başyapıtı sayılan "Orfeo" ilk kez oynandığında, takvimler 24 Şubat 1607'yi gösteriyordu.

Bu ünlü tenor, bir opera sanatçısında bulunması gereken özellikleri şöyle sıralamıştı:

–Büyük bir göğüs, büyük bir ağız, yüzde doksan hafıza, yüzde on zekâ!

ENRICO CARUSO– 1873'de doğdu, 1921'de öldü. Opera tarihinin en başarılı tenorlarından.

CLAUDIO MONTEVERDİ– 1567'de doğdu, 1543'de öldü. İtalyan besteci.

AYNI STİL

Jacques Thibaud şapkacı dükkanına girer ve kendine özgü biçimde, şapkaları, bir parça arkaya doğru, azıcık kulağına eğerek birer birer dener. Karar kıldığı şapkayı başına geçirdiği sırada, tezgâhtar şöyle der:

–Mösyö, bu şapka size çok yakıştı. Doğrusu Thibaud stili bir özellik kazandırdı!

İKİ KEZ ÇAM DEVİRMEK

Bir konserde davetlilerden biri, yanında oturanın kulağına eğilip ancak duyabileceği kadar hafif bir sesle fısıldar:

–Şu şarkı söyleyen hanımın sesi ne kadar berbat! Kim bu hanım biliyor musunuz?

–Kırım.

–Oh, affedersiniz. Şey... Tabii canım, fena olan kadının sesi değil. Okuduğu şarkılar kötü. Kim besteledi acaba bu münasebetsizce şeyleri?

–Ben!

SELÂMA SELÂM

Opera sanatçıları Antalya'da konser veriyordu. Sinema salonunun ön sırasını "protokola dahil zevat" işgal etmişti. Sevda Aydan aryasını bitirdiği vakit büyük bir alkış koptu. Sanatçı ağır ağır eğildi ve önce ön sırayı selâmladı...

Ve bütün ön sıra başlarını öne eğip Sevda Aydan'ın selâmını aldılar.

BİS

Besteci Bülent Tarcan hem tanınmış bir operatördü, hem de keman çalardı. Kemana yeteri kadar zaman ayıramadığı için bir solocu olarak sahneye çıkmak olanağı bulamamış, bu heves içinde kalmıştı.

Bir gün önemli bir beyin ameliyatı yapması gerekiyordu. Durumu ağır olan hastaya, "seni Türkiye'de olsa olsa Bülent Tarcan kurtarır" demişlerdi. Ameliyat günü, ameliyat salonunun üstündeki seyirci amfisini tıp öğrencileri, asistanlar, gazeteciler ve foto muhabirleri doldurdu. Operasyonun iki üç saat süreceği tahmin ediliyordu. Bülent Tarcan, yüzünde maske, elinde eldivenler, hastanın başına geçti. Yarın saat sonra beyin açılmış, koca bir tümör dışarıya çıkarılmış ve dikişler atılmıştı. Seyirci amfisinden şiddetli bir alkış koptu. Bülent Tarcan başını yukarıya kaldırdı ve ellerini yana açıp selâm verdi. Alkış daha da şiddetlenmişti. Değerli doktor bu kez seyircilere asistanlarını işaret etti, masada baygın yatan hastayı gösterdi. Ama baktı ki alkış dinmek bilmiyor, kaptığı gibi neşteri, hastanın apandisini de alıverdi!

MOZART HAKKINDA

Bir gün Richard Strauss, genç İngiliz dostu A.M. Henderson ile bir konserde Mozart'ın onüç üfleme çalgı için Divertimento'sunu dinledi ve Henderson'a:

–Ne eser! dedi; inanılmayacak kadar basit, yine de insanı müthiş etkiliyor!

–Siz de böyle bir şey yazsanıza üstat!

Strauss güldü:

–Yavrum, Mozart dünyanın görüp göreceği en büyük dahidir. Ondan başka kimse onüç üfleme çalgı için divertimento yazamaz; ben böyle bir eser bestelemeye kalkışsam en aşağı 120 kişilik orkestra kullanırım!

DIVERTIMENTO– 17. Yüzylda, süit, partita, serenat ve kassasyon tarzını oluşturan, çalgılar için bestelenmiş yapıtların tümüne verilen ad. (Mozart üflemeli çalgılar için 6 Divertimento bestelemiştir)

REKLAMLAR

Ohio'daki bir radyo istasyonu Beethoven'in 9. Senfonisinin Adagio ile Andante bölümleri arasına bir sabun reklâmı yerleştirmişti. "Tristan ile Isolde" operasının ölüm ve son sahnesinin arasına da bir müşhil reklâmı sokmuştu. Şikâyetler üzerine istasyon, reklam yöntemlerini değiştirmeye söz verdi. Birgün o istasyonu açanlar Mozart'ın bir parçasını derin bir sessizliğin izlediğini farkettiler. Richard Strauss'un bir parçasından sonra yine sessizlik oldu. Üçüncü parça da bittikten sonra spikerin sesi duyuldu:

–Bayanlar baylar, parçaların arasındaki üçer dakikalık zaman IBM Firması'na ayrılmıştı. Bu süreler içinde adı geçen firmanın yeni daktilo makinelerinin sessiz çalışmalarını dinlediniz...

ADAGIO– Ağır, yavaş.

ANDANTE– "Akıcı" anlamındaki İtalyanca terim: Ağırca, yavaş çalınan parça; ya da bölüme verilen ad.

"TRISTAN VE ISOLDE"– Richard Wagner'in üç perdelik operası. İlk kez 1865'de Münih'te sahnelendi.

BOŞ ZAMAN ÖĞÜTÜ

Konservatuvar öğretmeni, bitirme sınavlarından sonra son sözlerini söylüyordu:

–Orkestrada işe başlamadan önce, işte size son öğüt: Sanatçı olduğunuz için, kendinize hep sanatçı sevgililer seçin!

–Neden? diye sordu genç kızlardan biri, onlar daha mı iyidir?

–Hayır, dedi öğretmen, sadece şu: Onlar da sizin işiniz olmadığı zamanlarda boş olurlar. Böylece boş zamanlarınızı daha iyi değerlendirmiş olursunuz...

TEŞEKKÜR

Sergey Kouzevitzki Paris'te konuk orkestra şefi olarak bir Fransız orkestrasını yönetiyordu. Orkestranın her provada bir kaç üyesinin eksik olması onu öfkelen-dirmişti. Son provadan sonra, bagetini önündeki kürsüye vurarak herkesin dikka-tini üzerine çekti ve:

–Başkemancıya bütün provalarda bulunmak lûtfunu bizden esirgemeyen or-kestranın tek üyesi olması nedeniyle teşekkür etmek istiyorum, dedi.

Başkemancı başını eğdi ve şöyle yanıt verdi:

–Hiç olmazsa bu kadar bir yardımım olsun dedim, çünkü bu akşamki konser-de bulunamayacağım, efendim.

SERGEY KOUZEVITZKI –1874'de doğdu, 1951'de öldü. Rus orkestra şefi.

BAGET –Fransızca "baguette". Orkestra şefinin orkestrayı yönetirken kullandığı ince değnek.

ÖĞÜT

Bir otomobil tamircisi, ilk kez konsere çıkacak kemancı oğluna öğütler ve-riyordu:

–Çalarken dikkatli ol oğlum. Kurallara kesinlikle uy. Kaza yapmamaya özen göster. Kemanın geri vitesi olmadığı gibi, notaların da yedek parçası yoktur!

KRAL REHAVETİ

Rivayet edildiğine göre, Belçika kralı İkinci Leopold, bir törende yanındakile-rin birinin kulağına eğilir:

–Bandonun çalmakta olduğu parça nedir? Bu parçayı daha önce duymuş gi-biyim sanki...

–Elli yıldan beri dinlediğiniz Belçika Ulusal Marşı efendimiz!

BANDO –Ağaç ve bakır üflemeli çalgılar ile vurma çalgılardan oluşan askeri ve kimi zaman sivil toplu-luk.

BİLİNÇLİ TİMSAHLAR

Bir Avrupa opera topluluğu, Güney Amerika'da turneye çıkmıştı. Bir gün, bağlı oldukları şirketin Almanya'daki müdürü, kendilerinden şöyle bir telgraf aldı:

- Acele iki yeni kemancı. Stop. Eskileri Amazon timsahları yedi. Stop. Müdür hemen şu telgrafi çekti:
- Korkunç kaza hakkında acele bilgi. Stop.
- Ertese gün yanıt geldi:
- Kazara yemediler. Stop. Timsahlar bu işi kasten ve bilerek yaptılar. Stop.

SORUMLULUK SAHİBİ GÖREVLİ

Orkestra, Beethoven'ın Leonore Uvertürünü çalacaktı. Bu eserin bir özelliği de sahnenin dışında çalınması gereken bir trompet solosunun olmasıydı.

Uvertür bitmiş, trompet solo duyulmamıştı.

Orkestra şefi hissimla sahnenin arkasına gitti ve orada salonun güvenlik sorumlusuyla trompetçiyi tartışma halinde buldu.

Güvenlik sorumlusu bağınıyordu:

–Burada çalamazsınız. İçerde konser var!

"LEONORE" – Beethoven'ın no. 2 op. 72 do majör uvertürü.

TROMPET – Bakır üflemeli çalgı. Bir ağızlık ve kendi üzerine kıvrılmış silindirik biçimindeki borudan oluşur.

UVERTÜR –Opera, oratoryo ya da benzeri bestelerin başında kullanılan çalgısal giriş müziği.

ŞİŞMAN HANIM

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın viyoloncelcilerinden birinin en sevmediği şey çiroz, en sevdiği şey de tombul hanımlardı. Bir konserde orkestra üyeleri sahneye çıktığında Faruk Güvenç son derece sevimli ama tostoparlak bir bayanın önlerdeki bir koltuktan taşığını gördü ve usulca seslendi arkadaşına:

–Bak, bak! İkinci sıranın başında tam sana göre bir bayan oturuyor!

Viyoloncelci heyecanla salona baktı, sonra Faruk Güvenç'e dönerek kırgın bir sesle konuştu:

–Yahu, o benim karım!

TOSCANİNİ GİBİ

La Guardia, New York Belediye Başkanlığı sırasında hiçbir konseri kaçırmazdı. Hayatında en büyük isteği de orkestra yönetmektir. İtfaiye bandosunun Carnegie Hall'de vereceği bir konserde bandoyu yönetmeyi ona teklif ettikleri zaman, sevinçten havalara uçtu.

Carnegie Hall Müdürü, belediye başkanının yönetimine özel bir hava vermek istiyordu; konser salonunu süsletti, sahneye yeni ışıklar koydurdu; hademelere yeni üniformalar diktirdi.

Bu hazırlıklar La Guardia'nın kulağına gitmişti. Hemen haber gönderdi salon müdürüne:

–Ne olur, böyle özel hazırlıklara girişmesinler; Toscanini'ye nasıl muamele ediyorlarsa bana da onu yapsınlar...

OTORİTE

Türk şeflerinden biri Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nı çalıştırırken müzikçilerin gürültü etmesine sinirlendi ve avazı çıktığı kadar haykırdı:

–Olmaz cancağızım bu olmaz! Dünyanın hiçbir yerinde böyle şey görmedim. Disiplin ve otorite diye birşey yok burada!

Birdenbire herkes sustu, pasaj çalışanlar çalgılarını indirdi. Ve o sırada viyolacı Adnan Güney'in sesi duyuldu:

–Evlilikte ve müzikte kardeşim, otorite iktidarla olur!

BİLDİĞİN BİR ŞEY

Ünlü kemancı Mischa Elman'ı çocukluğunda tanıdık bir aileye götürmüşler ve başka konukların da bulunduğu o akşam kendisinden bir şeyler çalmasını istemişlerdi. Bu yedi yaşındaki deneyimsiz kemancı, büyük bir cesaretle Beethoven'in Kreutzer Sonatına başlamıştı.

Bilindiği gibi, bu sonatın içinde bir kaç uzun ve etkili duraklama vardır. Bu duraklamaların birinde, önünde oturan sevimli yüzlü bir ihtiyar hanım uzanarak Mischa Elman'ın omuzunu okşadı ve:

–Bildiğin bir şeyi çalsana oğlum, dedi.

MISCHA ELMAN –1891'de doğdu. Rus kemancı.

"KREUTZER SONAT" –Beethoven'in, Rudolp Kreutzer'e ithaf ettiği ünlü keman piyano için sonatı.

MÜZİK ÖĞRETMENİNİN SON DURUMU

Çok başarılı bir müzik öğretmeni, okulda kurduğu korosunu bütün engelleri yenerek komşu bir ülkeye konsere götürmüştü. Dönüşte, sınır kapısında gümrük memuru öğretmene sordu:

–Üzerinizde bildirimde bulunmanız gereken eşya var mı?

–Hayır.

–Kahve?

–Hayır.

–Çay?

–Hayır.

–Çikolata?

–Hayır.

–Acınacak durumdasınız, dedi gümrük memuru, bari size bir sigara ikram edeyim...

CHOPİN İLE SARASATE

Uzunçarlar piyasaya çıkmadan önce, bir öğle programında Ankara Radyosu'nda Sarasate'nin Zigeunerweisen'i yayınlanıyordu. 78 dönüşlü bu plâğı dinleye dinleye ezberlemiş olan müzikseverler, arkasından Chopin'in bir Nocturne'nin geleceğini çok iyi biliyorlardı.

Plâğın bir yüzü bittiğinde radyonun deneyimli spikerlerinden biri mikrofonu açtı ve şu anonsu yaptı:

–Zigeunerweisen'in Nocturne'nü dinlediniz; şimdi Chopin'in Sarasate'nı dinleyeceksiniz!

FREDERIC FRANÇOİS CHOPİN –1810'da Polonya'nın Zelazova-Vola kentinde doğdu, 1849'da Paris'de öldü. Müzik tarihinin tanıdığı en yetenekli besteci ve piyanistlerdendir.

Y. NAVASCUES SARAZATE –1844'de doğdu, 1908'de öldü. İspanyol besteci ve kemançı.

ZIGEUNER WEISEN –Sarasate'nin keman için ünlü eseri.

NOCTURN – "Gece müziği" anlamındadır. 18. yüzyılda ses ve daha çok üflemeli, bazen de yaylı çalgılar için yazılı hülyalı hazine parçalar. Chopin bu formu piyanoya uyarlayarak en olgun örneklerini vermiştir.

İĞNE

Müziksever bir karı-koca kavga ediyordu... Çünkü beyefendi kadınlarla biraz fazla ilgileniyordu. Karısı ise bu durumdan hiç hoşnut değildi.

Koca kendini savunuyordu:

–Canım, o kadar da kızma! Biraz anlayışlı ol. İnsan arada sırada pikaptaki plâğı değiştirmek istemez mi?

Karısı yanıt verdi:

–Öyle mi? Pekâlâ, ben de arada sırada iğneyi değiştirirsem, sakın kızma e mi?

YOK YAHU

Her önüne gelen Johannes Brahms'ı çevirip "üstat" dermiş, "sizin birinci senfoninin son bölümündeki tema Beethoven'in koral senfonisinin neşe temasını anımsatıyor."

Brahms bir gün dayanamamış, aynı sözü söyleyenlerden birine "aşkolsun kardeşim" demiş, "bunu eşekler bile anladı!"

TEMA– Müzikte tema, bestecinin ana düşünce olarak işlediği her çeşit "müzik düşüncesi"dir.

DÜŞÜNCE BİRLİĞİ

Bir opera temsilinde, şef dahil, orkestra, solistler ve koristler hepsi dökülüyordu. Canım eseri adeta katlediyorlardı. Operanın birinci perdesi bittiğinde seyirciler sigara içmek için kendilerini büfeye attılar.

İki arkadaş karşılaştı. Biri söze başlayamadan uzun uzun esnedi.

Öteki:

– Ben de aynı kanaatteyim azizim, dedi.

KONUKSEVER ŞEF

Orkestra şefi Fritz Reiner podyuma çıktı, orkestraya döndü, ellerini kaldırdı. Genel proveydi; programda Strauss'un "Till Eulenspiegel'i vardı. Birden, birinci kornocunun yerinde başka birinin oturduğunu gördü.

Eser çok güç korno pasajlarıyla doluydu; yeni çalgıcının durumunu öğrenmek istedi:

–Till Eulenspiegel'i çaldınız değil mi?

–Hayır...

–Ama, dinlemişsinizdir hiç değilse.

–Yoo.

–Demek, ilk kez dinliyorsunuz. Güzel eserdir. İnşallah sizi sıkmaz, dedi Reiner ve başlama işaretini verdi...

FRITZ REINER –1888'de doğdu. Macar besteci ve orkestra şefi.

RICHARD STRAUSS –1864'de doğdu, 1949'da öldü. Alman besteci.

KORNO –Bakır üflemeli bir çalgı.

GİTME KAL

Bir operasever işi gereği Napoli'ye gelir. Akşam da operaya gider. Rezalet bir tenora rastlar. Tenorun her aryasında Napolililer "yuuh, defol! diye bağırırlar.

Yabancı ise koca salonda tek başına "Bravo! Burda kal" diye bağırır.

Napolililer bu tek başına tezahürat yapana kızarlar:

–Kardeşim, sende kulak yok mu? Tenor rezalet!

–Doğru, ama ben buraya bir iş için geldim. Yarın Roma'ya döneceğim. Bu adam Roma operasında çalışıyor. Onun için burda kalmasını istiyorum!

USTURA HİKAYESİ

Müzik eserleri yayımlayan İngiliz editör, Haydn'ın odasına girdi. Haydn traş oluyordu. Usturasının kötülüğünden suratını kesen besteci acı acı dert yandı:

"Ah, o güzelim İngiliz usturalarından bir tane olsa" diye içini çekti. "Elime bir tane geçirsem karşılığında en iyi eserimi verirdim."

İngiliz hemen ordan ayrıldı ve kısa bir süre sonra kendi usturası ile geri geldi.

Bunun üzerine Haydn kendi el yazısıyla yazılmış bir kuarteti uzattı. Bu kuartet sonradan yayımlandı ve "Ustura Kuarteti" adıyla ün kazandı.

FRANZ JOSEPH HAYDN –1732'de doğdu, 1809'da öldü. Avusturyalı besteci. Viyana Klasikleri'ndendir. Senfoninin babası olarak tanınır.

BEETHOVEN'İ ANMA TÖRENİ

Beethoven'i anma töreninde Viyana Filarmoni Orkestrası sahnede yerini almış, ortada bestecinin büstü ışıklandırılmıştı... Tören konuşmacısı olan bir soylu, ortaya gelip tatsız bir söz dizisine başlayınca, topluluğun ünlü birinci kemancısı Hellmesberger yanındaki sanatçılara dönerek fısıldadı:

– Beethoven yaşasaydı da , şu prensin büstü ışıklandırılısaydı, daha iyi olmaz mıydı?

ADINI DOĞRU KOYMALI

Kot pantolonlu, renkli tişörtlü bir delikanlı, kulaklarında volkmen olduğu halde bir parkta dolaşıyordu. Dinlediği müziğin ritmine uyarak titreyip durmaktaydı. Sonra yorulup bir banka ilişiverdi. Bankın öteki ucunda, seksen yaşlarında bir adamın da kendisi gibi oturduğu yerde titremekte olduğunu farketti. Gülümseyerek mınıldandı:

– Rolling Stones...

– Hayır hayır, parkinson! dedi adam.

THE ROLLING STONES– 1962'de Londra'da kurulan ve uzun süre liste başında oturan ünlü pop müzik topluluğu.

YETMEZ

Johannes Brahms, bindiği arabadan inerken sürücüyü bahşiş verdi:

– Alın da sağlığıma bir bardak şarap için.

Sürücü, bir bahşişe, bir de besteciye baktı:

– Sağlık durumunuzu beğenmiyorum efendim, dedi. Bir bardakla halledilmez!

ÇOK GEÇ

Genç kadın, ruh doktoruna ağlayarak dert yanıyordu:

–Hiç yeteneğim yok! Rol yapmasını beceremiyorum! Şarkı söyleyemiyorum! Opera artistliği benim harcam değil! Bu mesleği bırakmak istiyorum!

–Peki, niçin bırakmıyorsunuz? diye sordu doktor.

–İmkânsız! Çünkü çok ünlü bir yıldızım artık!

YANLIŞLIKLAR DİZİSİ

Giacomo Puccini, her "Noel" günü, yakın dostlarına pasta gönderirmiş. Daha doğrusu, ötedenberi bildiği bir pastane bestecinin yıllar önce verdiği listeye göre pastaları hazırlar, adreslere yollarmış. Puccini bir "Noel" akşamı pastaneye telefon ederek pasta gönderilenler arasında kısa süre önce darıldığı orkestra şefi Arturo Toscanini adının da bulunduğunu anlayanca maestro'ya şu telgrafı çekmiş:

"Pasta yanlışlıkla gönderildi. Puccini..."

Telgrafın yanıtı gene telgrafla olmuş:

"Pasta yanlışlıkla yendi. Toscanini."

GIACOMO PUCCINI– 1858'de doğdu, 1924'de öldü. İtalyan opera bestecisi.

PLAĞIN ARKASI

Ünlü soprano Joan Hammond'un çok sevilen bir plağında, Puccini'nin "Gian-ni Schicchi" operasından "O mio bambino cara" ile Tosca'dan "Vissi d'arte" ariaları arkalı önlü yer almaktaymış. Hammond, Covent Garden'daki bir Tosca temsilinde "Vissi d'arte"yi söyledikten sonra, yeniyetme bir dinleyici hem alkışlıyor, hem de yanındaki arkadaşına şöyle sesleniyormuş:

"İnşallah şimdi de plâğın arkasındakini söyler!"

"GIANNI SCHICCI" –Puccini'nin tek perdelik operası.

OYUN YETENEĞİ

Karı koca operaya gitmişlerdi. Kadın, sık sık kocasının kulağına eğiliyor, eser ve oyuncular hakkında bilgi veriyordu. Adam bir ara sahnedeki erkek oyuncuyu gösterdi. Sevgilisi rolünde oynayan kadını öylesine candan, öylesine arzulu öpüyordu ki...

–Vallahi, çok güzel oynuyor. Gerçekten usta bir sanatçıymış! dedi adam.

Kadın, kocasına biraz daha sokuldu:

–Tabii ya, dedi; o adam, kadının kocasıdır.

–Yaa. Gerçekten usta oyuncuymuş!...

ACABA

Elisabeth Schwarzkopf, Chicago Senfoni Orkestrası ile vereceği bir konser için, o pek bilinen görkemli güzelliği ve alımlı giyimiyle sahneye çıktığında, en ön sırada oturanlardan biri, bir şaşkınlık ışıltısıyla çalarak arkadaşına şöyle demiş:

"Şarkı da söylüyor mu?"

ELİSABETH SCHWARZKOPF– 1915'de doğdu. Alman soprano. Çağımızın lied ustalarındandır.

KAHRAMANCA

Azerbeycanlı konuk şef Niyazi Takizade Ankara Devlet Operası'nda bir operanın provalarını yapıyordu. Zor pasajlar geldiğinde viyolalardan ses çıkmadığını görüyor, "ya sabır" çekiyordu. Bir ara dayanamayıp bağırdı:

–Çalın kuzularım, çalın! Nasılsa öleceksiniz, çalın da kahramanca ölün!

KOLAYI VAR

Hollywood'da bir partide yakışıklı bir şarkıcı olağanüstü güzel sesiyle bazı parçalar söyleyince partide bulunan zengin bir film prodüktörü ev sahibine şöyle der:

–Şu şarkıcıya söyleyin, büroma gelsin. Sanırım ona bir şeyler yapabilirim...

Ev sahibi büyük bir şaşkınlıkla:

–Aman Tanrım, bu şarkıcının kim olduğunu bilmiyor musunuz? Ezio Pinza! Prodüktör gayet sakın cevap verir:

–Sen işin o yönünü düşünme şekerim. Adını değiştiririz olur biter!

EZIO PINZA –1892'de doğdu. İtalyan bas.

SAKSOFON NOTASI

Fransa'da son yıllarda ün yapan genç ve güzel bir şarkıcı kadın turneye çıkmıştı. Her gittiği kentte bir orkestra ile anlaşarak konser verdikten sonra başka bir kente geçecekti.

Gittiği ilk kentteki konserinden sonra odasının kapısı çalındı. Gelen yakışıklı bir delikanlıydı. Genç adam:

–Beni tanımışsınızdır herhalde dedi. Konser verdiğiniz orkestranın saksofoncusuyum. Acaba, bu gece bir yere gidip, beraberce bir şeyler içmeyi kabul eder misiniz, diye soracaktım?

Genç kadın bu öneriyi kabul etti. Beraberce bir bara gidip içtiler, dans ettiler, sonra da geç vakit, genç kadının kaldığı otele döndüler...

Genç kadın ertesi akşam başka bir kasabaya gitmişti. Konserden sonra kapı vuruldu. Gelen gene genç bir erkekti:

–Ben orkestranın saksofoncusuyum. Bu gece bir yerde bir şeyler içsek mi diyecektim?

Genç kadın bu öneriyi de memnuniyetle kabul etti. Bir kulübe gittiler, oradan da, beraberce genç kadının kaldığı otele...

Daha sonraki akşam genç kadın başka bir kentte konser verdi. Konserden sonra gene kapısı çalındı. Karşısında her zamanki gibi yakışıklı bir delikanlı görünce, genç kadın merakla sordu.

–Herhalde siz de bu akşamki orkestranın saksofoncususunuz? Beni bir yere içkiye davat edeceksiniz, değil mi? Kuzum, bunun ne demek olduğunu bana anlatabilir misiniz?

Genç adam saf saf omuzlarını kaldırdı:

–Doğrusunu isterseniz, benim de fazla bir şey bildiğim yok. Sadece, akşamki konserde çaldığım saksofon notasının kenarındaki "arkadaş, şarkıcı kadın müsaittir. Ben davet ettim, geldi. Sen de şansını dene" diye yazılıydı da, ondan geldim...

SAKSOFON– 19. Yüzyılda icat edilen bakır üflemeli çalgı. Soprano, alto, tenor ve bariton gibi dört ayrı ses renginde çeşitleri vardır.

SİYAH TUŞLAR

Bir deli piyano çalıyor, arkadaşı da onu dinliyordu. Bir aralık arkadaşı sordu:

–Niçin yalnız siyah tuşlara basıyorsun?

–Matemdeyim de ondan!

ASİRİN

Uzun süredir görüşmeyen iki arkadaş yolda karşılaştılar. Sarılıp öpüştükten sonra biri sordu:

–Eee, seni gördük, çoluk çocuk ne âlemde?

–İyiler çok şükür. Kızımın biri keman çalıyor, biri piyano öğreniyor. Oğlan bongoya merak sardı, bayağı beceriyor da kerata! Hanım da şan dersleri almaya başladı..

–Yaa, peki sen ne yapıyorsun?

–Şey... Ben mi? Ben aspirin içiyorum...

ORKESTRA ŞEFİ

Non troppo
Çok değil

Introduzione
Giriş

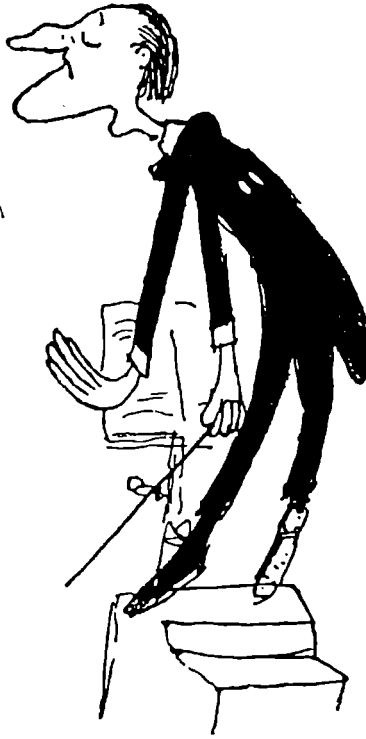
Alerta
Hazır

Interruzione
Ara vermeden

Preciso
Kesin

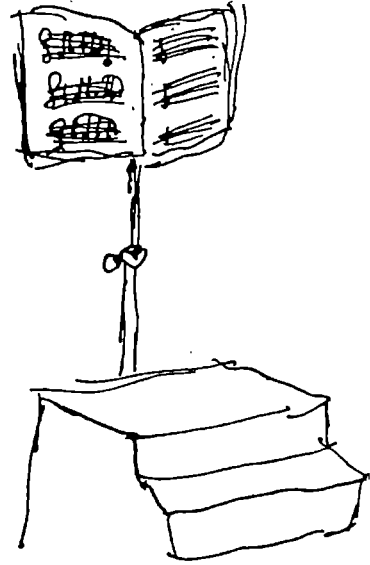
Rallentando
Ağırlaşarak

Piano
Hafif

Pianissimo
Çok hafif

Tacet
Susulacak

Affetuoso
Sevecen

Con anima
İçten

Dolce
Tatlı

Amoroso
Aşkla

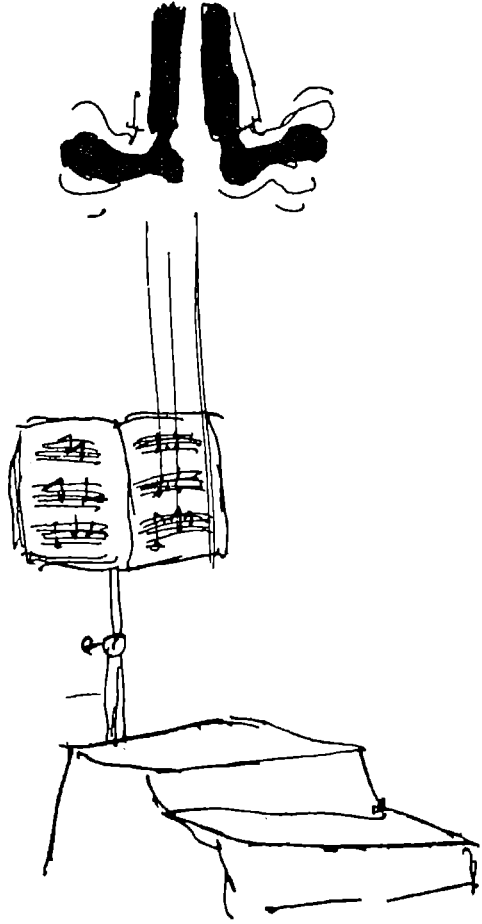
Lusingando
Okşayarak

Risoluto
Kararlı

A capella
Tüm seslerle

A capella continuo
Tüm sesleri sürdürerek

Martellato
Sesleri çekiciyor gibi

Scherzo
Şakacı

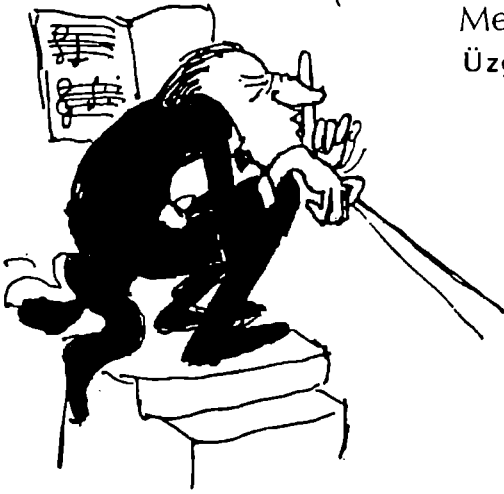
Scherzando
Şaka dolu

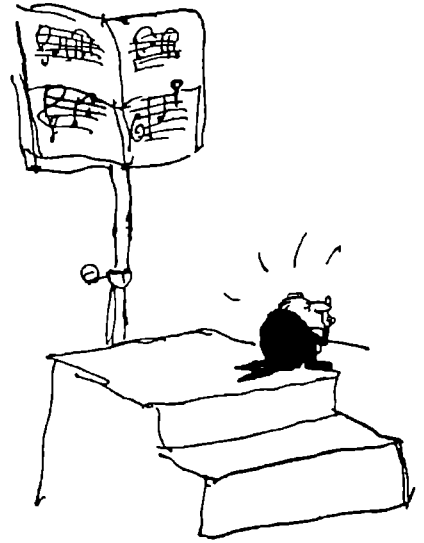
Appassionato
İhtirasla

Mesto
Üzgün

Diminuendo
Sesi söndürerek

Molto diminuendo
Sesi çok söndürerek

Basso
Bas

Doloroso
Izdirap verici

Troppo doloroso
Çok ızdıraplı

Molto doloroso
Dayanılmaz ızdıraplı

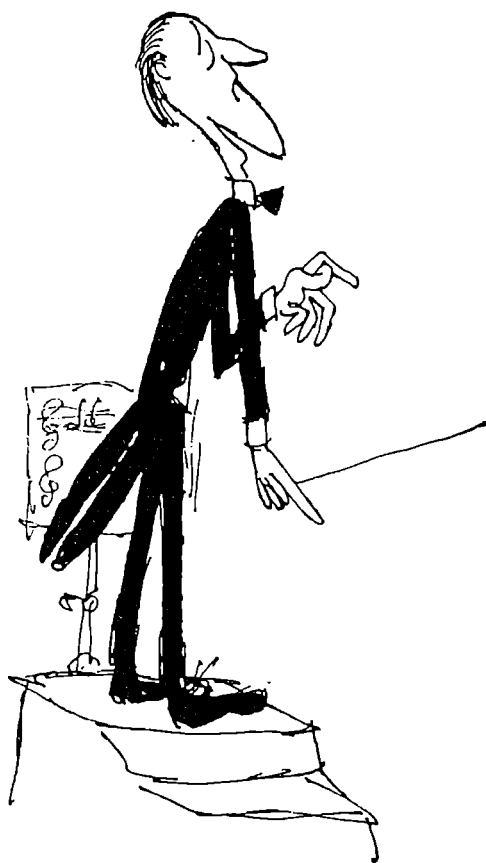
Giocosso
Espirili

Giojoso
Çok komik '

Con delicatezza
Nezaketle, incelikle

Serioso
Ciddi

Tempo primo
İlk tempoya dönerek

Affretando
Acele ederek

Molto pomposo
Çok Gösterişli

Pizzicato
Teli çekip bırakarak

Sotto voce
Alçak sesle

Allegro giocoso
Şen şakrak

Con forza
Çok güçlü

Vigoroso
etkili güçlü

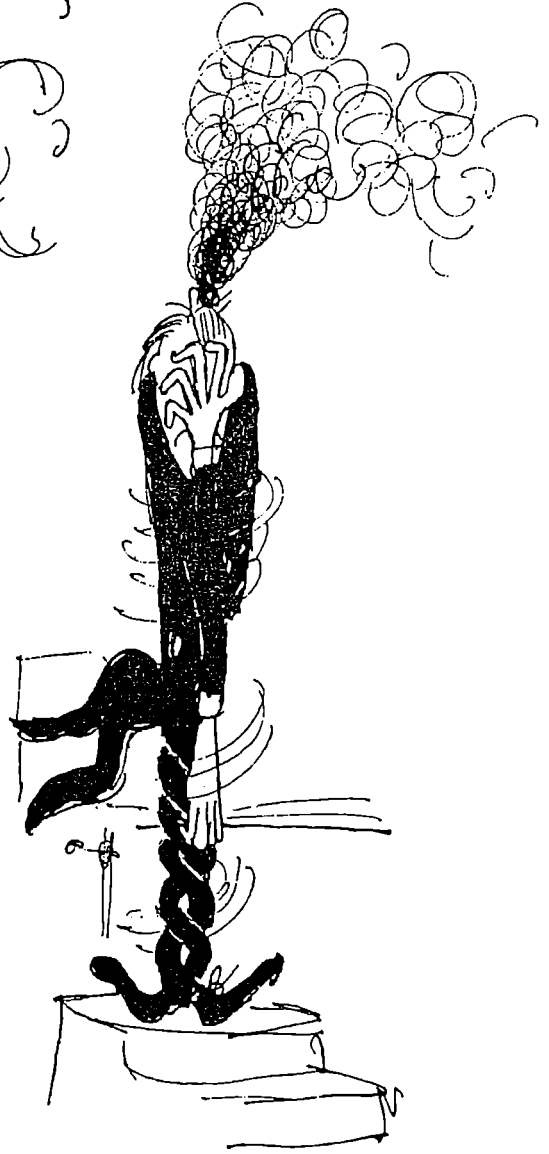
Molto vigoroso
Olağanüstü Etkili

Attacca
Beklemeden giriş

Strepitoso
Gümbürtülü

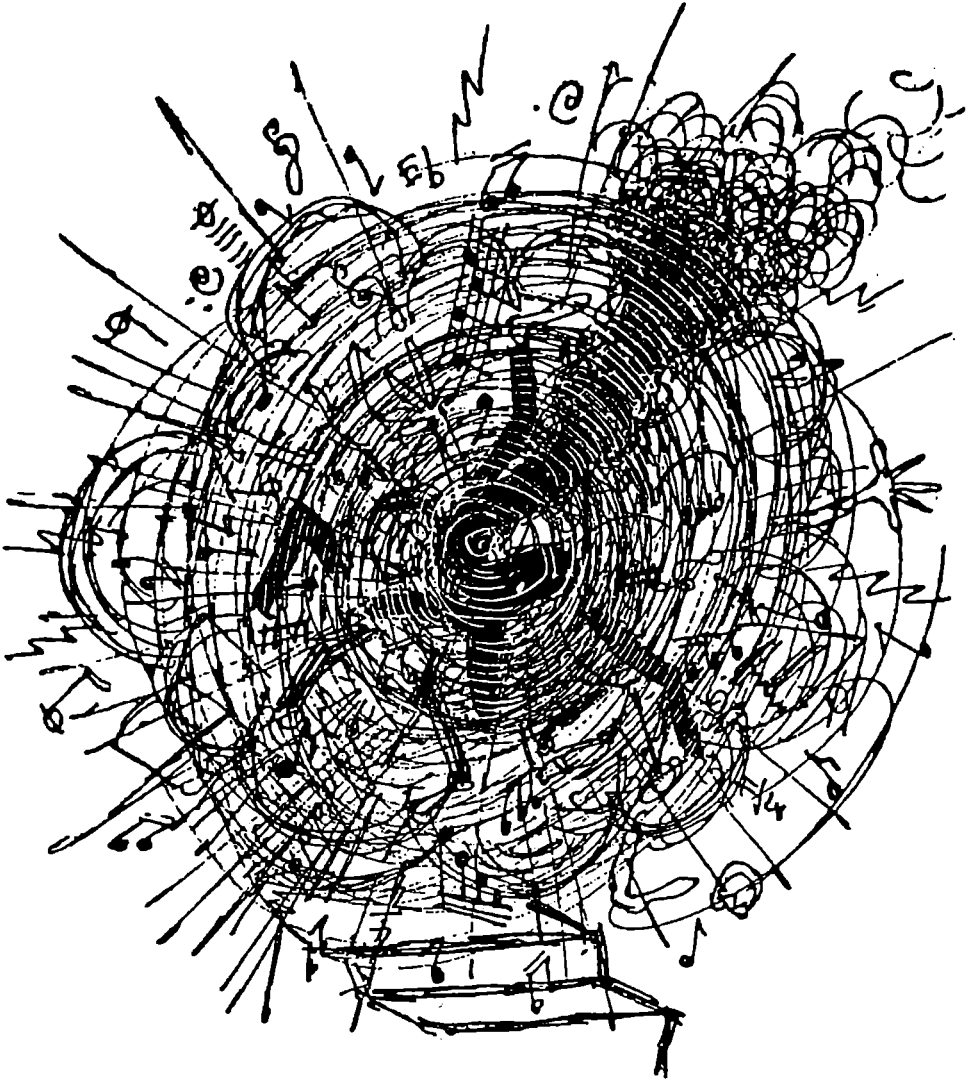
Rinforzando
Gürleřtirerek

Fortissimo vivacissimo
En kuvvetli ve en abuk

Furioso
Öfkeli, kızgın

Finale furioso
Öfkeli final

Bravo bravissimo

ÖNLEM

Scala Operası'nın yakınındaki süpermarkete giden kısa boylu, göbekli, tıknaz bir adam dükkan sahibine:

–Bütün yumurtalarınızı almak istiyorum. Lütfen sayın ve paket edin, dedi.

Dükkan sahibi kurnaz kurnaz güldü:

–Anladım, dün akşam kafasına yumurtaları yiyen berbat tenoru siz de cezalandıracaksınız.

Adam dükkan sahibine sert sert baktı ve:

–Hayır, dedi. Sizin kastettiğiniz tenor benim. Bu akşam için önlem alıyorum.

İKİNDİ VAKTİ

Erik Satie, sürekli yenilik ve değişiklik arayan ilginç müzikçilerden biriydi. Claude Debussy'nin "Deniz" adlı üç bölümlük orkestra eserinde ilk bölüm "Güneşin doğuşundan öğleye dek deniz üzerinde" başlığını taşır. Ünlü izlenimci Debussy bir konserde "Deniz"i dinleyen Satie'ye ne düşündüğünü sorunca şu yanıtı almıştı:

–Çok hoşuma gitti Cladue, çok hoşuma gitti... Hele öğleye doğru saat inir-buçuk yöresindeki küçük bölüme bayıldım..."

ERİK SATIE– 1866'da doğdu, 1925'de öldü. Fransız besteci.

CLAUDE DEBUSSY– 1862'de doğdu, 1918'de Paris'de öldü. Ünlü izlenimci Fransız bestecisi.

"DENİZ"/"La Meer"– Debussy'nin orkestra yapıtı.

KOLAY TRAŞ

Ünlü bir bestecimiz berberde saçlarını kestirirken, rastlantı sonucu traş olmak için bir orkestra üyesi de gelmiş sırasını bekliyordu. Berber, çoğu berberin aksine, hiç konuşmuyor ve başka bir ünlü bestecimizin ikinci senfonisini dinliyordu.

Bestecimizin traşı bitti ve parasını ödeyerek berberden ayrıldı.

Orkestra üyesi berbere merakla sordu:

–Farkında değil misin? Bestecimiz o adamın eserini dinlemekten hiç hoşnut değildi. Suratını astı oturdu. Sana da hiç yüz vermedi.

Berber yanıtladı:

–Biliyorum ağabey. Mahsus yapıyorum. Adam bir Türk bestecisinin eserini dinlediği zaman saçları diken diken oluyor. Benim için büyük kolaylık. Ben de rahat rahat traş ediyorum...

KEMANCILARA GÖRE

Jascha Heifetz, 27 Ekim 1917'de Carnegie Hall'deki ilk konserini verirken New York konser salonunu doldurmuştu. Dinleyiciler arasındaki Mischa Elman; "Aman burası da ne sıcak oldu..." diyerek alnındaki terleri silerken, yanında oturan Leopold Godowski şöyle dedi:

– Arkadaşım, piyanistlere göre sıkıcı bir sıcaklık yok...

LEOPOLD GODOWSKI– 1870'de doğdu, 1938'de öldü. Rus kökenli Amerikalı piyanist.

NEDEN JİMNASTİK?

Rimski-Korsakov derdini doktora anlatıyordu:

– Ne zaman hafifçe öne doğru eğilip kollarımı hafifçe arkaya doğru büksem ve bir yarım daire çizsem, inanın, sol kolum kopacak gibi sızlıyor...

– Peki ama, bütün bu hareketleri yapmanıza sebep ne?

– Doktorcuğum, siz başka türlü palto giymeyi biliyorsanız, söyleyin, ben de öğreneyim!

NIKOLAI ANDREYEVİÇ RİMSKİ-KORSAKOV– 1844'de doğdu, 1908'de öldü. "Rus Beşleri" olarak adlandırılan ulusal grubun önemli bestecisi.

SAKAL GİTMİŞ

Eugen Ysaye ile Tasso Yanopulos İspanya'nın Ovideo kentinde bir konser vermekteydiler. Programda Ysaye'nin eski piyanistlerinden Raul Pugno ile çekilmiş bir resmi basılmıştı. Piyanistin sakalı, ünlü kemancının sakalı kadar uzundu.

Konserin birinci bölümü bitince bir çocuk Tasso Yanopulos'a yaklaştı ve ona dikkatle baktı ve safça sordu:

– Söyleyin mösyö, sakalınızı neden kestiniz?

EUGEN YSAYE– 1859'da doğdu, 1931'de öldü. Belçikalı besteci, kemancı ve orkestra şefi.

BAK, SONRA

Viyana Filarmoni Orkestrası'nın bir konserini yönetecek olan genç şef, pek bilinen bir eserin her ölçüsünü defalarca tekrarlatır dururmuş. Birinci klarnetçi Rudolf Jettel ayağa kalkıp şöyle demiş:

–Bakın sayın bayım, bu tekrarlardan lütfen vazgeçin, sonra bu eseri sizin yönettiğiniz gibi çalınız...

KİM KİME DERS?

Romanya'lı besteci ve kemancı Georges Enesco, daha beş yaşındayken, üstün müzik yeteneğini belli etmişti. Çocuğu iyi bir keman pedagoguna götürdüler.

–Hadi, çocuğum dedi öğretmen, birşeyler çal da, bir görelim.

–Olmaz öyle şey dedi çocuk, sen çal da ben göreyim. Ve direndi. Öğretmen çalıp kendini Enesco'ya beğendirdikten sonra ondan ders almaya razı oldu çocuk.

–GEORGES ENESCO– 1881'de doğdu, 1955'de öldü. Romen besteci ve kemancı. Çağdaş Romen müziğinin kurucusudur.

KİMLİK

Meksika'da turneye çıkan bir opera topluluğunun primadonnası, yolda haydut çetesinin eline düşmüş. Onlara, ünlü bir ses sanatçısı olduğunu söyleyip yalvarmış yakarmış. Haydutlar da, gerçekten öyle ise, bunu kanıtlaması gerektiğini söylemişler.

"Ne yapayım da kanıtlayayım size bunu?" diye sormuş soprano.

"Şarkı söyle bakalım" demişler.

"Şarkı mı söyleyeyim?" diye haykırmış anlı şanlı primadonna. "Bu ayak takımının önünde mi? Sahne ışıkları, makyaj, kostüm filan olmaksızın! Hani localardaki lordlar, hani parterdeki eleştirmenler? Perdeye fırlatılan çiçekler nerede? Paramı hangi gişeden alacağımı söylemeden nasıl şarkı söyletebilirsiniz bana?"

"Bırakın gitsin!" demiş haydutların reisi. "Anlaşıldı, gerçek bir primadonna bu!"

AT MARTİNİ

Askeri Muzıka Okulu'nda bitirme sınavları yapılıyordu. Öğrencilerden biri üç soru çekti ve üçünü de yanıtlayamadı. O sırada yedek subaylık görevini yapan ve sınavda mümeyyiz olarak bulunan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası başkemancısı Oktay Dalaysel, delikanlıya yardım etmek için ek bir soru sordu:

–Oğlum, bildiğin İtalyan bestecilerinden birinin adını söyleyebilir misin?

Öğrenciden ses yok. Dalaysel başka bir soru yöneltti:

–Öyleyse bir Rus bestecisinin adını söyle.

Çocuk derin düşüncelere daldı, alnını kırıştırdı, gaipten sesler bekledi ve bir süre sonra heyecanla soruyu yanıtladı:

–Scherzo komutanım...

SCHERZO –Hafif, şakacı, eğlendirici tarzda yazılmış eserler.

HANGİSİ

Franz Lizst orkestrasıyla verdiği konserlerin birinde çaldığı konçertonun kadansını uzatıyor da uzatıyormuş. Bir türlü kadansın sonunu getiremiyor ve o yüzden de şef orkestrayı sokamıyormuş.

Nihayet şef dayanamamış ve Lizst'e eğilip fısıldamış:

–Üstat, mi bemol majör, mi bemol majör.

Lizst yanıt vermiş:

–Biliyorum ama, hangi konçerto?

KADANS –İtalyanca terim: Bir müzik cümlesinin bitişi. Ayrıca, ses veya çalgının solo olarak çaldığı gösterişli çizgiye "kadans" denir.

DAHA ÖNCE ÇALMIŞ

Amatör ve deneyimsiz bir kuartet, uzun çalışmalarından sonra nihayet eserin birinci bölümünü bitirebilmişti. Sevinç içinde ayağa fırlayan müzikçiler birbirlerine sarılarak bu mutlu olayı kutlamışlardı. Artık ikinci bölüme geçebileceklerdi.

Birinci kemancı yerine oturdu ve arkadaşlarına dönerek:

–Hadi arkadaşlar, artık ikinci bölümü çalışmaya başlayabiliriz, dedi.

Afallamış olan viyolonselci üzgün bir ifadeyle lâfa girdi:

–Beyler, ben biraz önce ikinci bölümü de çalmışım!

AYIP VALLAHİ

İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'nı yöneten yerli şeflerimizden biri, provada bir dörtlük geç giren ve Ankara Devlet Konservatuvan'ndan devre arkadaşı olan fagotçuya bağırdı:

–Dikkat etsene cancağızım!

Herkesin içinde azar işitmekten canı sıkılan fagotçu yanıt verdi:

–Arkadaşlar arasında bir dörtlüğün lâfı mı olur?

İZMİR DEVLET SENFONİ ORKESTRASI –Türkiye'nin üçüncü büyük kenti olan İzmir'de 1975'de kurulmuş olan senfonik orkestra.

FAGOT– Tahta üflemlili bir çalgıdır. Konik olarak oyulmuş ve ikiye katlanmış bir boru görünümündedir.

BİR AN ÖNCE

Opera müdürü, temsilden sonra acemi tenoru odasına çağırdı. Biraz hoş-beşten sonra:

–Bu akşamdan sonra, son perde yerine birinci perdede öleceksin!

Genç tenor merakla sordu:

–Peki efendim, ama neden? Yoksa partisyonda bir değişiklik mi oldu?

–Hayır, dedi müdür... Seyirciler seni öldürmeden, sen rol icabı öl!

DEVELOPMAN GELMEMİŞ

Konservatuvarda "Form Bilgisi" dersinde, eserlerin müzikal analizlerini yapabilmek için teknik terimler öğretiliyordu.

Aynı sınıfta okuyan öğrencilerden oluşan bir oda müziği topluluğu da o günlerde klarinetli bir kentet çalışıyordu.

Çalışma sırasında viyolacı genç, bilgiçlik tasladı:

–Arkadaşlar developman geldi.

Kapının kenarında oturan klarinetçi, kalktı kapıyı açtı:

–Gelen giden yok, nerden çıkarıyorsun?

FORM BİLGİSİ– Bir yapının birlik ve bütünlüğe kavuşup biçimsel kişilik kazanması çerçevesine form (biçim) denir. Bu konudaki genel bilgi toplamı "form bilgisi"dir.

DEVELOPMAN– Sonat formunda "işleme" bölümüne verilen ad.

VAKİT GEÇİRMEDEN

Genç kız yıllardır piyano dersi alıyordu. Bir misafir geldi mi, babası ile annesi hemen:

–Hadi şekerim, konuğumuza bir şeyler çal, derlerdi.

Birgün eski tanıdıklarından yaşlıca bir adam belki yirminci kez kızın piyanosunu dinliyordu. Bitince sordu:

–Küçük hanım daha ne kadar çalışacak piyanoya?

–Evlene kadar efendim, dedi annesi.

Misafir şöyle bir yutkundu ve ekledi:

–Peki ne duruyorsunuz? Hemen evlendirsenize!

BİLGİÇ MÜZİKSEVERLER

"Sevda-Cenap And Vakfı"nın Ankara'da düzenlediği Festivale 1991'de Berlin Senfoni Orkestrası da katılmıştı. Orkestra Ankara ve İstanbul'da toplam dört konser verecek, iki ayn program sunacaktı.

Ankara'daki konserlerinden sonra İstanbul'a gelen Berlin Senfoni'ye konserden sonra bir resepsiyon verilmişti. Bu resepsiyonda bazı Türk hanımları orkestranın şefi Alun Francis'in yanına geldiler ve "Hindemith'i çok güzel yorumladığı için" şefi kutladılar, "Beethoven de harikaydı" dediler.

Şef büyük bir şaşkınlıkla şöyle dedi:

–Ben Beethoven değil, Mozart çaldırdım... Hindemith dediğiniz eser de sizin bestecinize ait... Adnan Saygun'a...

Hanım dinleyiciler konseri bir gün sonrasının programına bakarak dinlemişlerdi...

SEVDA-CENAP AND MÜZİK VAKFI– 1973'de Cenap And (1894-1982) tarafından kurulan vakıf.

PAUL HİNDEMİTH–1895'de doğdu, 1963'de öldü, Alman besteci, viyolacı, orkestra şefi ve müzik kuramcısı.

BÖYLE DÜKKÂNIN!

Adam yolda öyle sıkışmıştı ki... Çatlayacak! Etrafta da gideceği bir yer yok. Ama karşı köşede bir ufak bakkal dükkânı... Koşmuş. Girmiş kapısından telaşla:

–Sizde Adnan Saygun'un plâğı var mı?

Bakkal şaşkınlık içinde söylenmiş:

–Ne arar beyim?

Sıkışmış olan adam, pantolonun düğmelerini açıp rahatlarırken bir yandan da kızgın kızgın söyleniyormuş:

–Ben Adnan Saygun'un plâğını satmayan dükkânın içine ederim!

ÇALMAK ÜZERE

Neyzen Tevfik'e sormuşlar:

–Ney çalarken mi neşelenirsin, yoksa neşeli olduğun zaman mı çalarsın?

O günlerde biri hakkında bir takım yolsuzluk söylentileri dolaşıyormuş. Neyzen Tevfik cevap vermiş:

–Ben filan değilim ki, çalarken zevk alayım?

NEY– Kamıştan yapılan, yedi delikli ve çeşitli cinsleri olan Türk üfleme çalgısı.

GEL DE HAYIFLANMA!

Polonyalı güzel bir piyanist kadın, Weimar'da konser vermiş ve hem sanatı, hem güzelliği ile pek çok kişiyi büyülemişti. Kıskananlar arasında Goethe'nin gelini de vardı:

–Baloda öyle dans ediyordu ki, her dönüşünde etekleri kasıklarına kadar açılıyordu.

–Tuh, dedi Goethe; keşke ben de gelseymişim!

HANGİŞİ

Maria Callas'a sormuşlar:

–İnsan evlenince mi, yoksa bekâr kalırsa mı mutlu olur?

Callas yanılamış:

–Her iki halde de pişmanlık duyar!

MARIA CALLAS –1923'de doğdu, 1977'de öldü. Yunan asıllı Amerika'lı soprano.

BİTMEYEN ŞARKI

Bir Arap çölde giderken şeytana rastlar. Şeytan der ki:

–Böyle ikimiz de yoruluruz. Bir kolaylık bulalım.

–Ne gibi?

–Örneğin, ben senin omuzuna bineyim. Çok şarkı bilirim. Onları söyleyeyim.

Şarkılanm bittiği zaman sen benim omuzuma biner, şarkılarına başlarsın. Böylece hem eğlenir, hem gideriz.

Öneri Arap'ın hoşuna gider. Şeytanı sırtına alır. Şeytan başansından memnun, şarkıya başlar. Epey söyler, sonunda susar.

–Hayrola, niye durdun?

–Şarkılanm bitti.

Bunun üzerine Arap, şeytanın sırtına biner. Bir "yâlelli" tutturur ve koca çölü geçer.

SADECE YAĞMURDA

Verdi gösterişli, kocaman, yeni bir villa kiralamıştı. Taşındığı gece sağnak yağmur yağdı ve tavanlar akı. Ertesi sabah Verdi kızgınlıkla evsahibine giderek durumu anlattı.

–Her zaman yağmur yağdığında tavanlar akacak mı?

Evsahibi pişkince güldü:

–Hayır efendim, sadece yağmur yağdığı zaman...

GIUSEPPE VERDİ –1813'de doğdu, 1901'de öldü. Tarihin yazdığı en büyük opera bestecisi. İtalyan birliğin kurulmasından yana olduğu için sadece operalarıyla değil, görüşleriyle de halkın sevgilisi oldu.

SHİRLİ KEMAN

Soğuk bir noel günüydü. Thames nehri kenarında, ihtiyar, beli bükük bir kör, soğuktan morarmış parmaklarıyla keman çalıyordu. Az öteden geçen, şık giyimli iki adam, ihtiyarı seyre koyulmuştu.

Adamlardan zayıfı, ihtiyarın paltosuna dokundu:

–Kötü bir gün, kimse para vermeye yanaşmıyor, değil mi?

–Noel her şeye yeter evlât. Ama soğuktan kimse penceresini açmayı akıl etmiyor.

Şık giyimli zayıf adam, heyecanlı bir sesle:

–Pencereler açılıncaya kadar çalmaya devam et, dedi.

İhtiyar tevekkül içinde ellerini yukarı kaldırdı:

–İmkân olsa Tanrı'ya duyurmak isterim.

Zayıf adam birden kemanı onun elinden aldı:

–Ben çalsam ne dersin? Belki ben pencereleri açtırabilirim?

Sonra eldivenlerini çıkarttı ve sokağa dönerek çalmaya başladı. Bu sıradan keman, birden yepyeni bir ruha bürünmüştü. Dilsiz, cansız notalar dile gelmiş, sokağı lirik ezgiler doldurmuştu. O sırada bir pencere açıldı ve yukarıdan atılan koca bir şilingin tıkırtısı duyuldu. Arkadan bir daha... Bir daha... Olağanüstü müzik perde perde yayıldııkça, sokak boyunca sıralanan evlerin pencereleri bir bir açılıyor ve paralar yağıyordu. Sonra zayıf adam kemanı elinden bıraktı ve ihtiyara dönerek:

–Berketli bir gün! Artık eve gidcebilirsin. Ne istersen al. İstedğin gibi ye iç, dedi.

Şaşkın haldeki ihtiyar, aynılmak üzere bulunan ince ve zayıf adamın arkasından sordu:

–İsminiz? İsminiz lütfen?

–Paganini.

NICCOLO PAGANINI –1782'de Cenova'da doğdu, 1840'da Nice'de öldü. Müzik tarihinin ünlü keman virtüözü ve İtalyan besteci.

ANLAŞALIM

Paganini'den Notre Dame Kilisesi başrahibi kilisede bir konser vermesini rica etmişti. Rahibin isteğini yerine getiren viyolonist son derece başarılı bir konser verdi. Bu zarif resitale teşekkür eden rahip, üstadın bu tür konserlerle kiliseyi son derece memnun edeceğini ekledi. Rahip söz arasında Paganini'nin bundan böyle vereceği konserde mümkün merite kolay anlaşılır eserler seçmesini rica etti. Zira, "Opera Comique"e alışmış olan halk, Bach, Haendel, hatta Paganini'nin ciddi müziğinden pek anlamıyordu. Bu önerileri, dinleyen Paganini gülümseyerek şöyle dedi:

–"Kabul! Halkın zevkine tam anlamıyla saygı göstereceğime emin olabilirsiniz. Fakat bir şartla: Eğer bundan sonra siz de dualarınızda "Opera Comique" parçaları okursanız!

VAH VAH

Ignaz Paderewski, Polonya Devlet Başkanı olduğu sırada, Fransa'nın tanınmış başbakanlarından Clemenceau ile karşılaşır. Clemenceau, konuşmalarının başlangıcında Paderewski'ye heyecanla şunları söyler:

–Paderewski mi? Büyük piyanist Paderewski demek sizsiniz! Sizi böyle cumhurbaşkanı mı görecektim? Vah vah, yazık... Ne düşüş!

IGNAZJAN PADEREWSKI –1860'da doğdu, 1941'de öldü. Polonyalı piyanist ve besteci. 1919'da Polonya Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı oldu.

"KARDEŞ"

Uzun yıllar Rusların egemenliği altında yaşayan ve sonunda bağımsız Polonya'nın ilk cumhurbaşkanı olan ünlü piyanist Paderewski'ye sormuşlar:

–Ruslara dost mu, yoksa kardeş gözüyle mi bakıyorsunuz?

–Kardeş gözüyle tabii! İnsan dostlarını kendi seçer!

BERBER KAPALI

Devlet Konservatuvan müdür yardımcısına bir öğrenci geldi ve akşam Sevil Berberi'ne gitmek için izin istedi. Müdür yardımcısı elini öğrencinin omuzuna koydu:

–Oğlum, bugün hem izin günü değil, hem de bu saatte berberler açık değildir. Cumartesi gidersin...

YÜKSELMEYEN

Müzik öğretmeni, sanki bilmiyormuş gibi, ikide bir karısının yaşını soruyordu.

Karısı kızdı:

–Neden ikide bir yaşımı soruyorsun kuzum?

–Ne yapayım karıcığım, bu devirde artmayan rakkam bir senin yaştan kaldı da...

YAPIT DEĞERLENDİRMESİ

Fransız besteci Lully'nin dinsel ve oldukça uzun bir yapıtı olan "Misserere", 14. Louis'nin saray kilisesinde seslendirilirken kralın bütün yapıt boyunca saygıdan diz çöküp kalışı, herkesi de aynı şekilde davranmaya zorunlu kılmıştı.

Yapıt bittiği zaman kral, saray erkânından birine sordu:

–Nasıl buldunuz?

–Majestemiz, yapıt kulaklar için tatlı ama, dizler için felâket!

JEAN BAPTİSTE LULLY –1632'de Floransa'da doğdu, 1687'de Paris'te öldü. İtalyan kökenli Fransız besteci, 17. yüzyılda Fransız müziğini yaratanlardandır.

HEM DE ALATURKA!

Denizli'de Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyelerine Yetiştirme Yurdu'nun yatakhanelerini verdiler. Orkestra üyeleri bu küçük yataklara sığmıyordu.

Rahatsız bir gecenin sabahında, komşu camiden gelen ezan sesi yatakhanelere yayıldı. Uyku sersemliğiyle kemancılarından biri ayağa fırladı:

–Allah kahretsin be! diye bağırdı; sabah sabah alaturka çalıyorlar; sonuna kadar da açmışlar!

MİTHAT FENMEN'E ÇİVİ

"İzmit'te tanımadığım bir piyano üzerinde çalmak üzere akşamüstü şehre vardım. Saat 20.30 da sahneye çıktım, piyanonun sonoritesini anlamak için ufak bir giriş yapayım demeye kalmadı, sesleri susturabilene aşkolsun! "Bir dokun bin ah dinle" cinsinden bir âlet. Bir akor daha bastım. O da önceki seslere karıştı. Sonra Beethoven'ın Patetik sonatına başladım. Hafif çalsam devamlı uğuldayan piyanoda ne çaldığımı duyamıyorum; kuvvetli bassam sesler büsbütün birbirine karışıyor. Bu politonal konserin sonunda başkanın hararetli tebriklerini şu sözleri tamamlıyordu:

–Ümit ederim ki, piyanomuzu beğendiniz. Geçenlerde hammallar taşırken pedalinı kırmışlar, bir marangoza temel çivisi ile çivilettik, sağlam olmuş, değil mi?

POLİTONAL– Çok tonlu.

SONORİTE– Parlak sesli.

İREZİL

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Burdur'un büyükçe bir sinemasında konser verecekti. Konsere gelenler arasında köylüler de vardı. Bu olay, Faruk Güvenç'in dikkatini çekmiş ve merakla yanlarına giderek köylü vatandaşlara sormuştu:

–Niye geldiniz buraya hemşirim?

–Şeker almaya...

–Yok, onu sormadım; sinemaya niye geldiniz?

–Konser varmış...

–Ne biçim bir konser, biliyor musunuz?

–Herhalde Konya ekibidir; biz Konya'lıyız, Konya ekibini çok severiz.

–Yok, Konya ekibi değil; hiç bilmediğiniz bir şey. Canınız sıkılırsa çıkar mısınız?

–Paramızla irezil olacak değiliz ya, çıkarız bey...

KABUL EDİLDİ

Yıl 1952. Hans Knapperstbusch bir telgraf alır:

"Viyana Filarmoni Orkestrası üyeleri Büyük Müzik Birliği Salonu'ndaki geleneksel yıllık balolarında sizi aralarında gönecyi ve geleneksel olarak Yarasa uvertürünü yönetmenizi dilerler... Bu dileğin reddi onları candan yaralayacaktır."

Ünlü yöneticinin telgrafla iletmiş yanıtlı şöyledir:

"Siz sevgili insanların dileği hemen kabul edildi."

HANS KNAPPERTBUSCH –1888'de doğdu, 1965'de öldü. Alman orkestra şefi.

"YARASA" – Johann Strauss'un üç perdelik komik operası; ilk kez 1874'de Viyana'da sahnelendi.

İŞSİZLİĞİN NEDENİ

Almanya'da bir adam, işsizlik sigortasından yararlanmak üzere ilgililere başvurdu. Yetkili memur, adamın kimliğini inceledikten sonra:

–En son nerede çalışıyordunuz? diye sordu.

–Uganda'da opera orkestrasında çalışıyordum.

Memur şaşırdı:

–Ama Uganda'da opera yoktur ki!

–İşte ben de o yüzden işsiz kaldım efendim...

BU İŞ BURADA BİTER

Knapperstbusch'un provadan hoşlanmayışı, Viyana Filannoni Orkestrası'nın en sevdiği tarafıymış.

Alman asıllı olan ünlü yönetici, orkestranın bir Almanya tumesinde, Bruckner'in 4. senfonisi'ni seslendirmek üzere geldiğinde şöyle demiş:

–Baylar, siz senfoniyi, ben de salonu tanıyorum. Bu da bize yeter. Haydi hoşçakalın...

BOL ŞANSLAR

Fiyodor Şalyapın, bir gece Paris'in dar sokaklarında kaybolmuş, ama umurunda olmadan, delicesine Mussorski'nin Boris Godunov operasındaki rolüne hazırlanıyordu. Aniden duruyor, kendi kendine konuşuyor, el kol hareketleri yaparak deli Çar'ın görkemli görünüşünü canlandırmaya çalışıyordu.

Montparnasse'nin yan sokaklarında bu şekilde dolaşırken "yalnız mısınız cheri?" diyerek lâf atan bir sokak kızına, "Hayır, değilim Mademoiselle" dedi ünlü şarkıcı.

–Yoksa kendine güzel bir kız arkadaş mı aryorsun, cheri?

–Hayır, teşekkür ederim. Kız arkadaş falan aramıyorum!

–Peki o halde gecenin bu saatinde burada ne yapıyorsun?

–Mesleğimin gereği, işte böyle sokak aralarında dolaşıp duruyorum,

–O la la, bunu bilmiyordum işte. Öyle ise sana iyi geceler ve bol şanslar meslektaşım.

FLYODOR ŞALYAPIN– 1873'de doğdu, 1938'de Paris'te öldü. Rus asıllı ünlü bas.

MODEST MUSSORSKI –1839'de doğdu, 1881'de Petersburg'da öldü. Rus beşlerinden ünlü besteci.

HAY HAY

Mussorski'nin ünlü "Bir Sergiden Tablolar" adlı yapıtının en çarpıcı bölümlerinden biri, zengin Yahudi ile dilencinin dialogudur.

Şöyle bir fıkra yazılmış:

Dilenci, zengin Yahudiye "bana acıyın efendim" diye yalvarmış.

Zengin cevap vermiş:

–İstediğin yalnız oysa, memnuniyetle...

TRAFİK POLİSİ

Tanınmış orkestra şefi Walter Damrosch'un yönettiği bir konser için onaltı piyanist angaje edilmişti. Eserlerin seslendirilmesi sırasında sahneye piyanistlerden biri giriyor, biri çıkıyordu. Bu durumdan sıkılan şef dönerek birinci sırada oturan dinleyicilerin işiteceği bir sesle:

–Burada orkestra şefi değil, trafik polisi lazımımış, dedi,

WALTER JOHANNES DAMROSCH –1862'de doğdu, 1950'de New York'da öldü. Amerikalı besteci ve orkestra şefi.

BEETHOVEN'DAN BETOFEN'E

Orkestra Dergisi'nin yazarlarından Ahmet Sarıoğlu'nun bir arkadaşı Adana'da yollarda bir adres ararken, koşan ayak sesleri işitmiş ve daha ne olup bittiğini anlamadan koşanlardan biri çarparak hemen önünde kovaladığı kişiyi yakalamış. Uzun boylu, siyah kıvrıkcık saçlı olanı, temizce giyimli, kendinden yaşça ve yapıca küçük olanın yakasına yapıştığı gibi iki tokat atmış. Ve soluyarak başlamış küfürlere, tehditlere:

–Lan it, lan doğuz, lan betofen, bir daha görürsem seni buralarda canlı komam... Hadi şincik... ol!

Tokadı yiyen, yüzünü silip uzaklaşırken tokadı atana yaklaşan olayın tanığı merak edip sormuş:

–Nedir, n'oldu kardeş?

–Bırah abi züppeyi... Mahallenin kızına göz koymuş it...

–İti, domuzu anladık, ama bir söz daha ettin ona.

–Betofen!

–Tamam, o ne demek?

–Gâvur demek! Hani radyoda gâvur müziği çalarken hep diyorlar ya!

KÜLTÜR

Rock and Roll kralı Elvis Presley, yeni tuttuğu sekreterine bir hafta sonra yol vermiş.

–Niçin kovdun o kızı? diye sormuşlar.

–İyiymi ama, mektupları mı yazdığı zaman, hemen her sözcüğün yazılışını sordardı bana...

–Ne var bunda? Sen de söyliyeydin...

–Öyle deme, imla klavuzunu karıştırıp yanıt vermek kolay mı sanıyorsun?

PROVA MERAKLISI ORKESTRA

Hans Knappertsbusch, gereksiz provaların düşmanıydı. Doğal olarak ünlü yöneticinin bu huyundan iyi orkestraların hepsi memnundu.

Knappertsbusch, yaz tatilinden sonra Berlin Filarmoni Orkestrası'yla bir konser verecekti. İlk eserin ve piyano konçertosunun provaları bittikten sonra sıra programdaki üçüncü esere, Beethoven'in "Eroica" adlı üçüncü senfonisine geldi.

–Sizinle kimbilir kaç kez çaldık bu eseri, dedi Knappertsbusch; onun için şimdi tekrarlamak gereksiz.

Orkestra müdürü ayağa kalktı:

–Bence senfoniye bir kere geçmekte fayda var, çünkü üçüncü kornocumuz yeni. Gerçi çok iyi bir kornocu ama sizinle hiç çalmamıştı Eroica'yı.

Knappertsbusch'un canı sıkılmıştı; ama tek bir sözcük söylemeden değneğini kaldırdı ve başlattı senfoniye. Ancak tekrar işaretinin olduğu yere geldikleri zaman, zamandan kazanmak için başa dönmüyor, devam edip geçiyordu.

Gece, konser başladığı zaman çalgıcıların kiminde bir kuşku başladı; Knappertsbusch her zamanki gibi başa dönecek miydi, yoksa provadaki gibi devam mı edecekti? Ve tekrar işaretine gelindiğinde olanlar oldu. Orkestranın bir bölümü başa dönmüş, bir bölümü devam etmişti. Bir kaç saniye süren bir sallantı ve soğuk terler...

Usta orkestra çabucak toparlandı; salonda sallantının farkına varan pek olmamıştı. Eroica bittiği vakit büyük bir alkış koptu. Knappertsbusch bir kaç kez selâm verdikten sonra sahnedan çıkmak üzere orkestra üyelerinin arasına daldı ve viyolaların ilk rahlesinde oturan müdürün yanından geçerken başladı bağımaya:

–Bütün bunlar sizin b... prova merakınız yüzünden geldi başımıza...

EROICA –Beethoven'in mi bemol majör 3. senfonisi.

SAATİ DEĞİŞMEDEN

Yakışıklı ve ünlü bir bariton yabancı bir kente geldiğinde sevgi gösterileriyle karşılanmıştı. Herkes boynuna sarılmış, iki saat içinde tam iki bin genç kız, onu yanaklarından öpmüştü. Güç belâ otele geldiği zaman gazeteciler sordular:

–Nasıl buldunuz karşılamayı? 2000 genç kız tarafından öpülmenin heyecanını anlatır mısınız?

–Doğrusunu isterseniz, çok hoşuma gitti. İki saatte iki bin kız tarafından öpülme harika bir şey... Ama, bunlardan beğendiğim bir tanesini iki saat süreyle ben öpseydim daha iyi olurdu.

BU İŞTE TERSLİK VAR

Amerikalı besteci George Gershwin ölünce, besteciliğe hevesli, hassas bir kişi ona izafeten bir mersiye bestelemişti. Epey uğraştıktan sonra eserini piyanist Oscar Levant'a dinletebildi.

Levant, adamın bizzat çaldığı mersiye dinledikten sonra yerinden kalkarak dedi ki:

–Bana kalırsa, ölen siz olsaydınız da, mersiye Gershwin yazsaydı...

GEORGE GERSHWIN– 1898'de doğdu, 1937'de öldü. Caz öğelerini klasik müziğe taşıyan Amerikalı besteci.

MERSİYE– Dini eser.

OSCAR LEVANT– 1906'da doğdu. Amerikalı piyanist ve besteci.

MÜZİK VE PARA

Besteci George Gershwin, Stravinski'den ders almak istemişti. Gitti rica etti. Konuşma sırasında söz sözü açtı ve Stravinski, Gershwin'e yıllık kazancının ne olduğunu sordu.

–Dokuz yüz bin dolar, dedi Gershwin.

Stravinski çenesini kaşıdı:

–Galiba, diye mırıldandı; ben sizden ders alsam daha faydalı olacak!

ÇARE OLMAYINCA

Yargıç sordu:

–Davacının kafasına neden sandalye ile vurdun?

–Ne yapayım sayın yargıç, piyano çok ağırdı...

GÜÇ İŞ

Johannes Brahms yaşamı boyunca her sınıftan pek çok kadınla ilişki kurmuş, ama tek bir kadını, Robert Schumann'ın eşi, ünlü piyanist Clara Schumann'ı sevmiş ve hiç evlenmemiştir.

Arkadaşı müzik eleştirmeni Edward Hanslick, opera yazması için zorladığında şu yanıtı almıştır Brahms'tan:

"Opera yazmak benim için evlenmek kadar güç bir iş. İlk denemeyi bir ikincisinin izlemesinden korkarım..."

CLARA SCHUMANN –1819'da doğdu. 1896'da öldü. Alman piyanist.

PARAYI VEREN...

Opera bestecisi Giacomo Meyerbeer evinde çalışırken kapısı önündeki lâternadan Rossini'nin "Sevil Berberi" adlı operasına ait ezgilerin yansıdığını duyar, pencereyi açıp seslenir lâternacıya:

–Al şu beş frankı, git Rossini'nin evi önüne benim operalarımın bazı ezgileri çal!

Lâternacı boynunu bükerek yanıtlar bu isteği:

–Olanaksız sayın üstat, çünkü kapınızın önünde çalmam için üstat Rossini biraz önce on frank verdi bana.

GIACOMO MEYERBEER– 1791'de doğdu, 1864'de öldü. Alman besteci.

VURDUM DUYMAZ

–Yukarı kattaki komşumuz, oğlumuz Can'ın davul çalmasına kızmıyor; garip bir adam...

–Nasıl yani?

–Bugün öğleden sonra Can'a bir bıçak verip davulun içinde ne olduğunu merak edip etmediğini sormuş...

HARF DEVRİMİ

Arthur Fiedler, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ile prova yapıyordu. Viyolonsellerin bir pasajda yanlış nota çaldığını farketti ve o pasajın ezgisini Almanlar gibi söylemeye başladı:

–a, ef, ge, ha,
de, dis, fa,
be, e, be, se,
ges, ha, ha.

Viyolaların başında oturan Turgut Çalgan usulca geriye döndü ve sordu:

–Bu adam bizi.n harf devrimi marşını da nereden öğrenmiş?

ALMANCA'DA SESLER– Latin ulusları genelde müzik dilinde sesleri belirleyen notaları Do, Re, Mi, Fa... gibi terimlerle ifade eder. Alman ve İngilizler ise, sesleri belirleyen notalar için, A, B, C, D, gibi isimler kullanırlar.

MOZART FARKI

Genç bir besteci Mozart'a bir senfoninin nasıl besteleneceğini sorar.

–Daha çok gençsiniz, neden küçük bestelerle başlamıyorsunuz?

–Fakat üstat, siz senfonilerinizi on yaşındayken yazdığınızı söylememiş miydiniz?

–Evet doğru, ama ben kimseye "nasıl" diye sormadım.

MOZARTIN ÇOCUKLUĞU

Olağanüstü duyarlılığının yanında, Mozart'ın elektronik beyin gibi bir kafası vardı. Bilardo oynarken, bir yandan da kafasında besteler yapar, bestelediği bu orkestra eserlerini gece yatağında kaleme alırdı.

Size birkaç "Çocuk Mozart" fıkrası:

*

Mozart misafiri karşıladı:

–Babamı görmeye geldiniz, değil mi?

–Evet oğlum.

–Berber misin sen?

–Hayır, adım Haydn! Neden sordun oğlum?

–Seni camdan görünce babamın "Haydn gene traşa geliyor" dediğini duydum da...

*

Mozart annesine sordu:

–Anne, gençliğinde flört etmiş miydin?

–Evet oğlum.

–Peki hiç hataya düştüğün oldu mu?

–Evet, babanla evlendim!

*

Annesi, yaramazlığın dozunu kaçıran küçük Mozart'ı korkutuyordu:

–Bak, sana söylüyorum, böyle devam edersen, seni kümese kapatırım!

–İstediğin kadar kapat! Ben yumurtlamam ki! Kümeste de beste yaparım!

*

İLETİŞİM

Bu fıkrayı Brahms'a yakıştırdılar:

–Bir haberi kısa zamanda yerine ulaştırmak için kaç yol vardır?

Brahms:

–Üç yol: Telefon, telgraf ve bir kadın...

TANIM

Polonyalı besteci Moskofski şöyle demiş:

"Fransızlar iyi beste yapar, İtalyanlar bunu mükemmel, Almanlar iyi çalar, İngilizler dinler, Amerikalılar da satın alır."

MORITZ MOSKOFSKI –1854'de doğdu, 1925'de öldü. Polonyalı besteci ve piyanist.

STRAUS-PFITZNER

Hans Pfitzner'in "Aşk Bahçesinin Gülü" adlı operasının ilk temsili provalarında, yönetici Clemens Krauss, dramaturji nedeniyle, ufak çıkartmalar yapınca, Pfitzner bağırır:

–Benim eserimde Richard Strauss'un operalarında yaptığınız gibi kesinti yapamazsınız!

Krauss karşılık verir:

–Olabilir; yalnız Richard Strauss'un partiyonlarından yarısını bile çıkartsanız, geriye gene de yeterince müzik kalır!

HANS PFITZNER – 1869'da doğdu, 1949'da öldü. Alman besteci.

ZOR İŞ

Hans Pfitzner'in "Palatrina" adlı operası oynandığı yıl, Wagner ve Richard Strauss stiline bir başeser olarak tanımlanmıştı.

Pfitzner bu operanın Münih'de ilk temsilinin yapıldığı gün temsilde bulunan meslektaşları Richard Strauss'a şu açıklamayı yapmış:

–Üstat, bu eserim on yıllık yıpratıcı bir çabanın ürünüdür.

Strauss yanıtlamış:

–Bazı besteciler beste yapmanın zorluğunu bilirler de neden bu işi sürdürmeye çalışırlar, anlaşılır şey değil...

SON GÖREV -

Solistlik için başvuran bir gence, koro şefi:

–Evvvelce koroda çalıştınız mı? diye sordu:

–Evet.

–Hangisinde?

–Okulumuzun korosunda bas olarak söyledim. Sonra görevimi değiştirdiler.

–Son göreviniz ne idi?

–Sehpaları taşımak.

KORO –Şarkıcılar topluluğu.

BAS –İnsan sesinin en kalını.

ÖTEKİ YÜZÜ

Bir ilimizdeki öğretmenler lokaline bir kaç plak alınmak isteniyordu. Lisenin müzik öğretmeninden bu konuda yardımcı olması istendi:

–Yalnız, mümkünse plakların bir yüzü "alafranga", bir yüzü de "alaturka" olsun ki, herkesin zevkine uygun düşsün.

ALAFRANGA –Kelime anlamı bakımından "Fransız stilinde" demektir. Türkçede genel olarak "Batı müziği" için kullanılan yaygın terim.

ALATURKA –İtalyanca "alla Turca"dan gelen terim. Türkçede "alafranga"nın karşıtı olarak kullanılır.

DALGINLIK

Anton Webern, çoğu dâhi müzikçi gibi dalgın bir insandı. II. Dünya Savaşı boyunca Nazilerden kaçmış, saklandığı yerlerde yakalanmamış, ama savaşın bitişi günün akşamı, yıllardan beri rahatça sigara içemediğini düşünerek dışarı çıkmış ve ard arda üç kibrit yakarak sigarasını tütürmek istemişti. Yakınlarda devriye gezen bir Amerikalı asker, Webern'e ihtarda bulunduğu halde, besteci bu ihtar-sesini duymamış, Amerikalı asker de tüfeğini doğrultarak Webern'e ateş etmişti. Bestecinin bu trajik ölüm olayını biraz olsun unutmak ve gidermek amacıyla, Webern hakkında şu fıkra anlatılır:

Frankfurt'tan Münih'e giden tren, küçük bir ara istasyonda kısa süre durunca, perondan birisi seslenmiş:

–Hans, Hans!

Webern trenin penceresini açıp başını dışarıya uzatınca suratında bir tokat patlamış. Besteci hemen geri çekilip pencereyi kapatınca, kompartmanda karşısında oturan adam merakla sormuş:

–Sayın bayım, niçin tokat yediniz?

–Onu ben de bilmiyorum. Hem benim adım Hans değil ki!

ANTON WEBERN –1883'de doğdu, 1945'de öldü. Avusturyalı besteci. "Viyana Okulu"nu Schönberg ve Berg ile temsil eden çağdaş bir bestecidir.

KUDÜM-Ü ŞERİF

Kudümün bir adı da "çiftenağra"dır.

Günün birinde bir paşa konağında düğün varmış; saz, çengi, köçek çalıp oynuyormuş, kafayı çekip coşan çingene, "çiftenağra"yı patlatmış; "Eyvah ne yapacağım?" derken, aklına yakındaki Mevlevi tekkesi gelmiş, hemen oraya koşmuş, "çiftenağra" istemiş. Çingeneyi azarlamışlar:

– Ona çiftenağra değil, kudüm-ü şerif derler.

– Tekkenin şeyhi, Çingeneyi kovalayanlara sitem etmiş:

– Canım, verseydiniz iyi olurdu.

– Ama şeyh hazretleri, herif, kudüm-ü şerife, "çiftenağra" diyor!

Şeyh efendi başını sallamış:

– Zararı yok, Çingenenin eline düşünce çiftenağra, tekkeye gelince kudüm-ü şerif olur...

KUDÜM– Geleneksel Türk müziğinde önemli yeri olan vurma çalgı. Mevlevi tekkelerinde çalınmış olan deri gerili eski bir alet.

YANLIŞ NOTA

Ünlü yazar Bernard Shaw, kemancı Heifets'in bir konserini dinledikten sonra, kısa bir mektup yazarak izlenimlerini şöyle dile getirmişti:

"Sevgili Heifets,

Konseriniz karım ve beni derin bir endişeye düşürdü. Bu insanüstü yetkin çalışmanızla tanrıları kışkırtıracaksınız. Hiçbir fâni böyle hatasız çalmağa kalkmamalıdır. Size tavsiyemiz; yatmadan önce dua yerine bir kaç yanlış nota çalınız."

BERNARD SHOW

DALGINLIK

Beethoven günün her saatinde, nerede olursa olsun çevresinden kopar, kendinden geçerek çalışırdı. Bir gün sürekli yemek yediği "Schwan" restorana girip oturdu. Kalem kâğıt çıkarıp yazmaya başladı.

Garson müşterisini tanırdı. Rahatsız etmedi. Onbeş dakikada bir, sessizce gelip sipariş almak için uygun fırsat aramaya başladı. Ama bu fırsatı bulamadı.

İki saat sonra Beethoven'in sesi duyuldu: "Hesabı verin".

– Ama siz hiçbir şey yemediniz...

Beethoven de şaşıtı:

– Öyle mi? O halde bana yiyecek bir şeyler verin!

ŞU İŞTE!

Sanatsever kekeme, heyecanla geldi arkadaşlarının yanına...

–Ya... Yahu, şi... şimdi ra... ra... radyoda bir eser di... di... dinledim, ba... bayıl... dı... dım vallahi... bi... bittim.

–Kimin bestesiymiş o bayıldığın eser?

–Şu... şu... şu... şu...

–Schubert mi?

–I-ıh, şu... şu... şu...

–Schumann mı?

–I-ıh, şu... şu... şu...

–Chopin mi?

–Ha... ha... hayır, şu... şu... mo... Mozart ca... canım.

ROBERT SCHUMANN –1810'da doğdu, 1856'da öldü. Alman romantik besteci.

NASIL OLSA

Robert Schumann, ünlü "Genç Müzikçilere Öğütler" başlıklı yazısında, sürekli çalışmak zorunda olan müzikçilere, çalışmaktan usandıkları zaman kırlara gitmelerini, nehir kıyısında dolaşmalarını öğütlemiştir.

Schumann da günün birinde çalışmaktan bunalmış, Düsseldorf kentinin çok yakınındaki Ren nehri kıyısına gitmiş. Orada balık tutan bir adamla bir süre konuştuktan sonra sormuş:

–Balık tutmak iyi ama, burada saatlarca yalnız başına insanın canı sıkılmaz mı?

–İnsan burada hiç yalnız kalmaz, demiş adam, nasıl olsa konuşacak bir enayi bulunur...

MEĞERSE

Rossini bir dostuna şöyle der:

–Bu uzun ve çıldırtıcı resitallerden sonra, beni rahatlatan tek şey, dişlerimi bir çöple karıştırmak... Geçen akşam, kendimi birden çok iyi hissettim. Son günlerde hiç başım ağrıyıyordu. Sonra uzun zamandır konsere gitmediğimi anımsadım...

AY IŞIĞI

Beethoven bir gün Ay Işığı Sonatı'nı çalıyormuş.
Dinleyenlerden biri:

–Üstat, bununla neyi anlatmak istediniz? diye sormuş.

Beethoven bir daha çalmış Ay Işığı Sonatı'nı ve:

–İşte bunu, demiş.

AYIŞIĞI SONATI –Beethoven'ın op. 27 No. 2 ünlü sonatı.

O AYRI

19. Yüzyılın başarılı Fransız piyano yapımcısı Pleyel, yolda müşterilerinden biriyle karşılaştı.

Adam:

–Hazır fırsat geçmişken elime, sizden bir randevu rica edeyim, dedi, çünkü tam on gündür sizi evden arıyorum, ama bir türlü bulamıyorum. Seyahattaydınız herhalde...

–Peki neden sekreterimden randevu almadınız? diye sordu Pleyel.

–Tamam canım, ondan randevu aldım. Hafta tatilini beraber geçirdik. Ama ben sizinle görüşmek istiyorum.

MÜZİKÇİ KULAĞI BAŞKADIR

Ünlü müzikçi Rameau, günün birinde güzel bir kadını ziyarete gitmiş. Kadının kucağında minimini bir köpek varmış. Rameau, bir aralık yerinden kalkmış ve hayvancağızı ensesinden tuttuğu gibi pencereden aşağıya atmış.

Kadın dehşet içinde ayağa fırlamış ve:

–Ne yaptınız? Nasıl kıydınız? Olamaz!

–Yapmacık seslere tahammülüm yok diye cevap vermiş Rameau, köpeğinin havlamaları sahteydi. Kulaklarım bunu asla kabul etmez!

JEAN PHILIPPE RAMEAU– 1683'de doğdu, 1764'de öldü. Fransız besteci ve müzik teorisyeni.

YÜREĞİN YERİ

Sınıfta kalan keman öğrencisi, öğretmenini koridorda yakaladı:

–Hocam, dedi, beni bir daha bırakırsanız, bıçağı yüreğinizin tam orta yerine saplayacağım!

Öğretmen güldü:

–Yapamazsın. Çünkü sana kaç kez söyledim: Keman yürekten çalınır! Ama sen yüreğin yerini bile bilmiyorsun!

ÇİRKİN HERİFİN BİRİ

Bir zamanlar Viyana'da, halkın sevgilisi olan Abbé Gellinek adında ünlü bir müzikçi yaşıyordu. Zarif tavırlarla piyano çalmasıyla övünen Gellinek, bir akşam Czerny'ye davetliydi. Ona, tanınmamış genç bir piyanistten bahsetti. Ev sahibine veda ederken de alaycı bir gülümsemeyle:

–Hele bizimle boy ölçüşmeye kalksın, onu alimallah Viyana'dan kaçırınız! dedi.

Ertesi gün bu tanınmamış gencin konserine giden Gellinek, konser sonrası arkadaşları Czerny'ye uğradı.

Czerny, genç piyanisti nasıl bulduğunu sordu.

Gellinek'in allak bullak bir hali vardı:

–Ah, bu geceyi ömrüm boyunca unutmayacağım. Herif bir çalıyordu ki, sorma. Böylesini hiç görmemiştim. Öyle bazı irticali çalışları var ki, Mozart sanırdın. Piyanodan çıkardığı sesleri rüyada duysan kulaklarına inanmazsın!

Czerny merak etmişti:

–Kim bu kuzum?

–Kısa bacaklı, esmer, çirkin herifin biri! Üstelik yüzü de çiçek bozuğu. Adı Beethoven'mış...

KARL CZERNY –1791'de doğdu, 1857'de öldü. Viyanalı piyanist, öğretmen ve besteci. Piyano pedagojisine ve piyano tekniğine katkılar getirmiştir.

PARA NEDİR?

Beethoven'e sormuşlar:

–Para hakkında ne düşünüyorsunuz?

Filozof besteci şu yanıtı vermiş:

–Para iyi bir hizmetçi, kötü bir efendidir!

YALAN

Beethoven bir hanıma:

–Ne kadar güzelsiniz... demiş.

Hanım:

–Üzgünüm, aynı komplimanla size yanıt veremeyeceğim, deyince, Beethoven gülmüş:

–O halde bayan, siz de benim yaptığımı yapın: Yalan söyleyin!

ORTA ÜÇ'TEN İYİSİ VAR MI?

Necdet Remzi Atak, yıl sonunda sınıfına değer verdiği dostlarını toplamış, öğrencileriyle toplu ders yapıyordu. Geçen eğitim devresinde yetişkin öğrencileri diploma aldığı için o yıl en büyük öğrencisi "Orta Üç"e devam ediyordu. Kemana yeni başlamış çocuklar için "Orta Üç"deki ağabeyleri her bakımdan ideal gibi görünüyordu.

Önce hazırlık sınıflarından bir öğrenci Bach'ın küçük bir Gavot'unu çaldı; sonra konuklar aynı parçayı "Orta Üç"deki öğrencilerden de dinlediler. Necdet Remzi Atak kemana eline aldı, toplu derste hazır bulunanlara:

–Ben dedi, aynı parçayı en küçük öğrencime de, en yetişkinine de veririm. Hazırlık sınıfındaki bir çocuk bu Gavot'u şöyle çalar.

Kemana omuzuna dayadı, Gavot'u vibratosuz, düdüğü gibi seslerle ağır ve ace-mice çaldı.

–Bu hazırlık sınıfı gibi oldu, dedi, ama aynı parçayı bir de böyle çalmak var.

Bu kez konukların karşısında dişini tımağına takmış Necdet Remzi Atak çalıyordu. Gavot bittiği zaman herkesin soluğu kesilmişti. Necdet Remzi, kemana omuzundan indirdi ve kısık bir sesle sordu:

–Bu ne gibi oldu şimdi?

Öğretmenin sorusunu hazırlıktaki küçük öğrencilerden biri yanıtladı:

–Orta üç gibi...

GAVOT– Bir Fransız halk dansı.
VIBRATO –Titreşimli, titreterek.

SMOKİNLİ KEMENÇELİ

İki arkadaş, geçtiğimiz yıllarda Amerikalı dört zenci müzik sihirbazından oluşan "Modern Caz Kuarteti"ni İstanbul Festivali için verdikleri konserde izlemiş, ertesi gece de Boğaz'da bir gazinoya gitmişlerdi.

Bir ara sahneye, ellerinde kemençeleriyle Karadenizli müzikçiler çıktı. Dördünün de üzerinde alışılmış yöresel giysiler yerine smokinler vardı.

Smokinle kemençe arasında bir türlü bağlantı kuramayan iki arkadaştan biri:

–Kim bunlar böyle yahu?.. diye sordu.

Öteki yanıtladı:

–Modern Laz Kuarteti.

DERS ÜCRETİ

Büyük bir kemancı ve eğitimci olan Karl Flesch'in ders verme koşulları epeyce ağırdı. Ders süresi oranında ücret alırdı.

Genç bir öğrenci keman dersi için Flesch'e başvurdu ve ilk dersinde bir konçertonun ilk ve son bölümlerini dinletti. Bu durumun sonraki derslerde de sürdü-rüldüğünü gören Flesch, öğrencisine, eserin Adagio bölümünü niçin çalmadığını sordu.

Öğrenci utanarak yanıtladı:

–Adaigolar için ödenecek ders ücreti Allegro'lardan daha çok da ondan!

KARL FLESCH –1873'de doğdu, 1944'de öldü. Macar keman pedagogu.

ALLEGRO– İtalyanca müzik terimi: Canlı, hızlı.

ACEM PALAVRASI

Vaktiyle yeteneksiz ve beceriksiz bir çalgıcı şöyle övünmüştü:

–Dünyanın en, ama en büyük salonlarında konser verdiğim çok oldu benim.

Bir arkadaş dayanamamış, sormuş:

–Nereden belli o salonlarda konser verdiğin?

–Nerden olacak? Dipte oturanlar öfkelenip de kafama yumurta atmaya kalktıklarında, yumurtalar sahneye gelinceye kadar içlerinden civciv çıkardı!

BÜLOW'DAN

Piyanist ve orkestra şefi Hans von Bülow, kalabalık bir davette halkın arasından yol arayıp geçerken nasılsa birinin ayağına basar.

–Adam öfkeyle "eşek!" diye bağırır.

Bülow şapkasını çıkararak nezaketle eğilir.

–Hans von Bülow!

HANS VON BÜLOW –1830'da doğdu, 1894'de öldü. Alman piyanist, şef ve eleştirmen.

YA ÖTEKİ?

Hans von Bülow, Meininger Orkestrası'nı yönetirken, orkestradaki iki çalgıcıya adanmaklı sinirleniyordu.

Diyelim ki bu çalgıcılardan birinin adı Huber, öbürününki de Maier idi.

Bir gün başkemançı provadan önce Bülow'un yanına geldi ve üzgün bir tavırla:

–Size kötü bir haberim var efendim, dedi; sevgili arkadaşım Huber, dün gece kalp krizinden öldü.

Bülow yerinden fırladı ve sordu:

–Ya Maier?

YÖNTEM

Gün gelir, Dimitri Mitropulos Viyana Filarmoni Orkestrası'nı yönetmeye başlar ve olağanüstü belleği ile orkestrayı hayran bırakır kendisine. Orkestra üyeleri ona "elektronik beyin" adını takarlar.

Mitropulos, orkestrayı ilk kez 1954 Salzburg Festivali'nde yönetir. Kente gelir gelmez üyelerin bir listesini ister, ertesi günkü provada onlara adlarıyla seslenir... Tüm operaları da ezbere yönetir.

Mitropulos "Elektra"nın bir provasında bir an durup söyleyeceklerini düşünürken klarnetçilerden biri fısıldar:

–Şimdi herhalde partiyonun sayfasını çeviriyor kafasında.

Neden hep ezbere yönettiği sorulduğunda, Mitropulos şöyle der:

–Herkesin, hayatını daha güçleştirmek için uyguladığı bir yöntem vardır...

DİMİTRİ MİTROPULOS –1896'da doğdu, 1960'da öldü. Yunanlı besteci, piyanist ve orkestra şefi.

KLARİNET –Tahta üflemlili bir çalgıdır. Alt kısmı geniş, üst tarafa doğru daralan tahta bir borudur. Üç parçadan oluşur.

PARTİSYON –Bir eserin bütün ses ve çalgı partilerinin alt alta yer aldığı müzik yazısı.

ŞARKI SÖYLEYEN KRAL

Rossini, Portekiz'i ziyareti sırasında, Kral I. Louis'nin sarayına davet edildi. Ziyafetten sonra kral, besteciye sesini dinleterek bir yargıda bulunmasını rica etti. Müzik salonuna geçildi ve kral şarkı söylemeye başladı. Çılgılığı andıran, tavuskuşu gibi bir sesi vardı kralın.

Konser bitince kral besteciye yaklaşarak sordu:

–Üstadım, sesimi nasıl buldunuz?

Rossini yanıtladı:

–Emin olun majesteleri, ömrümde sizin gibi şarkı söyleyebilen bir krala rastlamadım!

BU PARAYA

Jacques Thibaud ve piyanist Harold Bauer birlikte verecekleri bir resital için New York'a giderler. Uçaktan inerken Thibaud arkadaşının elinde yalnız ufak bir çanta görür ve hayretle sorar:

–Çamaşır değiştirmeye mecbur olabileceğini düşünmedin mi?

İki sanatçı üniversite öğrencilerine konser vereceklerdi ve bunun karşılığında önemli bir konser ücreti beklemiyorlardı.

Harold Bauer soğukkanlılıkla şu yanıtı verdi:

–Bu akşam için böyle bir şey söz konusu olamaz, zira elime geçen konser ücreti bin beş yüz dolardan az oldu mu, konserde terlemem.

JACQUES THİBAUD –1880'de doğdu, 1953'de öldü. Fransız kemancı.

HAROLD BAUER – 1873'de doğdu, 1951'de öldü. İngiliz piyanist.

HAYRANLAR

Genç bestecinin çevresini alan dört hanım:

–Biz sizi tanıyoruz! dediler.

Genç besteci hayretle sordu:

–Nereden tanıyorsunuz?

–Eserinizi dinledik!

–Ama eserim henüz bir kez seslendirildi...

–Evet, orda dinledik...

–Demek o dört kişi sizdiniz, öyle mi?

"II. CARUSO"

Ünlü tenor Caruso mesleğinin doruğundayken New York'un 57. sokağında bir ev tutmuş, bahçesinde bir kümes yaptırarak tavuk beslemeye başlamıştı. Fakat sanatçı bununla da yetinmeyerek kümese bir de horoz katmıştı. Her sabah gür sesiyle öten bu horoza ikinci Caruso adını takmıştı. Ancak komşuları horozun sesinden şikayetçiydiler. Sonuçta polis, tenora bir mektup göndererek horozun susturulmasını istedi. Bunun üzerine Caruso, hayvanın hemen kesilip pişirilmesini emretti ve konukların şaşkın bakışları altında kemiklerini bir kutuya koyup evin avlusuna gömdürdü.

Aradan yıllar geçti, evin yıkılması gerekiyordu. Yıkım sırasında işçilerden biri üzerinde şu satırların yer aldığı bir bronz levha buldu:

"Burada İkinci Caruso yatıyor. Kısa fakat çok yararlı bir yaşam geçirdi."

DALGIN ADAM

Borodin, sadece önemli bir besteci değil, aynı zamanda dünyaca tanınmış bir organik kimya profesörüydü ve Rus ordusunda generaldi. Bu kadar işin arasında bunalan sanatçı, dalgınlığıyla da ün salmıştı.

Borodin, günün birinde şatafatlı general üniformasını giydi, bütün madalyalarını taktı ve garnizona gitmek üzere sokağa çıktı. Yalnız birşey unutmuştu; pantolonunu giymeyi...

Bir gün de bir toplantıda Borodin ayağa kalktı ve dostlarına veda etmeye başladı.

–Nereye gidiyorsun? diye sordular.

–Eve, uzun bir yolum var.

Herkes garip garip birbirinin yüzüne baktı; çünkü toplantı Borodin'in evindeydi.

ALEKSANDER BORODİN– 1833'de doğdu, 1887'de öldü. Ünlü Rus bestecisi. "Prens Igor" adlı operası, Glazunov ve Rimski-Korsakov tarafından tamamlandı; bu yapıt daha sonra bale müziği olarak beğeni kazandı.

DAHA İYİSİ VAR

Mischa Elman bir dostuna kendi plâğını armağan etmek üzere müzik mağazasına gitti. Kendi yorumu olan plâğı satın almak istiyordu:

–Bayan, Mischa Elman tarafından yorumu yapılmış Dvorak'ın Humoresque'i var mı?

Satıcı kız plâğı aradı ama bulamadı. Sonra şöyle dedi:

–Şu anda aradığınız plâk, mağazamızda mevcut değildir, aynı eserin Kreisler tarafından yorumlanmış olanı var; inanın bana, çok daha iyi bir yorum ve kayıt.

FIRINCILAR YANDI

Bir tarihte Ankara'daki fırıncılar, ekmeğin fiyatlarının artmasını sağlamak için bir süre çalışmadılar, az ekmeğin çıkardılar.

Besteci İlhan Usmanbaş, fırınların önünde kuyrukta beklemekten ve yemeğini ekmezsiz yemekten usanmıştı. Sonra tatilini geçirmek üzere İstanbul'a gitti. Bir kaç gün sonra da İstanbul'dan Faruk Güvenç'e bir mektup yolladı.

İlhan Usmanbaş'ın ilginç mektubunu Faruk Güvenç, (belki Ankara'daki fırıncılar doğru yola girer diye) Opus dergisinde yayınladı:

"Fatih'in şehrinden selâm Opus'a. Bir yazı daha gerekti, olmadı. Kıvrabilirsem, onu da gönderirim. İstanbul fırıncılarının Ankara'dakiler kadar gözü dönmüş değil. Burada da ekmezsiz kalırsam, karar verdim, ben de onlara beste yapmayacağım, bakalım ne haltereder o zaman!

Hadi, hoşçakalın..."

"OPUS" – 1960'lı yıllarda Faruk Güvenç'in yönetmenliğini yaptığı müzik dergisi.

ŞEF KANI

Azerbeycanlı Şef Niyazi Takizade, bir viyolacıya opera provalarının birinde fena halde girişti. Viyolacı da susmadı ve aralarında sert bir tartışma geçti. Olaylı günün akşamı Rus Sefareti'nde bir resepsiyon vardı. İki sanatçı bir rastlantı sonucu yan yana durdukları bir sırada yanlarına elinde içki tepsisiyle garson yanaştı.

Viyolacı garsona sordu:

–Bunların hangisi alkolsüz?

Niyazi hemen lâfâ karıştı:

–Sen buna bir "şef kanı" getir. O "şef kanı" içer!

BAR PAVYON GİBİ

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası 1969 Mayıs'ında konserler vermek üzere Anadolu turnesine çıkmıştı. Isparta'nın kapalı spor salonunda öğrenciler için de bir konser hazırlandı; Isparta'lı yöneticiler, konsere getirdikleri öğrencilerden birer lira toplamışlardı. Salon tıklım tıklım doldu; fakat çoğunluğu ilkokula devam eden çocuklar oluşturduğu için sessizlik sağlanamıyordu. Orkestra sonunda gü-rültüden çalamaz hale geldi ve solist Suna Kan sahneye çıkmadan önce konser tatil edildi. Çocukların pek çoğu bu duruma üzül-müştü. Oniki yaşlarında bir çocuk, kapıdan çıkarken arkadaşına döndü ve şöyle dedi:

– Gördün mü başımıza gelenleri? Hem parayı verdik, hem kadını göremedik!

İHTİYATLI TENOR

Kimi şarkıcılar opera provalarında "yanım sesle" söyler; böylece temsil öncesi seslerini korumaya özen gösterir. Ünlü yönetmen Otto Klemperer, genel provada böyle davranan bir tenora hışımla: "Şarkı söyleyin lütfen, şarkı söyleyin" diye bağır-mış.

Tenor, sahne önüne gelip diz çökmüş, gene fısıltıyla şunları söylemiş:

"İki tanecik "ince do" sesi kaldı elimde, Herr Doktor. Şimdi mi duymak ister-siniz onları, yoksa bu akşam temsilde mi?"

OTTO KLEMPERER– 1885'de doğdu. Alman orkestra şefi.

BESTECİLİK HAKKINDA

Hellmesberger, sevmediği bir besteci hakkında sağda solda şunu anlatırmış:

– Bir kuyruklu piyanosu var; kapağını kapatınca yazı masası olarak da işe ya-nyor; sabahtan akşama kadar bu piyanonun başında oturur; ilham gelince kapağı açar, başlar çalmaya; ilham gelmeyince de kapatır kapağını ve bestelerini kaleme alır.

İNANANILMAZA İNANAN

Ünlü çelist Cassado bir tarihte İstanbul'da verdiği bir konserden sonra sanat kurumlarını ziyaret ediyormuş; sıra İstanbul Belediye Konservatuvan'na gelmiş. Müdür ile tanıştıktan sonra ona hangi sanat dalıyla uğraştığını sormuş. Hiç kuşku yok ki, besteci, şef veya yorumcu gibi bir yanıt beklerken, müdür gerçeği söylemiş: "Mezarlıklar Müdürüyüm."

Cassado yanında duran gazeteciye dönüp; "Buna inanırsam ölürüm" demiş...

Aradan yıllar geçmiş ve her fani gibi Cassado da ölmüş. Bu üzücü haberi duyan aynı gazeteci ertesi gün gazetesinde şöyle yazmış;

"Cassado inandı ve öldü."

GASPAR CASSADO- 1898'de İspanya'da doğdu. İspanyol viyolonselci.

BÖYLE YERDE ÖLÜNMEZ

1914 Yılında New York Metropolitan Operası sahnese "Carmen"le çıkar Jeritza. Don Jose rolünde tenor Enrico Caruso... Görkemli bir son sahne... Boğa güreşinin yapılacağı arena önünde yüzlerce insan... Atlar üzerinde pikadorlar... Atlar sahneden geçmekte, bir yandan da alışmadıkları bir ortamda bulunmaktan ötürü yerleri pisletmektedir. Eserin bitimi yaklaşmış, Don Jose rolündeki Caruso bıçağını Carmen'e saplamıştır. Fakat Carmen rolündeki Maria Jenitza bir türlü düşüp ölmemekte, Don Jose'ye sarılmış sallanmaktadır. Sabrı tükenen Caruso bıçağı bir defa daha sapladıktan sonra yavaşça fısıldar oyun arkadaşına:

– Ölsene! Çabuk öl!

Jeritza gene fısıltıyla yanıt verir:

– Temiz bir yer göster, hemen öleyim!

ÇOCUK KAFASI

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nın komocularından Yılmaz Ulutaş İlkokulu Hacıbektaş'da bitirdikten sonra Ankara Devlet Konservatuvan'na girmişti. Okulun ilk yılında Türkçe dersinde öğretmen Ulutaş'ı tahtaya kaldırdı:

– Oğlum, bana çello ile bir cümle kur.

Kısa pantolonlu sevimli bir çocuk olan o zamanki Yılmaz Ulutaş bir an düşündü ve sevinçle yanıtladı:

– Ben çelloyu döverim.

KÜÇÜK BİR SÜRPRİZ

New York Filarmoni Orkestrası'nın şefi Arthur Rodzinski, gazeteden Fabian Sevitisky yönetimindeki bir açık hava konserinin radyodan yayınlanacağını öğrendince belirlenen saatte radyoyu açar, Şostakoviç'in 5. Senfoni'si başlamıştır.

Rodzinski bir süre dinler ve sonra başlar mınıldanmaya:

"Harika... Evet, harika... Yapıtın tempo çizgisi sağlam... Sanırım Sevitisky benim plâğımı incelemiş... Bu adamın yeteneğine hiç güvenim yoktu, ama insanlar belli olmuyor... Büyük bir yöneticiymiş meğer..."

Senfoni bittikten sonra radyodan bir anons yapılır: "Yağmur nedeniyle açık hava konseri gerçekleştirilememiştir, bu nedenle radyomuz eseri Arthur Rodzinski yönetimindeki plâktan yayınlamıştır."

DİMİTRİ ŞOSTAKOVİÇ- 1906'da doğdu, 1977'de öldü. Rus besteci.

NE DE OLSA HOCA

Çocuk tutturmuş babasına, "bana bir papağan al" diye. Oğlunun ısrarlarına dayanamayan baba, çaresiz bir dükkana gitmiş ve fiatları değişik yanyana duran üç papağanın özelliklerini sormaya başlamış.

Satıcı:

–En ucuz olan bu 200 dolarlık papağanımız; tam kırk sözcük anlıyor ve konuşuyor.

–Peki bu 400 dolar olanın ne özelliği var?

–Bu da diğer papağanlar gibi kırk sözcük anlıyor ve konuşuyor. Ancak bu, notaların adlarını da biliyor.

–Herhalde 800 dolar etiket koyduğunuz üçüncü papağanınız da beş altı dil biliyor, belki beste de yapıyordur?

–Hayır onun ne tür özellikler taşıdığını biz de bilmiyoruz. Yalnız bu iki papağan ona "hocam" diye hitap ediyor...

KANON - KANUN

Yıllar önce Erzurum Radyosu'nda iki sesli Türk Müziği'nden örnekler veriliyordu. Bu tür müzikte aynı parça iki ses tarafından okunduğu için sanki araya başka bir müzik karışmış gibi oluyordu. Biraz sonra radyoevinin telefonları çalmaya başladı. Telefon edenler çift sesli Türk Müziği'ni ilk kez dinlemiş kişilerdi. Radyoda bir ânza olduğunu sanıyor ve bilgi istiyorlardı. Radyoevi müdürü de onlara bilgi veriyor, çift sesli müziği anlatıyordu. Hemen hepsi anlatılanları dinledikten sonra teşekkür ederek telefonu kapıyorlardı. Fakat, telefon edenlerden biri çok kızgındı. Telefonu açan müdüre ver yansın etti:

–Siz Erzurumlularla alay mı ediyorsunuz?

–Alay ne demek efendim? Biz çift sesli Türk Müziği'nden örnekler veriyoruz.

–Ben böyle bir şeyi yutnam! Teypte çift başlık kullanıyorsunuz. Siz dinleyicileri cahil mi sanıyorsunuz?

–Ne çift başlığı beyfendi? Bakın sizi aydınlatayım... Buna kanon derler. Türk Müziği'nde bir yeniliktir. Biz bu yeniliği dinleyicilere duyurmak istedik. Hepsi bu kadar.

–Hadi canım bırakın bu sözleri. O dediğiniz kanundur. Kanundan böyle ses çıkmaz. Ben bu işleri iyi bilirim!

KANON– Eşit aralıklarla hareket eden, ancak birlikte değil, ard arda duyulan iki partinin birbirini izlemesi.

KANUN– Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik duran, yüksekliği pek olmayan, yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan Türk sanat müziği çalgısı.

YANILGININ BÖYLESİ

Yerli şeflerden biri, komolara bağınyordu:

–Geç giriyorsunuz kardeşim.

Sabır taşan birinci komocu şefe bağırırmaya başladı:

–Hadi birinci kez belki geç girmişsiniz diye aldırmadım. Ama ikinci kez özellikle dikkat ettim, geç filan girdiğimiz yok. Sen önce önündeki partiyi okumasını öğren. Ondan sonra insanlara bağırırmaya kalkış!

Böyle bir yanıtı hiç beklemeyen şef alttan almaya özen göstererek açıklama yaptı:

–Dostum, aslında sizin pek kabahatiniz yok. Siz trombonları bekleyerek çaldığınız için geç giriyorsunuz. Aslında onlar gecikiyor ve sizleri de yanılıyorlar.

Orkestrada gülüşmeler başladı ve bir kemancı dayanamayıp seslendi:

–Üstadım bu eserde trombon yok ki!

TRENİ KAÇIRDIK

"Lohengrin" operasında şövalye Lohengrin, bir kuğunun çektiği kayıkla gelerek katılır esere, operanın son sahnesinde de eşi Elsa'ya veda eder, bu defa kuğunun getirip sonra güvercinlerin çektiği bir kayığa binerek gider.

Leo Slezak, Dresden'de "Lohengrin"i oynamaktadır. Son sahne, veda sözleri... Şövalye nehir kıyısına gelir, kayığa bineceği sırada kuğunun çektiği kayık teknik bir yanlışlık nedeniyle kayıp gider sahneden. Slezak hiç tereddüt etmeden yanındakilere dönüp sorar:

–"Bundan sonraki kuğu saat kaçta kalkıyor?"

"LOHENGRİN" – Richard Wagner'in üç perdelik operası. İlk kez 1850'de Weimar'da sahnelendi.

İLHAM GELİNCE

Bir lisenin ikinci sınıfında müzik dersi yapıyordunuz. Müzik öğretmeni piyanonun başında sevilen parçalardan örnekler çalarak dersini sevdirmeye çalışıyormuş. Öğretmen böyle bir çaba içindeyken müzikten hoşlanmayan bir öğrenci dersi zevkle izleyen yanındaki arkadaşına biraz kızgınlıkla biraz da eğlenmek maksadıyla iğne batırmış.

Öğrenci, durup dururken iğne yemenin şokuyla ve canının acısıyla o sessizlikte avazı çıktığı kadar bağırarak:

Öğretmen yerinden fırlayarak sormuş:

–Orada ne oluyor bakayım?

İğne batıran öğrenci durumu kurtarmak düşüncesiyle gerilerden öğretmene seslenmiş:

–Hiç öğretmenim... Öyle güzel çalışıyordunuz ki, arkadaş aşka gelip size eşlik etmek istedi!

Her şeyin farkında olan öğretmen, öğrenciyi yanına çağırarak başlamış tokatlamaya.

–Ne yapıyorsunuz öğretmenim?

Öğretmen tokatlama devam etmiş:

–Hiç... Aşka geldim, bateri solo yapıyorum!

MEZARLIK

Bir genç besteci, (ki Hugo Wolf olduğu söylenir), Brahms'a yeni bir orkestra eserini göndererek şu dilekte bulunur:

"Eserde beğenmediğiniz yerlere bir haç işareti koyunuz lütfen..."

Brahms, genç besteciye şöyle yanıt verir:

"Partisyonunuzu mezarlığa benzetmek istemedim."

HUGO WOLF- 1860'da doğdu, 1903'de öldü. Avusturyalı besteci.

ÖĞRETMENE SAYGI

Solfej öğretmeni keyifli bir günündeydi. Konservatuvarda zorlu bir ders yapmış ve sınıfla biraz şakalaşmak istemişti:

–İçinizde bu dersi beceremeyecekler, daha doğrusu aptal olanlar ayağa kalksın!

Ses çıkmadı sınıftan, az sonra bir öğrenci yavaşça ayağa kalktı ve durdu. Öğretmen gülererek sordu:

–Demek, sen kendini aptal sayıyorsun?

Öğrenci ezile büzüle şöyle dedi:

–Hayır öğretmenim. Ama sizin tek başınıza ayakta durmanız biraz ayıp oluyor da...

EN İYİ YER

Bayreuth'da bir temsil öncesi, meraklı bir dinleyici tiyatronun önünde bilet sorarken, biri ona yanaşmış, kendisine bilet satabileceğini söylemiş. Ama, yer numarasına göre çok yüksek bir fiyat istemiş. "Operanın en iyi koltuğu" diye de üstelemekteymiş. Bilet arayan sormuş:

–Nasıl oluyor bu?

Öteki şöyle yanıtlamış:

–Kapıya en yakın yerdir!

BAYREUTH –1876 Yılından beri Richard Wagner Festivali'nin yapıldığı, Bavyera'da bulunan küçük bir kentin adı.

PROFESÖR KALAUER'İN İNCİLERİ

"Kalauer", Almanca'da "saçma sapan nükte" anlamına gelen bir sözcüktür. Daha çok sözcük oyunları için kullanılır. Bu nitelikteki fıkra ve sözlere de "Profesör Kalauer'in İncileri" denir.

İşte bunlardan birkaçı:

J. Sebastian Bach: Ününü Gounod'nun tanınmış bestesi "Ave Maria'ya yazdığı eşlik partisiyle yapmıştır. Kendini pek beğendiği için bu eşlik partilerini sonradan, başka parçalarla bir arada "Prelude" adı altında sözsüz olarak da yayınlamıştır. Öldüğü vakit geride yine kendi adını taşıyan bir sürü çocuk bıraktığı için müzik dünyasında karışıklığa sebep olmuştur.

Ludwig von Beethoven: Kulaklarının ağır işitmesiyle ün yapmış bir bestecidir. Zamanında "Kreutzer Sonatı" ile de ilgi toplamıştır. Ancak sonradan bu eserin Rus yazarı Tolstoy'a ait olduğu anlaşılmıştır.

Johannes Brahms: 19. Yüzyılın en sevilen dans müziği bestecilerinden biridir. Macar Dansları'yla ün yapmış, sonra Viyana'ya yerleşerek sayısız vals yazmıştır. Brahms bunlardan başka piyano parçaları, senfoniler, şarkılar yazmıştır; ama bunlarla dans edilmez.

Wolfgang Amadeus Mozart: Burnuyla piyano çalması sayesinde tarihe geçmiş bir piyanisttir. Yedi yaşındayken Prenses Marie Antoinette'i öptüğü ve haddinden fazla serenad bestelediği için çevresinde çapkın tanınırdı. Dr. Köchel'in bütün ihtimamına karşın genç yaşta ölmüştür.

PRELUDE –Giriş müziği.

CHARLES FRANÇOİS GOUNOD –1818'de doğdu, 1893'de öldü. Fransız besteci.

MÜZİK SÖZLÜĞÜ

Fortepiano : Bakınız "Pianoforte"

Klavier : Bakınız "Fortepiano"

Pianoforte : Bakınız "Klavier"

UYKU OPERASI

Napolili Giorgio, kahvaltı masasında gece gördüğü rüyayı anlatıyordu. Annesi sordu:

–Sen rüyanın ne olduğunu biliyor musun Giorgio?

–Tabii! Uykudaki opera!

ZOR

Luciano Pavarotti, büyük mağazanın giyim bölümüne girmiş, satıcıya sormuş:

–Bana uygun bir şeyleriniz var mı?

Ünlü tenorun cüssesine bakakalan satıcı, yutkunarak mırıldanmış:

–Bilmem? Belki bir mendil uydururuz size!

SAYFA ÇEVİRİCİ

Keman pedagogu Georges Enesco'nun son derece yetenekli bir öğrencisi vardı. Bu gencin konser verme zamanı da gelmişti.

Çocuğa kol kanat germiş, ama onu bir an önce ün sahibi yapmak için çırpınan bir de kurnaz bir baba vardı. Baba bir gün Enesco'ya şöyle bir ricada bulundu:

–Üstat, sayenizde oğlum çok iyi yetişti. Ancak onu ünlü bir kemancı yapabilmek için sansasyon yaratabileceğimiz bir konser düzenlemeliyiz...

Enesco adama sinirlendi ve şunları söyledi:

–Bizim mesleğimizde kısa yoldan üne kavuşmak kimseye nasip olmamıştır. Bu çileli yoldan o da hepimiz gibi geçmek zorundadır. Vereceği konserlerin ardından, yıllar onun ünlü bir kemancı olup olmayacağını belirleyecektir!

Enesco sonra dayanamayıp sordu:

–Siz ne düşünüyorsunuz? Değişik bir öneriniz mi vardı?

Adam korka korka ağzındaki baklayı çıkardı:

–Sayın Enesco, sizin aynı zamanda iyi bir piyanist olduğunuzu dünya âlem biliyor. Diyecektim ki; oğlumun bu ilk resitalinde piyanoyu siz çalarsanız salon dolar, tüm eleştirmenler gelir ve dolayısıyla oğlum gazetelerde yer alarak tanınmaya başlar...

Enesco'nun akıllı yattı bu öneriye:

–Bu yetenekli çocuk için böyle bir şey yapmaya hazırım!

Hazırlıklar tamamlandı, konser günü Enesco salona girerken yakın arkadaşı ünlü piyanist Corcot'a rastladı ve ondan bir ricada bulundu:

–Üstat, konserde sayfa çevirmenizde bir sakınca var mı? Belki de bu işi gerçekten kıvırp kıvırmadığıma bakar, bir şeyler öğütlersiniz...

Cortot gülümseyerek yanıtladı:

–Memnuniyetle; paltomu çıkarttıktan sonra yanınızda yerimi alacağım...

Konser bitti ve ertesi gün önemli bir gazetede bir eleştiri yazısı çıktı:

Eleştirmen şöyle yazıyordu:

"Hayatımın en ilginç konserini izledim. Piyano çalması gereken adam sayfa çeviriyordu. Keman çalması gereken adam piyano çalıyordu, sayfa çevirmesi gereken adam da keman çaldı!...

MASCAGNI'NİN ÖĞRENCİSİ

Cavalleria Rusticana operasının bestecisi Mascagni, bir gün evinde otururken bir sokak çalgıcısının lâternasıyla kendi operasından bazı parçaları çok ağır tempoda çaldığını işitince dayanamadı hemen aşağıya inerek çalgıcıya seslendi:

–Baksana arkadaş! ben Mascagni'yim. Bu parçaların nasıl çalınacağını sana öğreteyim de, bir daha öyle çal!

Çalgının kolunu hızla çevirdi:

–İşte böyle, yürük çalacaksın!

Ertesi gün, yine o gezgin çalgıcının sokaktan geçtiğini duyunca başını pencereden çıkarıp baktı. Çalgının üzerinde bir afiş göze çarpıyordu:

"Mascagni'nin Öğrencisi."

PIETRO MASCAGNI – 1863'de doğdu, 1945'de öldü. İtalyan besteci.

GERÇEK MÜZİKSEVER

–Bir adamın gerçekten müziksever olup olmadığını nasıl anlarsın?

–Eğer bu adam, kaldığı otelin bitişik odasında çok güzel bir sarışının banyoda şarkı söylediğini farkedince aradaki kapıya yaklaşıp gözü yerine kulağını anahtar deliğine koyarsa, işte ben o adama gerçek müziksever derim!

İĞNE

Temel Reis'e saksofonu gösterip sormuşlar:

–Nedir bu?

–Oltanın iynesu!

–Canım, bu kadar büyük olta iğnesi olur mu?

–Ben hamsinun demedum!

O GÜNDEN BERİ

Rubinstein, İngiliz Sarayı'na bir akşam yemeğine davet edilir. Yemekten sonra kraliyet ailesine piyanoda bir iki parça çalmak ister. Kraliçe Victoria'dan kalma minicik çok şık antika bir piyanonun önüne oturur ve çalacağı parçaya başlar. Ancak parçanın ilk "Forte" akorunu basmasıyla, piyanonun iki ayağının kınılıp parçalanması bir olur... Kraliyet ailesi olayı gülerек karşılar. Ancak o günden sonra Rubinstein'la kaç defa karşılaşılsa "O günden beri kaç piyano kırdınız" diye sormaktan kendilerini alamazlar.

OĞUL

Müzik öğretmeni, senfonik orkestralar hakkında öğrencilerine verdiği derste senfoninin babasının Haydn olduğunu söyler. Bir süre sonra, sözlü sınavda öğrencilerden birine senfoninin ne olduğunu sorar.

Öğrenci ciddiyetle şöyle yanıt verir:

–Senfoni, Haydn'ın oğludur!

ÜÇE KARŞI BİR

Amerikada sanatçılardan imza toplama alışkanlığı yaygındır. Bir konserin sonunda genç bir kız Mischa Elman'ın yanına gelir ve kendisinden imza ister. Çok geçmeden aynı kız, ikinci bir programı imzalatır. Biraz sonra aynı isteği üçüncü kez yineler. Elman, hayretle kızın yüzüne bakar ve merakla sorar:

–Yanılmıyorsam bu üçüncü imza isteyişiniz?

Kız, mahcup bir şekilde yanıtlar:

–Affedersiniz üstadım, nedenini açıklayayım: Sizden alacağım üç imzayı ağa-beyime verdiğim takdirde, o bana Heife'nin bir imzasını verecek.

MADAM

İvan, bir zamanlar Moskova'da çalıştığı fabrikanın müdürü olan iri kıyım, ters, asık suratlı kadına ezile büzüle sordu:

–Madam, bu akşamüstü operaya biletim var, bana izin verir misiniz?

Kadın yönetici, işçiye bağırır:

–Madam ha? ... Bu ne cüret! Bana nasıl "madam" direktör diyebilirsin? Burası komünist bir toplum! Kadın da erkek de eşittir! Bana "yoldaş" demek zorundasın!

Sonra sesini alçaltıp sordu:

–Söyle bakalım... Hangi operaya gidiyorsun?

İşçi boynunu büküp mınıldandı:

–Yoldaş Butterfly'a!

MADAM BUTTERFLY –Puccini'nin üç bölümlük operası. İlk kez 1904 yılında Milano'da sahnelendi.

OPERA

Gişenin telefonu çaldı:

–Bu gece için yer var mı? İki bilet ayırmanızı rica edecektim de...

–Madam Butterfly için mi?

–Yooo, siz Fersande Hanım diye ayırın. Kocam gişeden alır...

BİS

Ölü gömücüsü, eve akşam hava karadıktan sonra geliyor. Karısı meraklanmış, soruyor:

–Niye bu kadar geciktin?

–Bugün ünlü bir yorumcunun cenazesi geldi. O kadar çok konuşma yapıldı, gözyaşı döküldü ki cenazeyi çıkarıp bir daha gömmek zorunda kaldım.

BİS –"İkinci kere" anlamına gelen Latince sözcük. Aynı zamanda, beğeni toplayan konserlerde solist ya da topluluğa program dışı başka bir eser çaldırmak için yapılan içten gösteri olarak kullanılmaktadır.

UNUTKANLIK DEĞİL

Viyolacı İmer Saraçoğlu'nun yıllardır çalıştığı ünlü Concertgebouw Orkestrası, Bergen'de Antal Dorati yönetiminde Bartok'un "Orkestra Konçertosu"nu çalıyordu. Sıra üçüncü bölüme gelmişti ki, Antal Dorati, orkestra üyelerinin ve dinleyicilerin şaşkın bakışları altında salonu terk etti. Herkes birbirine bakıyor, kimse ne yapacağını kestiremiyordu. Ancak Antal Dorati bir kaç dakika sonra hiç bir şey olmamışcasına yerine döndü. Geri kalan bölümleri yönetmek üzere elini kaldırdığında, ön sırada oturan bir bayanın kocasına şöyle dediği duyuldu:

—Galiba diğer bölümleri unuttu.

Dorati, kadının duyacağı bir şekilde şunları söyledi:

—Unutkanlık değil madam. Prostat, prostat...

ANTAL DORATI— 1906'da doğdu. Macar asıllı Amerikalı orkestra şefi.

BELA BARTOK— 1881'de Macaristan'da doğdu, 1945'de New York'da öldü. XX. Yüzyıl müziğinde büyük bir yeri olan besteci, piyanist ve halk müziği derlemecisidir.

APTAL DAMAT

Solist kemancılarımızdan biri, kız ailesinin muhalefetine rağmen evlendi. Kızın babası da kendi rızası olmaksızın bir çalgıcıyla evlenen kızını ve damadını reddetti. Bu öfkeli kayınpederi kimse yumuşatamıyordu. Çünkü o, bir çalgıcıya kız verecek adam değildi... Genç çiftin yakın bir dostu:

—Merak etmeyin, ben devreye gireceğim ve ilişkilerinizi düzeltereğim, dedi.

Kemancının İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'yla Atatürk Kültür Merkezi'nde konseri olduğu bir gün, arabulucu arkadaşı kayınpedere giderek şunları söyledi:

—Bak amca bey, damadın senin bildiğin çalgıcılardan değil. Toplumda saygın bir yeri olan sanatçı. Eğer hatırıma kırmayıp akşama benimle konsere gelersen bunun böyle olduğunu sen de göreceksin.

Konsere gelmeyi zar zor kabul eden Kayserili kayınpeder ilk kez bir konser salonunda olmanın şaşkınlığı içinde etrafını süzüyor ve damadın sahneye çıkmasını bekliyordu. Bir süre sonra orkestra üyeleri sahnede yerlerini almaya başlayınca kayınpeder dirseğiyle yanındakini dürttü:

—Parmağınla göster, hangi deyyus? Daha niye çıkmadı?

Kemancının arkadaşı:

—Amca bey, o solist; en son çıkacak ve alkışlanacak. Biraz sabret, diyordu.

Nihayet solist kemancı çıkmış, halkı selamlamış... Konsere başlamak üzere tam bir sessizliğin hakim olduğu sırada kayınpeder başlamış yüksek sesle söylenmeye:

—Bir de bu gavatı alkışlıyorlar. Lan, bu kadar geç gelin de, alına sandelye mi korlar, aptal damat?

CUK

Birayla şefler arasında ne fark vardır?

–Birincisi bozulunca köpürmez, ikincisi bozulunca köpürür!

*

Çalışırken devamlı gürültü yaptıkları halde kimler işlerinden kovulmazlar?

–Bateristler...

*

Adamın başına radyo düşmüş, hiçbir şey olmamış. Neden?

–Radyoda hafif müzik çalıyormuş da ondan...

*

Hafif Batu Müziği plâkları niçin daha çok satılır?

–Taşıyana ağırlık vermediği için...

*

Keman çalanla, ağaç kesen arasında ne fark vardır?

–Birincisi notalı, ikincisi notasız gürültü çıkarır...

*

Sincapla, piyano arasında ne fark vardır?

–İkisi de ağacın kenarına konulduğunda, biri tırnırır...

*

Futbol maçıyla konser arasında ne fark vardır?

–Konserde koro sahnededir, maçta ise tribünde...

*

Dört ayağı olan, kuyruklu fakat hayvan olmayan nedir?

–Kuyruklu piyano...

*

Hangi anahtar hiçbir kilidi açamaz?

–Sol anahtar...

*

Franz Schubert'in "Bitmemiş Senfoni"si kimi konu alır?

–En büyük aşkını...

*

İneklerin en sevdikleri oyun nedir?

–Muuzikaller...

*

Bir soğanla striptizci arasında ne fark vardır?

–Birincisi bıçakla, ikincisi müzikle soyunur.

*

Sarı, yumuşak ve devamlı dönen şey nedir?

–Uzunçalar omlet...

*

Kadınla radyo arasında ne benzerlik vardır?

–İkisi de her havadan çalar...

*

Beş yıl piyano çaldıktan sonra bırakan adama n'oolmuş?

–Parmakları yorulmuş!...

*

Düğün marşı ile askeri marş arasında ne benzerlik vardır?

–Her ikisi de savaştan önce çalınır...

*

En gürültülü maç hangi takımlar arasında oynanır?

–Mehter takımı ile band'o takımı arasında...

*

İstanbul'un müzikal semti hangisidir?

–Taksim...

*

Müzisyenler niçin "ye, ye, ye" diye bağırırlar?

–Müzik ruhun gıdası olduğu için...

*

Müzisyenlere çalgılarını dağıtacak olursak. Kanun'u Kanuni'ye, Ud'u Udi'ye, Keman'ı Kemanî'ye vereceğimize göre zil ve zurnayı kime veririz?

–Zil zurna sarhoş birine...

*

Kuzu derisi çalarak kimler para kazanır?

–Davulcular...

*

Pop müzik bandı dinlemekten kafası şişen Karadenizli ne yapar?

–Teybe boş bir bant koyup kafasını dinler.

*

Heavy Metalci'nin en çok sevdiği yemek hangisidir?

–İspanak...

*

Heavy Metalci'nin en sevdiği roman hangisidir?

–Yer Demir Gök Bakır

*

Heavy Metalci'nin evlilik şahidi kimdir?

–Kaynakçı...

*

–Bu konser salonunun akustiği bir harika!

–Efendim?...

*

Boğulmakta olan: "İmdaaaat! İmdaaaat!... Yüzme bilmiyorum!"

Kıyıdaki sarhoş: "Eee n'aapalım?... Ben de piyano çalamıyorum ama, senin gibi bağırıyorum bak?"

*

Adam: "Çabuk gelin doktor, karım bacağını kırdı."

Doktor: "Aman beyefendi, ben müzik doktoruyum."

Adam: "Tamam doktor, karımın kıldığı da piyanonun bacağı!"

*

İki pire operadan çıktıklarında yağmur yağıyordu. Biri "yürüyecek miyiz?" diye sordu. Öteki:

–Yok canım, dedi. "Bir köpeğe biniverelim!..."

*

–Yeni gitarın nasıl?

–Attım...

–Neden?...

–Ortası delinmişti!...

*

–Bu küçük madalyayı neden verdiler?

–Şarkı söylediğim için...

–Pekiii... Şu büyük madalyayı neden verdiler?...

–Sustuğum için!...

*

–Kolayca, altı derste piyano çalmayı öğrendiğinizi mi söylüyorsunuz?

–Evet. Ama sonraki 600 ders hakikaten zordu!...

*

–İki binden fazla uzunçalar topladım.

–Müziği çok mu seviyorsun?

–Yok canım!... Ben ortadaki delikleri topluyorum...

*

Adamın biri kirişi kırdı ama yayı kıramadı.

*

Adamın biri çiftetelli oynuyordu ama tektelli oynayamıyordu.

*

Adamın biri çene çalmış, karakola götürmüşler.

*

Adamın biri kanunu çiğnemiş, müzisyen kanunsuz kalmış

*

Adamın biri yere bastı, havaya baritonda.

*

Adamın birinin karnı zil, elleri tef çalıyormuş.

*

Öyle aptaldı ki, kızları plâk dinletmek için evine davet ediyor, sonra da gerçekten plâk dinletiyordu.

*

Öyle bir müzisyendi ki, keman çalarken yayı sabit tutup kemanı yayın üzerinde gezdiriyordu.

*

Orkestranın biri öyle kötüydü ki, kulüpteki garson bir tepsi bardağı kırınca, orkestra müziğe başladı diye bütün çiftler piste fırlamışlardı.

*

O kadar modern bir çobandı ki, koyunlarına Rodrigo'nun "Gitar Konçertosu"nu çalıyordu.

*

Müzik öğretmeni, kızım ile Chopin arasındaki aşılmaz uçurumu kapatabilmek amacı ile haftada iki kez bize geliyordu.

*

Müzik kitapları, beste yazmayı değil, beste okumayı öğretebilirler ancak.

*

Orkestra şefliği herkesin yapabileceği, ama aralarında nadiren iyisinin ortaya çıktığı bir meslek türüdür.

*

Dünyada bunca gürültünün en kabul edilir olanı, müziktir.

*

Eğer solistler olmasaydı, operalar ne harikulâde olurdu!

*

Wagner'de çok güzel saniyeler var. Ama dakikaları çekilmez.

*

INDEX

A

a capella, 59
a capella continuo, 59
adagio, 41, 103
Adana, 91
affetuoso, 57
affretando, 68
Agamemnon, 38
Aida, 24
Akçıl Saim, 23
akor, 88, 116
akord, 25
Atatürk Kültür Merkezi, 118
alafranga, 97
alaturka, 97
alerta, 54
allegro, 103
allegro giocoso, 70
Almanca'da sesler, 94
alto, 51
Amerika, 10, 117
Amazon, 18
amoroso, 58
analiz, 83
andante, 41
Ankara Devlet Konservatuvarı, 8, 81, 109
Ankara Devlet Operası, 35, 50
appassionato, 36
appassionato, 61
aria, 25
Askeri Müzik Okulu, 81
Atak Necdet Remzi, 102
attaca, 73
Ave Maria, 114
Aydan Sevdâ, 40
Ayışığı Sonatı, 100
Azerbaycan, 21, 50, 107

B

Bach Johann Sebastian, 12, 23, 86, 102, 114
Bach Philipp Emmanuel, 23
Back Gilbert, 35
baget, 42
Bakü, 21
bando, 42, 44, 120

Barbirolli, John 20
bariton, 25, 51, 92
Bartok Bela, 118
bas, 96
basso, 63
bateri, 112
baterist, 119
Bauer Harold, 105
bavyera, 113
Bayreuth, 113
Beethoven Ludwig 11, 20, 26, 35, 41, 43,44,46,47,48,84,88,92,98, 100,101,102,114
Belçika, 23, 24
Belçika Kralı, 42
Bellini Vincenzo, 18
Berg Alban, 97
Bergen, 118
Berk Mükerrer, 34
Berlin Filarmoni Orkestrası, 92
Berlin Senfoni Orkestrası, 82
Berlioz Hector, 22, 27
Beucher Paul, 26
Bir Sergiden Tablolar, 26, 90
bis, 117
Bitmemiş Senfoni, 119
Bizet Georges, 24
Boris Godunov, 90
Borodin Aleksander, 106
Brahms Johannes, 14, 16, 46, 48, 93, 96,113,114
bravo bravissimo, 78
Bruckner Anton, 23,90
Burdur, 89
Bülöw Hans von, 104

C

Callas Maria, 85
Carmen, 24, 109
Carnegie Hall, 44, 80
Caruso Enrico, 39,106,109
Cassado Gaspar, 109
Chicago Senfoni Orkestrası, 50
Chopin Friedrich, 45, 122
Clemenceau, 88
con anima 57
con delicatezza, 67

con forza, 71
con ufoco, 29
Cortot Alfred, 36, 115
Concertgebouw, 118
Covent Garden, 49
Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası,
14,15,21,27,34,35,43,81,88,89,
94,108,109
Czerny Karl, 101

Ç

Çalgan Turgut, 5, 21, 94
çan, 37
Çaykovski Peter Iliç, 34
Çıplak Dağda Bir Gece, 26
çiftetelli, 121

D

Dalaysel Oktay, 81
Damrosch Walter, 91
dans müziği, 114
davulcu, 120
Debussy Claude, 79
developman, 83
diminuendo, 62
divertimento, 40
Dokuzuncu Senfoni, 41
dolce, 57
doloroso, 63
Don Jose 109
Dorati Antal, 118
Dördüncü Murat, 24
Dresden, 30,31,112
Dvorak Anton, 27, 107
Duranc Paul, 26
Düğün Marşı, 120

E

Einstein Albert, 11
Elektra, 104
Elgar Edward, 10
Elman Mischa, 44, 80, 107, 117
Enesco Georges, 81, 115
entonasyon, 37
Erkin Ulvi Cemal, 14
Eroica, 92
Erzurum Radyosu, 111

F

fagot, 82
Fantastik Senfoni, 27
Figaro'nun Düğünü, 24

finale furioso, 77
Flesch Karl, 103
flüt, 34
form bilgisi, 83
forte, 116
fortepiano, 114
fortissimo vivacissimo, 75
fuaye, 12
furioso, 77
Furwaengler Wilhelm, 35

G

Gabrieli, 22
gavot, 102
Gellinek Abbe, 101
Gershwin George, 93
Gianni Schicchi, 49
giocosu, 65
giojoso, 66
gitar, 121
Gitar Konçertosu, 122
Glazunov, 106
Gluck Ritter von, 38
Godovski Leopold, 80
Goethe, 85
Goldmark Karl, 22
Gounod Charles François, 114
Güvenç Faruk, 43, 89, 107

H

Hacıbektaş, 109
Haendel G. F. 19, 86
hafif müzik, 119
Hanslick Edward, 93
Haydn Franz Joseph, 47,95,116
heavy metal, 120
Heifetz Jascha, 10,80,98,117
Hellmesberger, 108
Hindemith Paul, 84
Hollywood, 50
hot jazz, 33
Höller Karl, 15
Humoresque, 107
Hurst George, 27

I

Isparta, 108

İ

interreazione, 54
intradizione, 54
İphigenia Aulis, 38
İskoçya, 27

İspanya, 80, 109
İstanbul, 109, 120
İstanbul D. Senfoni Orkestrası, 118
İstanbul Festivali, 103
İzmir D. Senfoni Orkestrası, 82

J

Japon, 17
jazz, 33
Jenitza Maria, 109

K

kadans, 82
Kalauer, 114
Kan Suna, 14, 15, 108
kanon, 111
kanun, 111, 120, 122
Karabük, 15
Katerina II. 22
Kayar Nusret, 34
kemençe, 35, 103
Kızıltuğ Mehmet Ali, 37
klarinet, 104
klavier, 114
Klemperer Otto, 108
Knappertbuch Otto, 89, 90, 92
Kodely Zoltan, 17
konçerto, 82
Konsolos, 24
Konya, 89
konzertmeister, 34
korno, 47, 111
koro, 96, 119
Korsakov-Rimski, 80
Kouzevitzki Sergey, 42
Köchel, 114
Köçekçe, 14
Kreisler, 107
Kreutzer Sonat, 44, 114
kuartet, 47
kudüm, 98

L

La Guardia, 44
La Meer, 79
laterna, 94, 116
Leipzig, 12
Leonore, 43
Lessing Gothold Ephraim, 15
Levant Oscar, 93
Liszt Franz, 16, 82
Lohengrin, 112
Londra, 9

Lully Jean-Baptiste, 88
lusingando, 58

M

Macar Dansları, 114
Macaristan, 118
Maça Kızı, 24
Madam Butterfly, 117
maestro, 9, 11, 12, 26, 49
Mahler Gustav, 22, 32
Marie Antoinette, 114
martellato, 60
Mascagni Pietro, 116
Maskeli Balo, 24
Matzerath Otto, 34
mehter, 120
Meininger Orkestrası, 104
Meksika, 81
Menotti Gian Carlo, 23, 24
Menuhin Yehudi, 10, 25
mersiye, 93
mesto, 62
Metropolitan, 11, 12, 109
Mevlevi, 98
Meyerbeer Giacomo, 94
Milano, 117
Milstein Nathan, 10
Misserere 87
Mitropulos Dimitri, 104
Modem Caz Kuarteti, 103
multo diminuendo, 62
molto doloroso, 64
molto pomposo, 69
molto vigoroso, 72
Monteverdi Claudio, 39
Montparnasse, 90
Moskofski Moritz, 96
Mozart. W. Amadeus, 11, 20, 40, 41,
84, 95, 101, 114
Musorski Modest, 26, 90
Münih, 15, 22

N

Napeleon III., 28
Napoli, 42, 114
New York, 109
New York Filarmoni, 110
Niebelungen Yüzüğü, 22
ney, 84
Neyzen Tevfik, 84
nocturne, 45
non troppo, 53
nüans, 9

O

obua, 16
Odesa, 10
Oistrakh David, 10
opera comique, 86
Opus Dergisi, 107
Orfeo, 39
Orkestra Dergisi, 91
Otello, 24
Ovideo, 80

P

Paderevski Ignaz, 21, 87
Paganini Niccolo, 86
Palastrina, 96
Paris'te Bir Amerikalı, 24
parti, 104
partisyon, 96, 104, 113
pasaj, 47, 94
Patetik Sonat, 88
Pavarotti Luciano, 115
Petrograd, 22
Pfitzner Hans, 96
pianissimo, 56
piano, 29, 55
pianoforte, 114
Picasso Pablo, 32
Pinza Ezio, 50
pizzicato, 69
Pleyel, 100
politonal, 88
Polonya, 85, 87
pop müzik, 120
Portekiz, 105
Praetorius Ernst, 35
prelüd, 114
Prens Igor, 106
preciso, 55
Presley Elvis, 91
primadonna, 11
Puccini Giacomo, 25, 49

R

rallentando, 55
Rameau Jean Philipp, 100
Ravel Maurice, 17
Reger Max, 30
Reiner Fritz, 47
resital, 115
rhapsodie, 14
Rimski-Korsakov, 106
rinforzando, 74
risoluto, 58

rock and roll, 91
Rodrigo, 122
Rodzinski Arthur, 110
Rokoko Çeşitlemeleri, 34
Rolling Stones, 48
Roma, 47
Rosina, 28
Rossini Antonio, 28, 31, 94, 99, 105
Rubinstein Anton, 36
Rubinstein Arthur, 19, 116
Rus Beşleri, 80

S

saksofon, 51, 116
Salzburg Festivali, 104
Saraçoğlu İmer, 118
Sarasate, 45
Saraydan Kız Kaçırma, 20
Sarioğlu Ahmet, 91
Satie Erik, 79
Saygun Adnan, 84
Scala, 38, 79
scherzando, 61
scherzo, 60, 81
Schnabel Arthur, 11
Schönberg Arnold, 97
Schubert Franz, 99, 119
Schumann Clara, 93
Schumann Robert, 26, 93, 99
Schwarzkopf Elisabeth, 50
sekstet, 29
senfoni, 31, 47, 90, 110, 116
serioso, 67
Sevda-Cenap And Vakfı, 84
Sevil Berberi, 28, 87, 94
Sevitski Fabian, 110
Show Bernard, 98
sol anahtarı, 119
solfej, 113
solo, 112
Salome, 31
sonat, 11
sonorite, 88
soprano, 12, 30, 51
sotto voce, 70
Slezak Leo, 112
Stravinski Igor, 32, 36, 93
Strauss Johann, 17, 19
Strauss Richard, 31, 40, 41, 47, 96
Sümela Manastırı, 12
Stern Isaac, 10
strepitoso, 74
Sweelinck Çeşitlemeleri, 15

S

Şalyapin Fiyodor, 90
şarkı, 121
Şimşek Hikmet, 21
Şostakoviç Dimitri, 110

T

tacet, 56
Takizade Niyazi, 21, 50, 107
taksim, 120
Tannhaeuser, 30
Tarcan Bülent, 40
tef, 122
tekke, 98
tema, 46
tempo, 9
tempo primo, 68
tenor, 25, 30, 32, 47, 51, 79, 115
Thibaud Jacques 20, 39, 105
Till Eulenspiegel, 47
Tolstoy Leo, 114
Tosca, 49
Toscanini Arturo, 9, 11, 44, 49
Trabzon, 12
Tristan ve İsolde, 41
trombon, 111
trompet, 43
troppo doloroso, 64
tutti, 20

U

Uçan Hollandalı, 24
ud, 120
Uganda, 89
Uğurata Gülay, 15
Ulutaş Yılmaz, 109
Usmanbaş İlhan, 107
Ustura Kuarteti, 47
uvertür, 43, 89
uzunçalar, 119, 121

V

Verdi Giuseppe, 18, 38, 85
vibrato, 102
vigoroso, 71
Viyana, 22, 27, 114
Viyano Filarmoni, 32, 48, 81,89,90,104
Viyana Klasiği, 47
Viyana Okulu, 97

W

Wagner Richard, 22, 30, 96, 112, 113,
122
Wallküre, 22
Webern Anton, 97
Weimar, 85, 112
Wolf Hugo, 113

Y

Yanapulos Tasso, 80
Yarasa, 89
Yer Demir Gök Bakır, 120
Ysaye Eugen, 21, 80

Z

Zigeunerweisen, 45
zil, 120, 122
zurna, 120

PROF. KORAL ÇALGAN

Kuşaktan kuşağa değerli müzikçiler yetiştirmiş bir aileden gelen Koral Çalgan, müzik öğrenimine babası Turgut Çalgan'la başladı. 1962 yılında Ankara Devlet Konservatuvarını Necdet Remzi Atrak'ın öğrencisi olarak bitirdikten sonra Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına viyolacı olarak girdi. 1965'de Almanya'ya giderek Köln Devlet Yüksek Okulu'nu ünlü viyolacı Prof. Ernst Nippes'in öğrencisi olarak tamamladı. Almanya'daki konserleriyle başarılar kazanan ve Weikersheim Müzik Şenliği'nde Oda Müziği Ödülü'nü alan sanatçı, Rheinische Kammerorchester'de solo viyolacı olarak çalıştı. Türkiye'ye döndükten sonra Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında uzun yıllar viyola grup şefliği yaptı. Çok sayıda viyola konçertosunun Türkiye'de ilk seslendirilişini ve Necil Kâzım Akses'in Çalgan için yazdığı Viyola Konçertosunun dünyada ilk seslendirilişini gerçekleştirdi.

TRT Ankara Oda Orkestrasında solo viyolacılık ve Güzel Sanatlar Genel Müdür Başyardımcılığı yapan Çalgan, Cumhuriyet Gazetesi'nin müzik yazarlığını bir dönem üstlendi. Ankara Devlet Konservatuvarı ve Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğretim üyeliğini sürdüren sanatçı, çok sayıda konser yönetti ve ayrıca televizyon için konser programları yaptı.

Çalgan'ın bu kitabı, Türk ve dünya müzik evreninde yaşanmış yüzlerce gülünç olayı ve bunların içinde fıkralaşmış olanları bir araya getiriyor. Ünlü İngiliz karikatürcü Hoffnung'un karikatürlerini de içeren bu kitap, gülmece sanatı yoluyla okurları müzik dünyasına çeken öğretici bir özellik de taşıyor. Döne döne okuyacağınız fıkralar ve severek izleyeceğiniz karikatürlerle, kendinizi bir anda müzikçilerin arasında bulacaksınız.

AHMET SAY